

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВАНИК

19. VI 1987. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIX • 250 ДИН • БРОЈ 1851

наш стрип: КРОУЛ

Фирма

Веровати или не!

СПЕЦИЈАЛНИ ОДРЕД

ЊУЈОРШКИХ ПОЛИЦИЈАЦА ЗА СПАСАВАЊЕ САМОУБИЦА. МОРАЈУ ДА БУДУ У СТАЛНОЈ ПРИПРАВНОСТИ. ЗБОГ ТОГА ИМАЈУ КОНДИЦИОНЕ ТРЕЊИНГЕ НА СТУБОВИМА МОСТА ЏОРџ ВАШИНГТОН НА МЕЊЕХЕТНУ ГДЕ ИХ НА ВИСИНИ ОД 200 М ШИБА ВЕТАР БРЗИНОМ ОД 50 КМ/Ч.

МОДЕРНИ КЛАВИР

САСТОЈИ СЕ ИЗ 12000 ПОКРЕТНИХ ДЕЛОВА.

Џејмс Брендан Коноли

ЈЕ ПРВИ АМЕРИКАНАЦ ОЛИМПИЈСКИ ПОБЕДНИК. ОН ЈЕ НА ИГРАМА ОДРЖАНИМ У АТИНИ 1896. ГОДИНЕ ОСВОЈИО ЛОВОРОВ ВЕНАЦ. ПРЕ ПОЛАСКА ТРЕНИРАО ЈЕ НА БОСТОНСКОЈ ДЕПЕНИЈИ И САМ ЈЕ ПЛАТИО ПУТ ДО АТИНЕ. ЗАТО ШТО ЈЕ ОТИШАО НА ОЛИМПИЈАДУ, ИЗБАЧЕН ЈЕ СА ХАРВАДСКОГ УНИВЕРЗИТЕТА.

ДЛОВА ОВЦА

СА ДЛАСКЕ, ЈУКОНА И БРИТАНСКЕ КОЛУМБИЈЕ ДОНОСИ НА СВЕТ СВОЈЕ МЛАДУЊЕ НА ВИСОКИМ И СТРИМИ ЛИТИЦАМА. ДВА ЧАСА ПОСЛЕ РОЂЕЊА, ЈАГЊЕ ВЕК МОЖЕ ДА СЕ ВЕРЕ УЗ ПЛАНУ.

КАФА

ИМА ПРЕКО 800 САСТОЈАКА РАЗЛИЧИТОГ УКУСА, АЛИ САМО НЕКОЛИКО њИХ ДАЈУ ОВОМ НАПИТКУ СВОЈСТВЕН УКУС.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

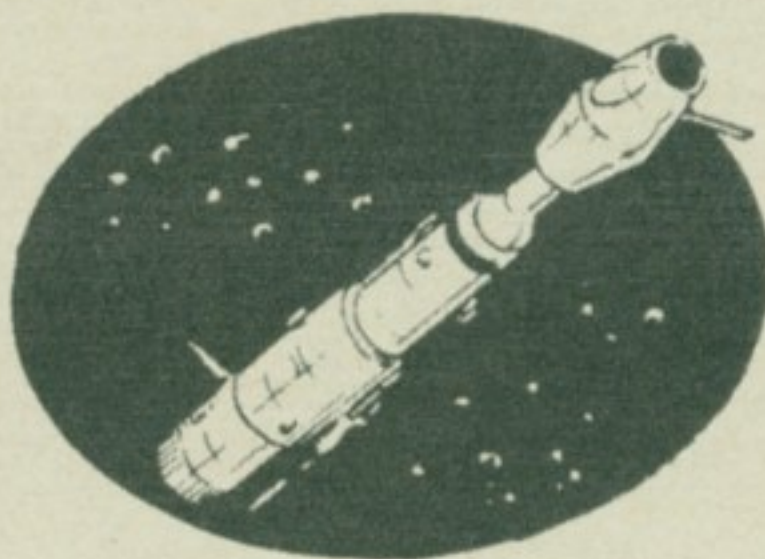
●●● електротехничар Хајнрих Хајнек из Западног Берлина успео је да начини минијатурни једрењак у лампици за цепену батерију. Следећи његов модел је десет пута мањи! Смешно га је у лампицу која осветљава бројчаник ручног сата.

●●● међу пиранама, јужноамеричким рибама грабљивицама, постоје и строги вегетаријанци. Тако се риба из рода metinis хране готово искључиво воденим растињем и веће су од

пирана месождера – достижу и до 70 центиметара у дужину док оне најопасније не прелазе 32 см.

●●● у Кини је започео избор астронаута који ће полетети првом националном космичком ракетом. За лансирање ће бити

искоришћена ракета-носач типа Велики марш III. Сам космички брод дугачак је 31,2 метар, њена прва два степена раде на чврсто гориво, а трећи на мешавину кисеоник-водоник. Користан терет који може да понесе износи 1,4 тоне, али се већ ради на пројекту од 2,5 тоне.

●●● јапанска фирма „Милек“ успела је да аутоматизује читав процес избора одговарајућих наочара захваљујући томе што су њени стручњаци конструисали нарочит електронско-оптички апарат. Сада је до-

вољно да пацијент прислони око на окулар и не трепће. Све остало рачунар с уређајем за дијагнозу ради сам без помоћи лекара.

●●● лекари с Калифорниског универзитета утврдили су да загађен ваздух шест пута више шкоди здрављу деце него одраслима. Дисајни путеви код деце су много ужи, па се у њима задржава много више токсичних материја. Уз то, да би обез-

бедила одговарајућу размену материја и температуру тела, деца морају да унесу више ваздуха по јединици своје тежине.

●●● у „биофабрици“ Калифорниског универзитета, у којој су гајили бубашвабе ради испитивања, десио се помор

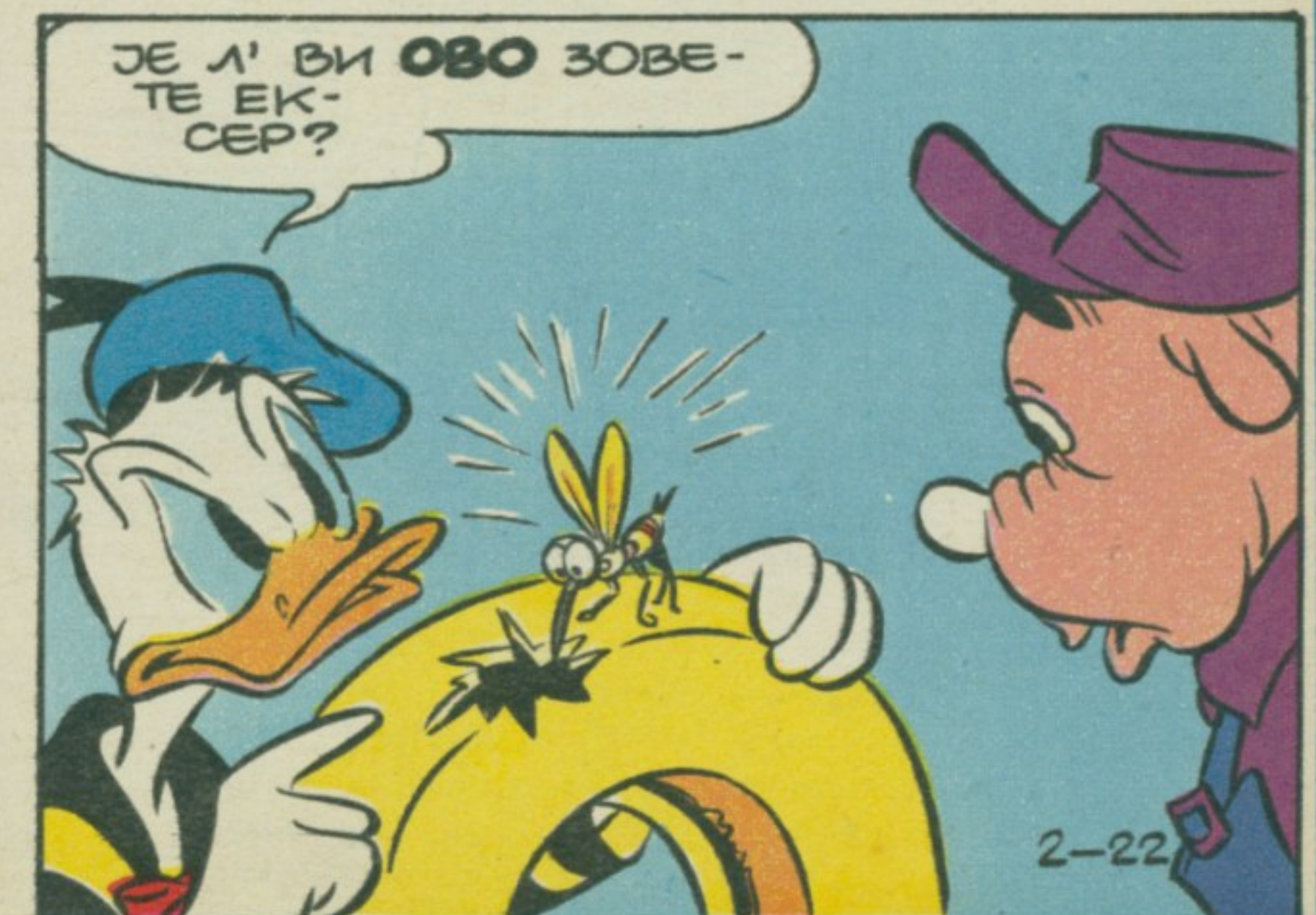
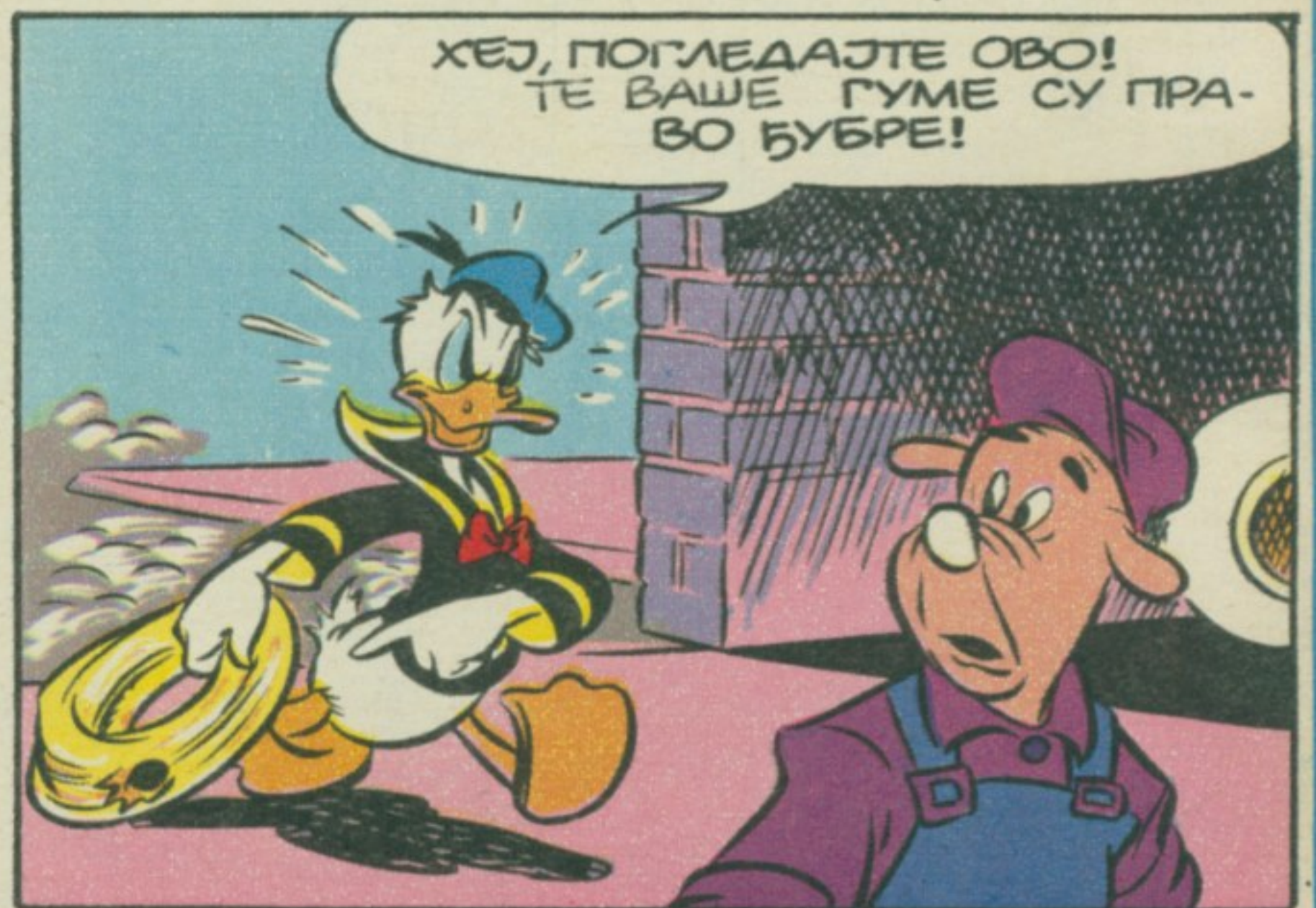
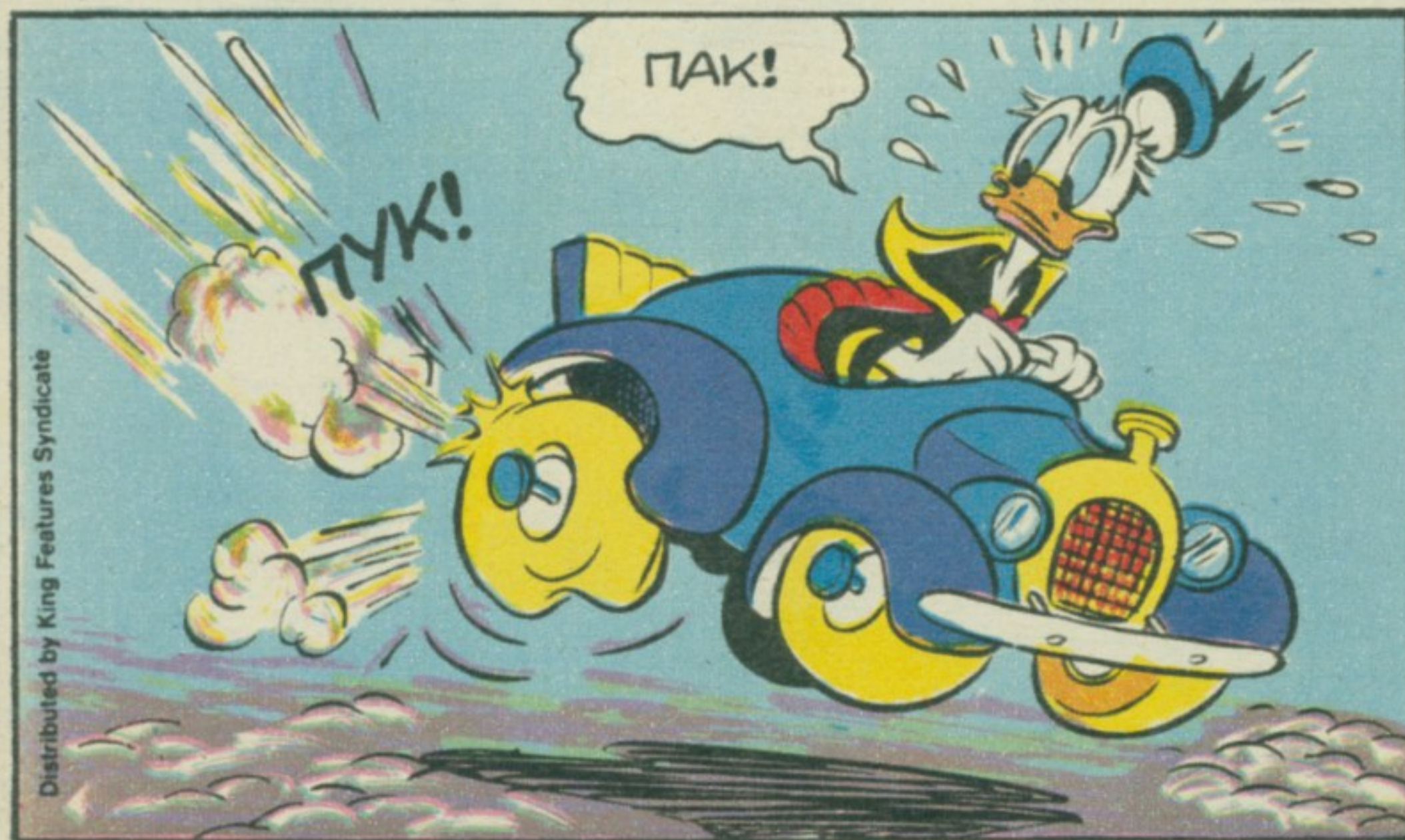
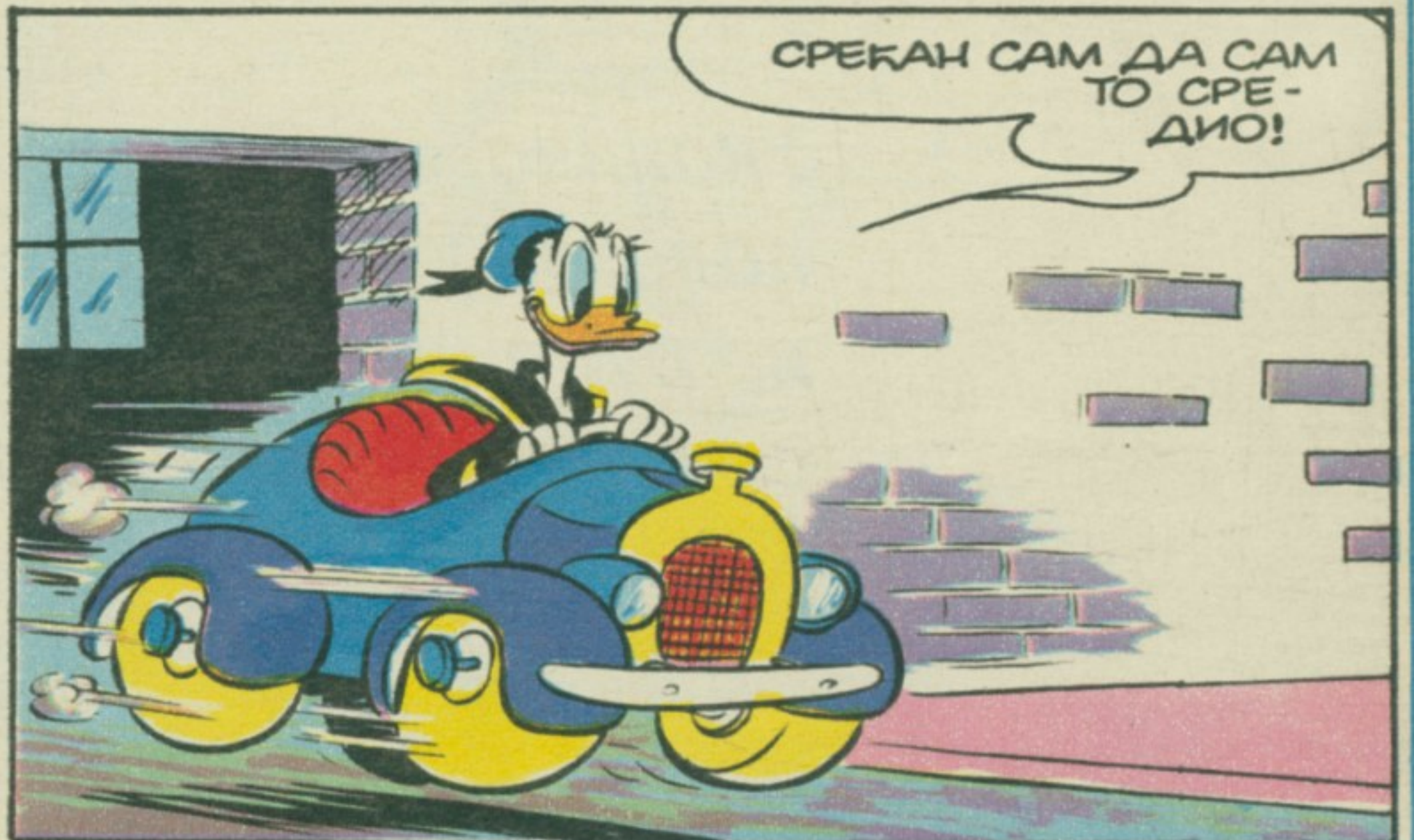

ових инсеката. Штета је износила 75 хиљада долара, али је зато нађен смртни непријатељ за бубашвабе. То је један микроорганизам – квасна гљивица – која зачепљује неку врсту крвних судова које има овај штетан инсект – напасник.

●●● прошлог лета, приликом хаварије у рафинерији која се налази у бразилском градићу Бачакеро, у језеро Маракаиба на чијој обали лежи, излило се 1.600.000 литара нафте. Сматра се да је то највеће изливање нафте у историји. Страдало је на милионе риба.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

СУВИШЕ ЈАК

МАРТ 1943 – НЕУСПЕЛИ АТЕНТАТ
НА ХИТЛЕРА

ЛИКЕР

Уколико експлозија не одјекне десет минута по полетању, догодиће се за пола сата, а ако и тад не буде ништа, за два сата мора сигурно... Тако су се бар надали завереници

Генерал Хендинг фон Трешков, начелник штаба Групе армија „Центар“ на источном фронту, мрзовољно је посматрао свог фирера. Подбочен левом руком, леђа савијених преко стола, Хитлер је кашиком чврсто стегнутом у десној руци из неколико тањира који су се налазили пред њим просто бацао у уста разноврсно барено поврће. Повремено би, лако одахнувши, одложио кашику и прихватио неку од чаша са разнобојним соковима које су биле испред њега.

Личило је то на прави ритуал. Официри из његове пратње и штаба армије „Центар“ седе у тишини, гледају вођу и тек повремено стављају понешто у уста. Хитлер је на пут понео гомили намирница. Кад су изнесене на сто, његов лични лекар, професор Морел, све одреда их је пробао, а онда је лаким климањем главе ставио до знања да је све у реду. Док је вођа Рајха јео, није смело да се говори, једини дозвољен звук било је звецкање кашика и виљушака о тањире. Није било препоручљиво да се у његовом присуству једе месо, а и пушење је после обеда било забрањено.

Из даљине се чује потмуло груктање топова. Хитлер празним погледом прелази преко лица присутних. Пажљиво одлаже салвету, укршта прсте и говори растресено и тихо, да га и најближи једва чују. Није то више фирер са слика и из звучника, ратоборан и громогласан, који хоће да кроји историју.

Смоленск на обали Дњепра, 13. марта 1943. године – то је последња Хитлерова посета неком ратишту. Следеће је на аеродром у специјалном „јункерсу“ чија је кабина била обложена непробојним челичним плочама и који је током два сата лета од источне Пруске био под сталним надзором ескадриле ловаца. Оно што је ту видео није му се нимало допало. Није га узбудио спаљени

Смоленск, његове дивизије су од око осам хиљада кућа поштеделе свега триста. Већ на први поглед видео је да губи рат.

Желео је зато да се што пре врати у релативну сигурност „вучје јаме“ у Растенбургу, где је могао да се опија илузијама. Протокол је на брзину скраћен, наређено је полетање одмах после ручка.

Промена плана је обрадовала и генерала фон Трешкова. Успео је да убеди једног пуковника из Хитлерове

пратње да однесе пакет са две заплењене боце „коантроа“ генералу Штифу у Главни стан. Уместо флаша француског ликера, у пакету увијеном у дебелу хартију био је запакован пластични експлозив истог облика, заплењен од Енглеца у неким ранијим акцијама. Генерал фон Трешков је сад био сигуран да ће убиствена направа бити унесена у Хитлеров

авион. То му је мало повратило расположење које је потпуно спласло док је гледао свог вођу како једе.

Мина је затајила

Последње две године рата створена је јака опозиција међу високим официрима Вермахта. Историчари су пребројали да је само током 1943. године било припремљено или изведено шест атентата на Хитлера. Овог пута није постојала могућност за неуспех.

Ађутант генерал фон Трешкова пуковник Фабијан фон Шлабрендорф предаје на аеродрому пакет свом колеги из Хитлерове пратње. Енглески експлозив је сто посто сигуран. Механизам је подешен тако да после одређеног времена пукне ампула са кiselином која разједе металну спојницу. Она ослобађа ударну иглу, која се забија у детонатор и настаје експлозија. Више пута су вршене такве пробе; све је протекло без

грешке. Да би се искључила и последња могућност неуспеха, механизам је подешен тако да се активира у три различита временска интервала. Уколико експлозија не одјекне десет минута по полетању, догодиће се то за пола сата, а ако и тад затаји, онда за два сата, пред само слетање.

Ескадрила је, међутим, и после тог времена безбедно слетела на аеродром окружен шумом у Растенбургу. Генерал фон Трешков је назвао телефоном пуковника код кога се налазио ликер.

– Пуковниче Брант, молим вас, задржите тај пакет – говорио је једва успевајући да прикрије узбуђење. – Дошло је до неке забуне. Ускоро ће стићи мој ађутант, па му предајте пакет.

Пуковник фон Шлабрендорф је првим курирским авионом из Смоленска одлетео у источну Пруску. У његовом пртљагу биле су и две боце правог „коантроа“. По сваку цену морао је у Главном стану да их преда генералу Штифу, на кога је био насловљен пакет с експлозивом.

Пуковнику се чини да путовање траје читаву вечност. Шта ако неко у међувремену отвори пакет. Завера би била откривена. Он и његов претпостављени отишли би на преки суд.

Контроле пред „вучјом јамом“ су детаљне и споре. На свакој од три рампе, које чувају есесовци, пажљиво се проверавају његови документи и прегледа аутомобил. Коначно пролази и кроз последњи пункт и улази у оперативно одељење.

– Ах, ту сте! – препознаје га пуковник из Хитлерове пратње. – До какве је то забуне дошло?

Фон Шлабрендорф муцаво износи некакву причу. И њему је сувише неуверљива. Као последњи адут, отвара торбу и вади две боце „коантроа“.

– Ево, ово сам донео. Будите љубазни, предајте ликер генералу Штифу, јер ја морам хитно за Берлин. А ја ћу понети онај пакет из Смоленска.

Здравица за победу

„Имао сам необичан осећај кад ми је Хитлеров пратилац, који није ни слутио шта држим у руци“, пише у мемоарима фон Шлабрендорф, „смешећи се предао бомбу и тресући пакет толико јако да сам се уплашио да не експлодира, јер му је активиран механизам. Ипак, што сам мирније могао, узео сам бомбу и одмах отишао аутомобилом до железничке станице. Одатле је сваке вечери воз са спаваћим колима Генералштаба копнене војске одлазио за Берлин.“

Узбуђени пуковник је ушао у купе резервисан само за њега, али пакет није пипио док је воз био у станици. Онда је дрхтавим рукама почео да скида омоте са њега. Постојала је могућност да се игла негде заглавила и да се активира у тренутку док от-

вара пакет. Најлакше би било бацити експлозив кроз прозор. Али, радозналост је била јака. Пуковник је отворио пакет. Пренерзило га је оно што је видео.

Грешка у механизму, на коју ни најискуснији стручњаци за експлозив не рачунају, поштедела је Хитлеру живот. Цео процес активирања је текао како је то било предвиђено, на потпуно исти начин како је било испробавано у више махова. Али, ударна игла је била искривљена, заболела се поред самог детонатора.

Фон Шлабрендорф је разочарано гледао пакет с експлозивом. Због такве једне ситнице, због тога што један човек није убијен, рат ће се, осећао је, продужити и још ће милиони људи изгубити животе.

Морао је сад, ипак, да се реши експлозива који би њега и остале заверенике одвео пред суд. Пажљиво је демонтирао упаљач и ставио га у џеп као доказ свом претпостављеном на источном фронту. Пластични експлозив је бацио кроз прозор у ноћ.

Сутрадан ујутру је назвао генерала фон Трешкова.

– Све је у реду – рекао му је. – Пакет сам понео, а коњак оставио.

Једне од тих вечери на измаку ратне зиме 1943. године, у општој атмосфери забринутости и осећаја да је крај све ближи, у „вучјој јами“ су отворене две флаше „коантроа“. Били су то тренуци опуштености између даноноћног бдења над ратним картама, тренуци кад се војни и политички врх Трећег Рајха панично хватао за сваку сламку наде да све ипак није тако црно као што изгледа.

Такво уверење су могле да врате само приче о новом оружју или флаше пробраног пића из поробљене Европе. Али и оно је све ређе стизало у Главни стан. Сви су зато желели да искористе прилику да окусе мало „коантроа“.

Дигнуте су чаше. Наздравило се победама. Неки су то громогласно учинили, други само мицањем усана. Нико у тој соби није знао да наздравља чудесној срећи што је Хитлер остао жив и несрећни која ће потрајати још пуне две године.

– Добар је овај ликер – огласио се један високи официр. – Одакле вам то генерале Штиф?

– Нећете ми веровати – одговори овај. – С источног фронта. Из Смоленска.

О. Ј.

Илустровао Брана Јовановић

ПЕРТЛА И СУПЕРНОВОСТИ ИЗ КОСМОСА ЕКСПЛОЗИЈА

**АСТРОНОМИ СУ СЕ ОД ПОЧЕТКА ОВЕ ГОДИНЕ
ОЗБИЉНО УЗНЕМИРИЛИ УГЛАВНОМ ЗБОГ ТРИ СТВАРИ
КОЈЕ ТРЕНУТНО УОПШТЕ НЕ ПОСТОЈЕ: ПОЈАВЕ
ЦИНСКОВСКИХ СВЕТЛЕЊИХ ЛУКОВА КОЈИ СУ ЗА 5
МИЛИЈАРДИ ГОДИНА, КОЛИКО ЈЕ БИЛО ПОТРЕБНО
СВЕЛОСТИ ДА ДО НАС СТИГНЕ, СИГУРНО ПОСТАЛИ
НЕШТО ДРУГО, ЗАТИМ ВЕЛИЧАНСТВЕНЕ ЕКСПЛОЗИЈЕ
ЗВЕЗДЕ КОЈА СЕ ДОГОДИЛА ПРЕ 175.000 ГОДИНА И
ПРВЕ ИЗЛОЖБЕ КОСМИЧКЕ УМЕТНОСТИ КОЈА СЕ ТЕК
ПЛАНИРА**

КОСМИЧКА ФАТА- МОРГАНА

На конференцији Америчког астрономског друштва 4. јануара ове године приказано је откриће два циновска објекта у облику врло правилних лукова. Они се налазе на удаљености од 5 милијарди светлосних година од нас, а дужина им је око 300 000 светлосних година. Дакле, знатно су дужи

од наше галаксије, па су тако највећи објекти у васиони које је људско око до сада запазило.

Пошто је откриће ново, доста тога је нејасно. Једно је сигурно – није у питању грешка на апаратури, оштећење или неправилност 4 метра широког огледала телескопа на Кит Пику. Правилност лукова који чине део круга од око 110 степени просто је запањујућа. Већ су се, наравно, појавили и први покушаји да се одговори на питање зашто и како а не само на питање шта.

Постоји неколико могућности да се објасни постојање ових ци-

новских лукова. Изгледа да су то системи младих, густо распоређених звезда. Облик ових објеката, за сада познатих као „Велики светлећи лукови“, можда је последица судара двеју галаксија. Експлозија која том приликом може да настане шири се као талас кроз околне међузвездани гас. Он се тада на путању таласа толико згушњава да настају младе звезде. Очекује се да ће се ови стари објекти, стари тек стотинак милиона година, увезати попут

пертле, потом распасти и створити посебне галаксије.

Друго могуће објашњење је „галактички канибализам“. Једна масивна галаксија полако пије – својом циновском гравитационом сламчицом – садржај своје несрећне сусетке.

Појавили су се и они који тврде да ти објекти у ствари не постоје. Наравно, у питању је мишљење сарадника конкурентске опсерваторије који мисли да се ради о оптичкој варци. Међутим, он не сумња у бриљантну оптику коришћеног телескопа, већ мисли да се узрок крије далеко од нас.

Према Ајнштајновој теорији гравитације, масивна тела „закривљују“ простор око себе. Светлост која пролази тим цомбастим путем скреће слично као када наиђе на неко сочиво те се веома масивни објекти понашају као гравитациона сочива. Ова појава је испитана и експериментално.

С друге стране, оба до сада примећена лука налазе се у непосредној близини великих галаксија те је могуће да је гравитациона оптика крива за настанак лажне слике неког много даљег извора светлости. То би онда била права космичка фатаморгана. Мерење спектра ових лукова биће изузетно тешко, али ће дати прави одговор на питање да ли се ради о привиду или о једној од кључних фаза у настанку галаксија и њиховог звезданог подмлатка. ■

Циновски светлећи ликови – највећи објекти у васиони. Да ли су стварност или варка?

ШТА ЈЕ ТО СУПЕРНОВА?

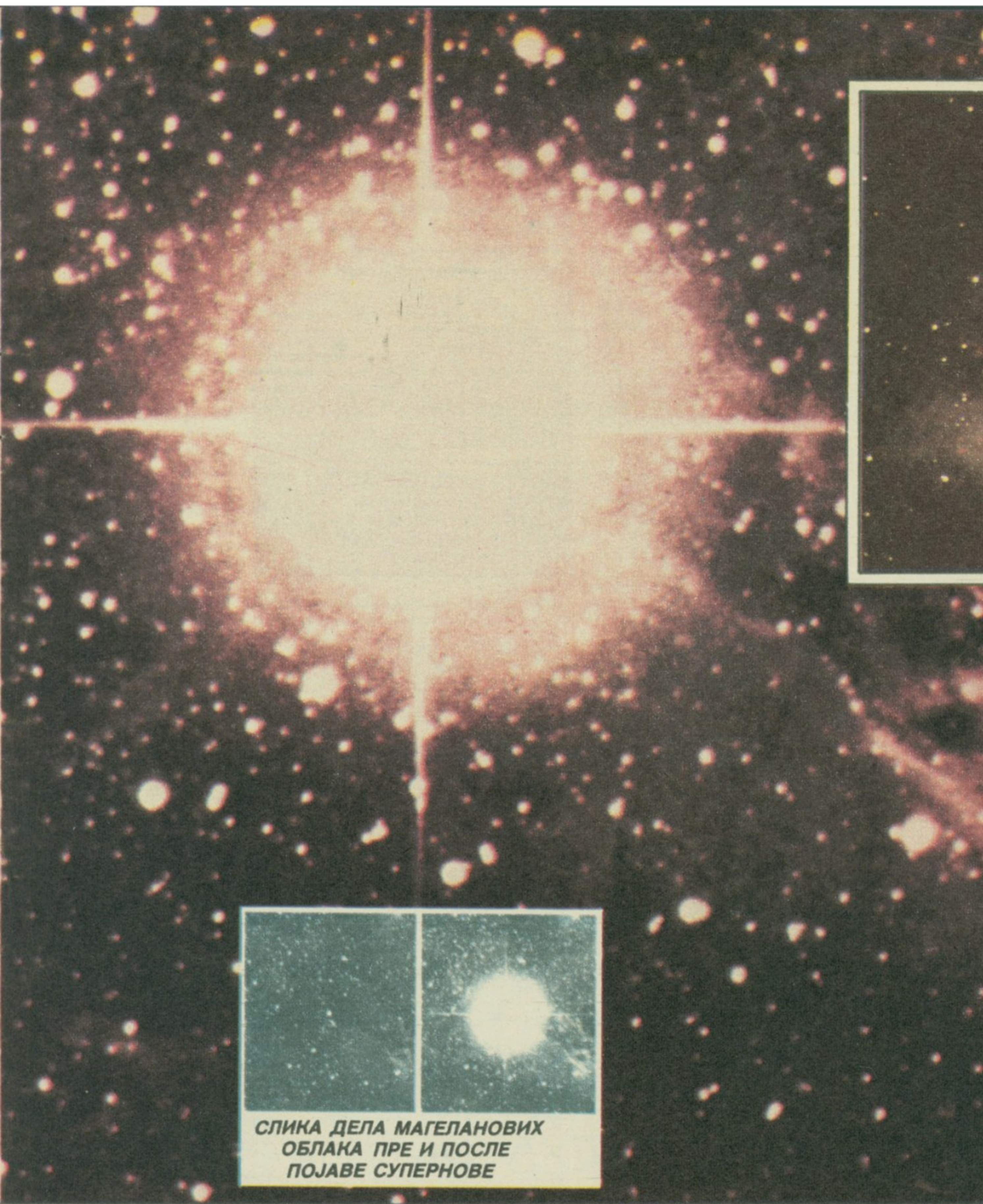
Иако назив каже да је то почетак живота звезде, истина је управо супротна – то је њен крај. Рађање нове звезде знатно је спорије и на изглед мање занимљиво, мада су, не ретко, супернове узрок настајања младих звезда. Дакле, оно што су вредни посматрачи неба вековима називали нове и супернове, били су смртни грчеви старих звезда које су до тог тренутка биле сувише слабе да их видимо и тек их је експлозија приближила нашем оку.

Највећи део живота звезде проводе сагоревајући своје водонично гориво. Енергија која се ослобађа у фузионим процесима (слично непрекидној експлозији циновске водоничне бомбе) довољна је да издржи тежину спољашњих слојева. Али, када се гориво потроши, терет постане неиздржив и звезда се једноставно сабије на мању запремину. Ослобођена енергија довољна је да подгреје језгро до знатно више температуре на којој може да отпочне фузија тежих елемената – отпадака из претходног циклуса. С друге стране, током сабијања – колапса – звезда одбацује свој спољашњи омотач уз поприличну експлозију што се назива нова. Остатак нове је омалена звезда – такозвани бели патуљак која још има бар две трећине масе првобитне звезде а велика је отприлике као Земља.

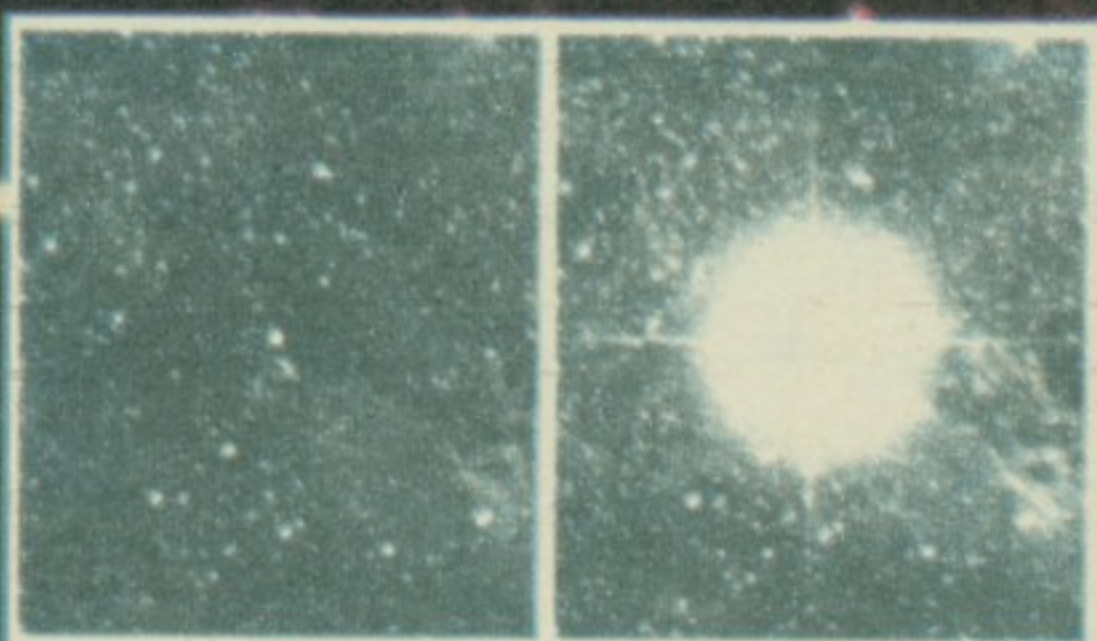
Процес сагоревања у овој звезди и даље се наставља све док се не потроше сви елементи који у процесу фузије могу да произведу а не да троше енергију. Потом мање звезде једноставно почну да се хладе, а оне чија је маса бар 45 одсто већа од Сунчеве нису више у стању да издрже сопствену тежину и долази до, како се то стручно каже, колапса. У том величанственом процесу централно језгро се просто сурвава у веома малу запремину а материја се сабије до те мере да поједини атоми више не постоје. Електрони из омотача набијени су у језгро где се спајају са протонима (честицама супротног наелектрисања) и тако се стварају искључиво неутрони од којих је сачињена цела звез-

1987А – СУПЕРСТАР ИЛИ НОВИ КОСМИЧКИ МЕТАР

Млади канадски астроном Јан Шелтон направио је 24. фебруара ове године неколико снимака. Налазио се на 2500 метара надморске висине у опсерватори-

Остаци експлозије супернове из 1054. године која је била видљива и по дану

СЛИКА ДЕЛА МАГЕЛАНОВИХ ОБЛАКА ПРЕ И ПОСЛЕ ПОЈАВЕ СУПЕРНОВЕ

да. Глава чиоде начињена од овакве материје имала би тежину од сто милиона тона! Неутронске звезде велике су око десетак километара а маса им је као Сунчева, па и већа. Узвишења на овој звезди нижа су од једног милиметра. Неутронски угарак звезде видимо тек кроз емисију радиоталаса које зрачи или кроз гравитационо дејство на околне објекте у космосу.

Колапс звезде нагло се прекида када се створе неутрони. Замислите да падате кроз ваздух и потом нагло лупите у чврсто тло. Енергија која се том приликом ослободи одбије се ка површини (већим делом је преносе неутрино честице) до гасног омотача звезде који до тог тренутка није ни осетио шта се дешава у унутрашњости. У експлозији која настаје омотач се разлеће брзином од око 5000 километара у секунду а сјај се повећа и до сто милиона пута. Овај јединствен приказ види се на нашем небу као супернова, сјајна звезда која се изненада појавила и која понекад потиче чак и из других удаљених галаксија. У Млечном путу ово се догађа једном у педесетак година, али приказ је обично заклоњен од наших очију густим облацима међузвезданог гаса и прашине. ■

ОБЛАК ГАСА КОЈИ СЕ ШИРИ ВЕЛИКОМ БРЗИНОМ

ји Лас Кампанес у чилеанском делу Анда. Са тог места види се део јужног неба око пола, до кога моћнији телескопи са северне полулопте не допиру. Један од најзамљивијих објеката у том делу неба су Магеланови облаци који су у прошлости служили морепловцима за оријентацију пошто на јужном небу не постоји звезда слична Северњачи. Магеланови

облаци не виде се при пуном Месецу или из осветљених градских улица, али када је ноћ тамна, лепо можете да опазите две светле мрље – пратиоце наше галаксије. Први следећи сусед, галаксија Андромеда, налази се знатно даље, налик је на слабашну звездицу и види се и из наших крајева.

Телефони, телескопи, детектори...

Магеланови облаци састоје се, у ствари, из три дела. Судар великог и малог облака пре неких 200 милиона година раскинуо је мали облак на два дела која се разлећу брзином од око 40 километара у секунду. Последњи Шелтонов снимак те вечери био је снимак

великог Магелановог облака. Мало се двоумио да ли да га развије одмах или да оде на спавање. Није био лењ, али на слици се налазила светла мрља. Вероватно оштећење на филму, закључио је. Бацно је поглед на небо посред Великог Магелановог облака. На месту на коме до тада није било ничега, и које је управо фотографисао, светлела је потпуно нова звезда. Филм који је користио ипак није био оштећен. Истовремено, нову звезду су голим оком опазили и Оскар Духалде, помоћник на истој опсерваторији, и астроном аматер Алберт Џоунс са Новог Зеланда.

наставак на страни 8.

У ФИЛМУ
„ДОКТОР НО”
ЖЕМС БОНД
КАЖЕ: „ВЕЋ
ПЕТНАЕСТ
ГОДИНА НОСИМ
„БЕРЕТУ 25”.
НИКАДА НИЈЕ
ЗАТАЈИЛА,
НИЈЕДНОМ НИЈЕ
ПРОМАШИЛА
ЦИЉ”

Председник
компаније Пјер
Џузепе, Берета
дванаесте гене-
рације, са сво-
јим генералним
директором и
будућим заме-
ником Угом Гу-
салијем Беретом

ПИШТОЉ АГЕНТА 007 ДРАГУЉ ОД ОРУЖЈА ОСВАЈА АМЕРИКУ

Јануара 1985. године Пентагон је објавио да ће лично оружје припадника америчких војних снага бити пиштољ „берета 92 f 9 mm”. Ова одлука била је права револуција, као да је, рецимо, одлучено да шупља кост замени национални хамбургер. Италијански полуаутоматски пиштољ уместо легендарног „колта 45”!

Све велике светске фабрике оружја чежњиво су сањариле о уговору који је компанији „Берета” из Ломбардије, на северу Италије, донео седамдесет пет милиона долара.

„Берета” је широкој публици позната као фирма која снабдева пиштољима чувеног агента Џејмса Бонда, јунака књижа и филмова аутора Јана Флеминга.

Најбоље оружје на свету

Боља реклама од ове не може да се замисли, али Пентагон није изабрао баш „берету” због филмске изјаве Џејмса Бонда. Амерички стручњаци су „берету”, заједно са још седам конкурентских пиштоља, подвргли низу строгих проба које су трајале неколико година. Бацили су је у блато, закопавали у песак, излагали арктичким мразевима и пустињским врућинама, испалили из ње на хиљаде метака. Само „берета” ни у једном од ових тестова није затајила. И победила је.

Већина стручњака сматра да фабрика „Берета” прави најбоље оружје на свету. Међу њеним клијентима увек су се налазиле славне личности. Леонид Брежњев је од „Берете” куповао ловачке пушке, супруг краљице Елизабете II

принц Филип, војвода од Единбурга, на својим „беретама” има угравиран британски краљевски грб, за краља Фејсала, владара Саудијске Арабије, прављени су нарочити пиштољи и пушке опточени чистим златом...

У спортском стрељаштву „Беретина” оружје покупило је хрпу златних медаља на Олимпијским

играма у Мелбурну, Минхену, Москви и Лос Анђелесу.

„Берета” тренутно производи хиљаду двеста примерака ватреног оружја дневно и извози га у сто три државе.

Четири и по века са оца на сина

Фабрика „Берета” припада најстаријој оружарској династији на свету: на челу фирме смењују се генерације очева и синова већ пуних четиристо педесет година.

Потврда, коју је потписао мајстор Бартоломео Берета из Гардоне код Брење, на двеста деведесет шест дуката за испоруку сто осамдесет пет цеви за аркебузе арсеналу Републике Венеције 3. октобра 1526. године представља акт званичног рођења фирме „Борба”. Овај драгоцен, сада мало пожутели, пергамент чува се у Венецијанском архиву. Али, више је него вероватно да је и отац тог Бартоломеа Берете правио ватрено оружје мада за то нема сачуваних доказа.

Област Гордоне у Ломбардији, богата минералима одличног гвожђа, била је још у 15. веку позната по прављењу цеви за ватрено оружје. Оружарска породица Берета, једна од многих у том крају, лепо је напредовала и постала међу најбољим у Италији.

И док је руковођење радионицом прелазило са оца на сина, слично се догађало и са породицама њихових радника. Занат се, по тадашњем обичају, преносио с колена на колено. И дан-данас у фабрици „Берета” има запослених чија презимена сведоче о уској специјалности њихових далеких предака. Тако Салијери (италијански: сале-со), на пример, воде порекло од човека који је, ко зна у ком веку, био стручњак за дозирање минералних соли приликом топљења и припреме метала.

Временом је оружарска мануфактура „Берета” оставила за собом све бројне конкуренте и, средином 18. века, постала најбоља и најчувенија у Италији. Тек тада почела је да прави и оружје које није, као раније, било намењено искључиво у војне сврхе. Данас ратно оружје износи свега двадесет процената производње ове фабрике.

Садашњи председник компаније је Пјер Џузепе, Берета дванаесте генерације. Генерални директор и будући заменик му је братац Уго Гусали Берета који је обавио преговоре и потписао уговор за испоруку пиштоља Американцима.

Полицији на услузи

Некада су „Беретини” радници учили металуршки, ковачки и друге занате да би постали добри мајстори. Данашњи у највећем броју случајева постају стручњаци за електронику, компјутере и роботике.

Један комад ватреног оружја састоји се од стотинак делова чија производња захтева низ од око сто педесет крајње прецизних операција. Захваљујући програму

модернизације, који је коштао петнаест милиона долара, готово све ове операције обављају роботи и то веома успешно, с могућим одступањем од највише стотог дела милиметра. За израду цеви једне пушке радницима је било потребно неколико дана док робот обавља исти посао за свега пет минута.

Сви метални делови подвргавају се рендгенским зрацима који откривају и најмању неправилност. Хромирање унутрашњег дела цеви (оно износи три стота дела милиметра) обавља се електролизом у аутоматизованој кадици дугачкој десет метара кроз коју дневно прође више од хиљаду петсто делова. У другој, далеко мањој, кадици изводи се позлата за такозване посебне наручбенице.

Што се тиче безбедности, до које је „Берети” веома стало, компјутеризација има главну улогу. Сви подаци који се односе на сваки примерак оружја – датум производње, име и адреса купца и слично – убацују се и чувају у меморији компјутера. Они су у свако доба дана и ноћи на располагању полицијама целог света које често телексом траже од фабрике обавештења о овом или оном оружју којим је извршен неки злочин.

Немогуће опалити случајно

Најстарије традиције куће „Берета” сачуване су у такозваном одељењу „високе моде” где мајстори ручно израђују све делове оружја које су поручили најбогатији клијенти. Ту се праве мала ремек-дела, прави уметнички примерци ватреног оружја чије цене прескачу милијарду старих динара.

Ђулио Тимпини, чија породица ради у „Берети” дуже од два века, шеф је атељеа за резбарење где се украшавају руковрати пиштоља и пушака. Осим грбова и разних арабески од злата, сребра и драгог камења, неке муштерије доносе фотографије жене, деце или омиљеног пса желећи да имају његов лик на свом скупоценом оружју.

Сви делови сваког комада оружја са потписом „берета” проверавају се више пута у свакој фази производње, а када се оружје склопи, прелази се на пробно пуцање. На контролу квалитета одлази четрдесет процената од цене готовог производа.

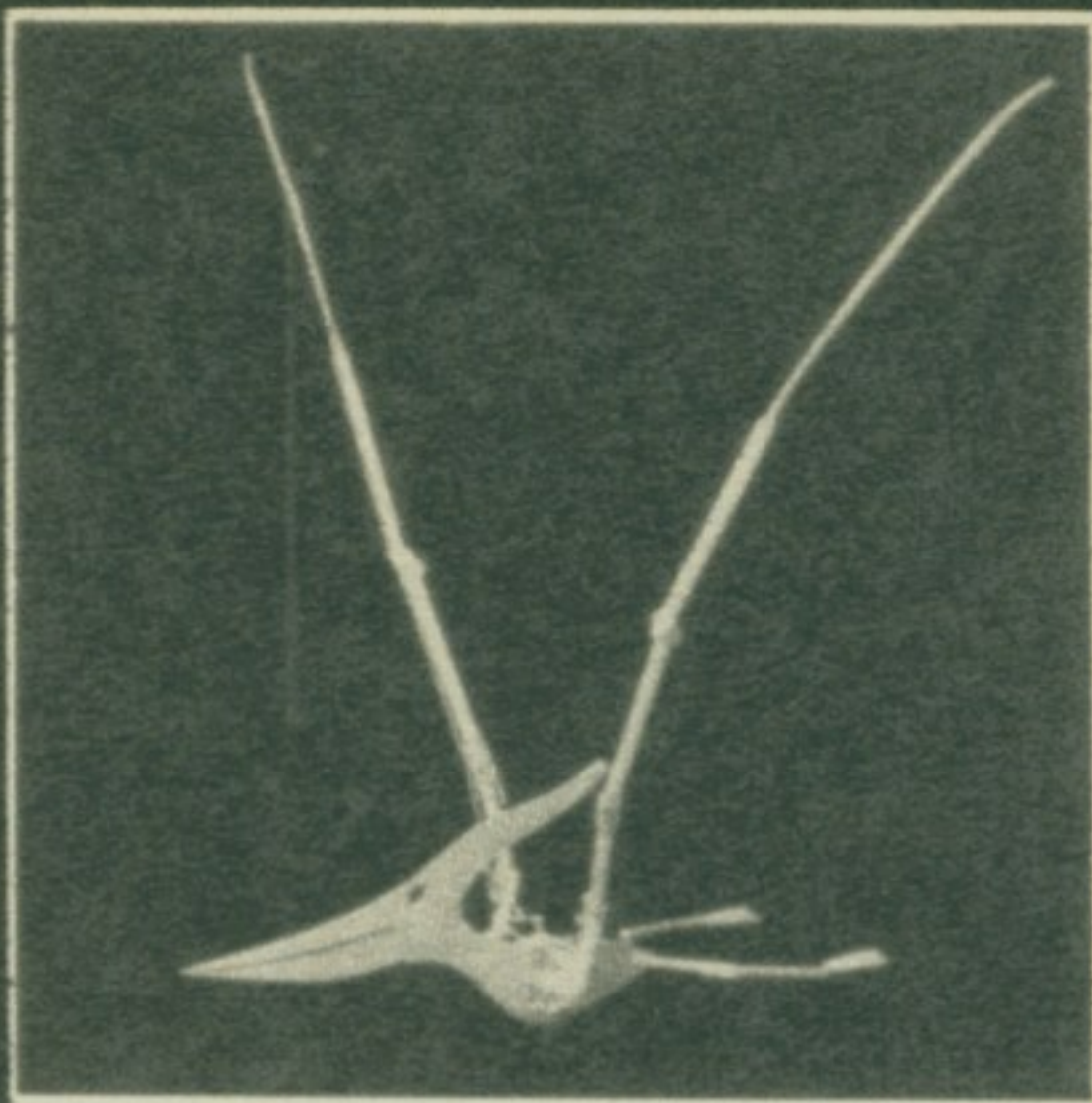
Технологија лаког оружја, како војног тако и спортског, претрпела је током последњих двадесет година велике промене. Оно је све мање, све лакше и, истовремено, све моћније и прецизније. „Колт 45”, на пример, има гадан трзај при испаливању па њим могу ефикасно да се служе само искусне пиштољчије. Из „берете 92 Ф” може лежерно да се испали шеснаест метака – двапут више и двоструко брже него из „колта 45”. Осим тога, „берета” има три сигурносна уређаја тако да је практично немогуће опалити случајно.

Америчка војска добила је из Италије прави драгуљ од оружја.

Б. Дожић

РЕКОНСТРУКЦИЈА У АЕРОТУНЕЛУ:

ЈЕДРИЛИЧАРСКИ ТРИКОВИ ПТЕРОСАУРА

Птеросаур у аеротунелу.

ња показују да је оптерећење костију крила, превучених кожном опном, достигало при једрењу само око 50 посто чврстине костију, дакле довољно да не дође до ломљења. Али, да је један овакав птеросаур снажно махао крилима, као птице, било би опасно по кости крила. Само лаганим махањем крила могао је безбедно да се вине у ваздух.

Оптималне услове за летење и живот, према мишљењу др Вајтфилда, птеросаур могао је, да има само у тропским или суптропским областима уз морску обалу, где је јака термика могла да га понесе увис као једрилицу. Али за

За старт са морског гребена било је довољно да птеросаур рашири крила на ветру. Као у лифту, овај једриличар би био подигнут уз помоћ термике.

старт нису била довољно само добра ваздушна струјања, била је неопходна и стеновита, стрма морска обала.

Мозак-компјутер као стабилизатор

Да би се подигао у ваздух било је довољно, према прорачунима др Вајтфилда, да птеросаур рашири крила на ветру и да, као у лифту, буде подигнут право увис. Сличну технику полетања примењују данас летачи на змајевима, када једре са високих стрмих морских обала.

Научници мисле да је уобичајена стартна техника ових животиња била још префињенија. Они би се оштрим канџама на задњим ногама окачили о ивице стрмих гребена као слепи мишеви. Приликом полетања једноставно би се отиснули низ литицу, а онда раширили крила. Захватиле би их и подигле уз стеновите гребене јаке ваздушне струје.

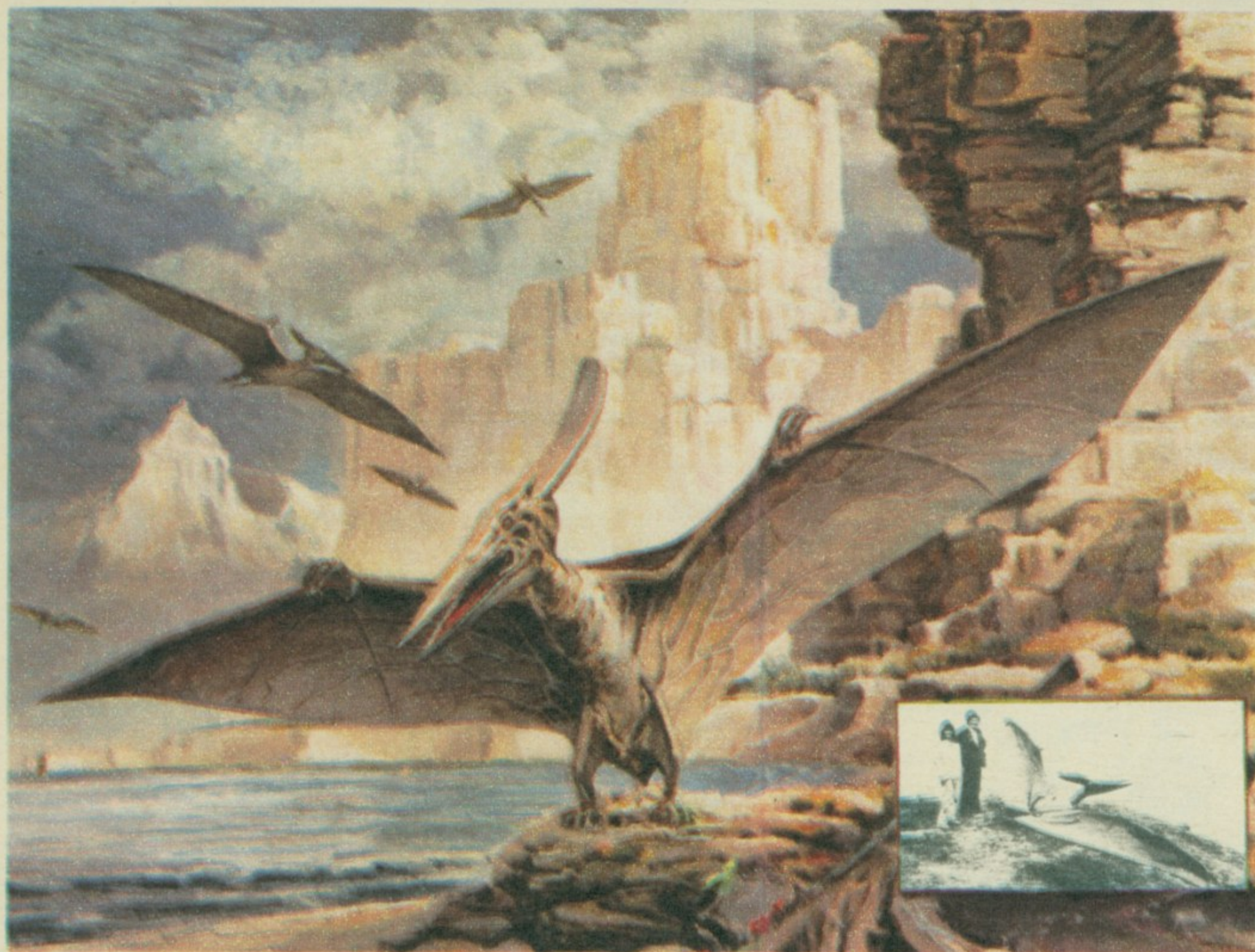
Да би ове теорије испитали у стварним условима научници се нису задовољили само макетама за испитивање у аеротунелима. Саградили су и моделе са даљинским управљањем, од којих је највећи био у природној величини птеранодона.

Приликом првих пробних летова овог модела, откривен је изненађујући феномен: модел није летео као једрилица, већ је био „нестабилан“. Шта је то требало да значи?

Авиони су обично тако конструисани да се, чим приликом лета доспеју у неконтролисани положај, сами исправе, односно стабилизују. Модел птеранодона то није чинио. Морали су да му уграђују навигациони уређај и кормило, а и крила су добила другачији положај.

Научници су из овога закључили: мозак птеросаура је имао необично висок степен развијености. Стабилан лет под нестабилним условима могућ је сталном контролом и управљањем свим функцијама тела битним за лет. Високоразвијене птице, како је познато, лете баш захваљујући том, врло ефикасном, управљању чији је центар у мозгу.

Б. Поповић

Суптропска морска обала пре око 100 милиона година! Ваздушне масе, загрејане сунцем, ковитлају се увис. Време оптимално за једрење. Да су у то доба људи постојали, могли би да посматрају величанствен приказ: изнад њихових глава, високо горе у успоним термичким струјањима, круже џиновске једрилице. Највеће од њих са распоном крила око 10 метара. Друга слика: џиновске летелице се непрестано обрушавају ка мору, а затим клизе у ниском лету изнад морских таласа. Тајанствене једрилице се тек тада могу боље видети: то нису машине, већ жива бића. Пола птице, пола шишмиши, брзо се обрушавају на таласе и својим дугим, оштрим кљуновима лови рибе. Неколико тренутака касније: једриличари се вину увис елегантним замахом и термика их поново захвата. Ношени ваздушном масом узлазног струјања, тајанствени ловци ишчежавају са својим пленом.

Ова сцена не потиче из сценарија неког научнофантастичног филма. Она је, по мишљењу енглеских научника, пре око 100 милиона година била стварност. У то

време су птеросаури (pterosauria), највећа летећа жива бића, насељавали Земљу. Зашто су научници уверени да ову сцену могу да опишу тако прецизно? Зато што се при реконструкцији ових летећих животиња не ослањају само на мишљење палентолога, зоолога и геолога, већ и на резултате истраживања физичара и конструктора авиона. Они се нису ограничили само на реконструкцију ових животиња према фосилним остацима, већ су покушали да испитају, да ли су птеросаури могли да лете.

Птица у тунелу

Др Г. Р. Вајтфилд са Универзитета у Редингу први је ову идеју претворио у дело. Направио је различите моделе птеросаура и тестирао их у аеродинамичном тунелу, онако, као је то дотле радио са моделима авиона. Резултати тестова су и за палентолога били изненађење, открили су важан део живота ових џиновских „летећих монструма“.

Како су показала прорачунавања чврстине костију фосилних ос-

Палентолог Чери Брамвел и конструктор авиона др Г. Р. Вајтфилд с моделом птеросаура.

татака ове праисторијске животиње, птеросаури нису били мишћави снагатори, већ грациозни једриличари. Један птеранодон, са распоном крила од 7 метара, површином крила од 4,62 m² и тежином око 17 килограма, имао је, како су показала тестирања у аеротунелу, при брзини од 30 km на сат, брзину понирања од 0,42 и пропадање од 18,4 m/sec.

За птеранодона је то значило: са висине од 100 метара могао је, понирати, да пређе раздаљину од 1.840 метара. Боље резултате постижу само аеродинамички оптимално конструисане једрилице, што значи савремене једрилице врхунског квалитета.

Тестирања у аеротунелу и прорачунавања омогућили су и друге, за палентологе још значајније, закључке. Наиме, одговор на питање у каквој животној средини је један тако високоспецијализован једриличар уопште могао да преживи? Резултати прорачунава-

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

Резултати наградног квиза

„ЛЕПО ЈЕ ЛЕТЕТИ“

ЗАШТО ОСТАЈЕМО НА ЗЕМЉИ?

Радосна вест за НИНУ ПОЛИЋ,
признање члановима породице
Миховиловић

Иако се на наш квиз „Лепо је летети“ јавило доста читалаца, награђених је – мало. Само шест. Жири у саставу Зоран Модли, инструктор летења, Иванка Миладиновић, уредник и Олга Вукадиновић, новинар, имали су доста муке да у хрпи дописница извуку купоне са тачним одговорима. Показало се да наш квиз са 36 питања није тако једноставан: многи од вас одговорили су тачно на 35 питања и на оном, тридесет шестом, затајили. „Камен спотицања“ су били слајд (тако се зове део опреме за евакуацију путника на тлу) и албатрос (птица са највећим распоном крила). Много муке задало је и питање које се односи на Чарлса Линдберга: мада сте у нашем листу последњих година могли више пута да прочитате текстове о њему – грешили сте. То би углавном била питања због чијих сте погрешно датих одговора остали на земљи. Надамо се да ћете идући пут бити боље среће.

На лет авионом изнад Београда,
са Зораном Модлијем за
управљачем, кренуће НИНА
ПОЛИЋ, Дунавска 8 из Панчева.

Пет других награда, књигу
„Савремени авиони и хеликоптери“
добиће: МЛАДЕН ВУЧИЋЕВИЋ Ж.
Савковића 2, 11400 Младеновац,
НИКОЛА БОГДАНОВИЋ, Чулићева
2а, 37000 Крушевац, ВЕСНА
ДЕЛИЋ, Дреновачка 11, 11060
Београд, АЛЕШ ШЕМРЛ,
Карађорђева 14/182, 11080 Земун и
ЈЕЛЕНА ВУЧИЋЕВИЋ, 29. новембра
9, 11400 Младеновац.

Шест трећих награда, на жалост,
не можемо да доделимо јер није
било још шест купона са тачним
одговорима. Ипак, једногодишњу
претплату на „Политикин забавник“ и
„Микијев забавник“ добиће
ЉУБИЦА, ВЛАДИМИР, ЗОРАН,
СВЕТИСЛАВ И ИВАН
МИХОВИЛОВИЋ из Улице Петра
Драпшина 2ц из Панчева који су на
свих пет купона који су нам послали
погрешно одговорили на само једно
питање. Иако њихове купоне не
можемо уважити, Редакција је
одлучила да их награди због тога
што су у овом квизу учествовали –
породично.

ТАЧНИ ОДГОВОРИ ПРВОГ КОЛА

1. километара	10. леонирање
2. механичар	11. левом
3. слајд	12. отац и син
4. турбуленција	13. да
5. око 1000 km/h	14. Цавтат
6. не	15. у удесу
7. 1903.	16. симулатор
8. не	17. Фрањо Клуз
9. 40	18. да

ТАЧНИ ОДГОВОРИ ДРУГОГ КОЛА

1. висину и правац	10. Да Винчи
2. Булоњска шума	11. Вилбур и Орвил
3. на рукохвату	12. Восток
4. албатрос	13. не
5. контролори	14. радар
6. не	15. 1927.
7. Мек Гилис	16. Лајка
8. да	17. Кине
9. 1912.	18. Конкорд

Задатак а није школски: само
за основце и средњошколце

ljublјanska banka

OSNOVNA BANKA „LJU-BANKA“ BEOGRAD

16

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

РАСПИСУЈУ КОНКУРС ЗА НАЈБОЉИ ЛИКОВНИ И ЛИТЕРАРНИ РАД

НА ЛЕТОВАЊЕ СА ЗАБАВНИКОМ

Лето је пред вама. Готово је са школом,
учењем, домаћим задацима. Свако од
вас иде на мање или више заслужени
одмор, заборавља на школске бриге. У орма-
не стављате торбе, свеске, оловке, боје и ок-
рећете кључ: није вам ни на крај памети да
било шта од тога користите ова два месеца.
Ми вас подржавамо у томе само бисмо вам,
ипак, дали један мали, пријатан задатак. Раз-
мишљајте о конкурс ОСНОВНЕ БАНКЕ „ЉУ-
БАНКЕ“ БЕОГРА, ЈАТ-а и „ПОЛИТИКИНОГ
ЗАБАВНИКА“ који вам припремамо за сеп-
тембар. Гледајте да доживите нешто лепо, да
се дружите, путујете, играте па да то ставите
на папир. Да опишете или насликате, како вам
је лакше. За узврат, „ЉУ-БАНКА“ и ЈАТ ће
вас повести на једнодневни излет у Дубров-
ник.

У конкурс могу да учествују:

- ученици основних школа, чланови поједи-
них секција или кружока;
- ученици средњих школа који су такође
чланови ликовних, литерарних секција или
кружока.

Тема је – детаљ са летовања, нешто што
сте видели, доживели, нешто што је на вас
оставило посебан утисак. Ако се определите
за ликовни рад, препуштамо вам избор и ма-
теријала и технике: можете да нам пошаљете
слику, графику или фигуру. За оне са литерар-
ним склоностима важе слични услови. Могу
да нам пошаљу прозни састав, басну, хумо-
реску, песму, па чак и драмски приказ, разу-
ме се, краћи.

Уз рад који нам пошаљете, наведите и:

- име и презиме;
- назив, адресу и број телефона школе,
место;
- име и презиме наставника који води сек-
цију;
- разред, секцију или кружок у оквиру кога
је рад направљен.

Жири ће прегледати све приспеле радове
и одлучити који су најбољи: награду ће доби-
ти њих 15. Толико ће их авионом ЈАТ-а отпу-
товати у Дубровник. Осталима се припремају
изненађења. Каква, прочитаћете у броју 1862
„Политикиног забавника“ који излази 4. сеп-
тембра.

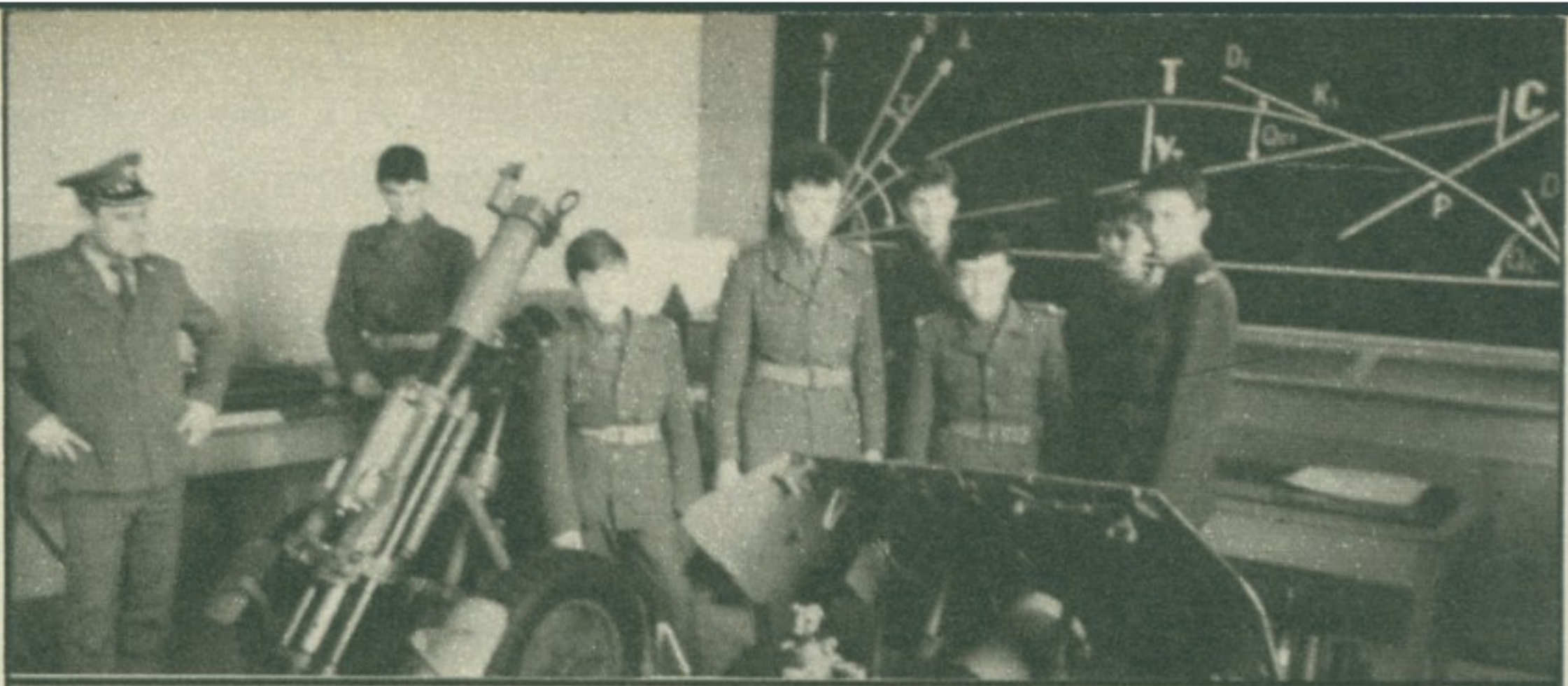
Радове треба доставити најкасније до 30.
септембра 1987. на адресу: Љубљанска бан-
ка „Љу-банка“ Београд, Маршала Тита 5,
Служба за развој пословних делатности,
11000 Београд, П. факс 513.

ШКОЛСКА САМОПОСЛУГА

Касарну „Маршал Тито“ тешко да можете да заобиђете кад сте у Сарајеву. У граду је, поред железничке станице. Поједини објекти направљени су још почетком века. У једној од зграда (спомен-плоча на то подсећа) суђено је Гаврилу Принципу.

То што је Центар војних школа КОВ (копнене војске) смештен у самом граду, срећна је околност за питомце. Кад имају излазак суботом, недељом, празницима, често и преко недеље, лако „скокну“ до Баш-чаршије или неког другог места. Ако, из ко зна ког само њимз знаног

Питомци у кабинету у коме се учи најновије наоружање. Поред капетана Сабре Хасковића ту су Менсур Велагић (он је најнижи међу својим друговима), Марковски Зоранче из Титовог Велеса, Ивановић Бојан из Сарајева, Витезовић Миле из Косјерића, Брбовић Витомир из Љубљане, Клинач Раде из Гламоча, Дрпљанин Нусрет из Пећи.

МИ СЕ ЧЕЛИЧИМО

ТАКО НАМ ЈЕ РЕКАО
ЗВОРНИЧАНИН
МЕНСУР ВЕЛАГИЋ
КОЈИ ЈЕ ГОДИНУ
ДАНА СТАРИЈИ ОД
НАШЕГ ЧИТАОЦА
НИКШЕ СИМУРДИЋА
ИЗ СПЛИТА. МЕНСУР
ПОХАЂА СРЕДЊУ
ШКОЛУ КОПНЕНЕ
ВОЈСКЕ У САРАЈЕВУ
ЗА КОЈУ СЕ
ИНТЕРЕСОВАО
НИКША И ЈОШ НЕКИ
„ЗАБАВНИКОВЦИ“.
БИЛИ СМО НА ЛИЦУ
МЕСТА

разлога, не желе да изађу у униформи, могу да обуку своје цивилно одело.

У Средњу војну школу КОВ долазе после завршене основне школе. Јављају се на конкурс који се расписује крајем године и после тестирања постају питомци, баш као и петнаестогодишњи Менсур Велагић из Зворника. Он је за ову школу чуо од своје баке. Ако му је понекад и тешко што је одвојен од куће, родитеља, браће, не признаје. Поносно нам каже да се они у школи челиче.

Прве две године су по истом наставном програму и плану као и друге средње школе, тек се у трећем и четвртој разреду деле на родове. Ко жели да настави школовање у роду пешадије или интендантске службе, остаје у Сарајеву. За род везе одлазе на Бањицу, у Београд, АБХ је у Крушевцу, земаљска артиљерија у Задру, оклопне и механизоване јединице у Бањалуци, инжењерија – Карловац.

Учионице су на принципу респондера. Кад наставник постави питање, даје питомцима, на пример, три могућа одговора. Они, притиском на дугме, кажу који је одговор тачан.

Дете које се упише у школу (велико је интересовање, тек се отприлике сваки пети прими) може да одустане ако схвати да интернатски тип живота не може да поднесе. Али, то се ретко догађа и то само првих недеља. О томе су нам причали потпуковник Душан Томић, старешина у школи, потпуковник Војо Вукашиновић и капетан Сабро Хасковић. Они, за-

једно с педагозима и наставницима, настоје да питомцима пруже што боље услове. Да питомци што лакше поднесу одвојеност од родитеља.

А дисциплина? Она се подразумева. Почевши од „организације“ дана. Устајање је у пола шест, обавезно се 20 минута ради физкултура, спремају се собе и после доручка почиње настава по учионицама и кабинетима који су организовани на принципу респондера. То значи да наставник има за катедром командну таблу, а да свака клупа (један питомац, једна клупа) има систем од три дугмета. Притиском на дугме питомац бира тачан одговор а наставник, на командној табли, проверава ко је тачно одговорио.

Поред учионица са респондерима у Центру су и најсавременије опремљени кабинети, одскора су уведени и компјутери. Информатика полако улази у наставу. Свака учионица има и свој телевизор тако да настава може да се организује и путем интерне телевизије. А кад питомци заврше обавезе, имају могућност да прате телевизијски програм по избору. Ако желе да „заноће“ над

неким програмом, на њима је. Али, устајање је обавезно.

Ове године школа слави јубилеј, 35 година од настанка. Формирана 1. септембра 1952. у Зрењанину, 1954. сели се у Билећу а од 1956. „скрасила“ се у Сарајеву. Школу је до сада завршила 31 класа. Од бивших питомаца до сада је постигнут највиши чин пуковника, следеће године ће вероватно да се произведе први генерал који је завршио Средњу војну школу КОВ.

В. Софреновић
Снимио: Младен Пикулић

Купон с ликом Паје Патка исеците и залепите на дописницу или коверат. Слободно питајте – стручњаци одговарају

НАСТАВНИК ФИЗИЧКОГ

Желела бих да будем наставник физичког образовања, тренер или нешто слично. Врло добра сам ученица. Молим вас да ми кажете коју струку да одаберем да бих касније могла да се упишем на Факултет за физичко васпитање у Београду. Има ли посебних услова?

МАРИЈА ПАЈКОВИЋ
Београд

Одговарају ти све струке и образовни профили, најбоље четвртог степена стручности. Може и трећи степен, али у том случају се траже најмање две године радног стажа. Постоји могућност да се упишу кандидати и без завршеног четвртог односно трећег степена,

али тада је обавезан испит из: српскохрватског језика, физике, психологије, марксизма, хемије, биологије и историје, као и пријемни испит.

Поред општих услова треба испунити и посебне – здравствена способност за ове студије; провера физичке способности и спортске технике обавља се према тестовима који се могу добити на Факултету.

Купон

за

школску
самопослугу

СЛИКА ПРВА

Милан Мићић не воли што се толико истиче да

желео је тачно да зна кад је она била основана. Све што су знали да му кажу било је да има више од сто година.

„записана“ као прва, сви су је знали као „стару“. Налазила се у данашњој Улици маршала Тита 127.

стрпљивог рада настала је дисертација „Фармација у Срему од 1850. до 1918.“ Милан Мићић докторирао је прошле го-

ЉУБАВ НА ПРВИ РЕЦЕПТ

Милан Мићић, пензионисани апотекар „старе“ апотеке у Руми докторирао је фармацију у 77. години

је он кандидат који је стекао докторску титулу у најпознијим годинама до сада (податак смо сазнали на Београдском универзитету). За фармацију се определио још у школи, ту своју љубав само је наставио и после пензионисања. Још кад је, после завршених студија у Загребу, 1934. преузео апотеку у Руми,

Кад је завршио „званични“ радни век имао је довољно времена да крене у другу „авантуру“ – истраживање по загребачким, бечким, пештанским архивима. У загребачком је коначно открио да је његова апотека основана далеке 1815. Додуше, пре ње, у Руми је постојала једна апотека, али је у свести Румљана његова остала

Један податак „рађао“ је следећи, грађе је било све више. Милан Мићић, иначе редовни члан Међународне академије за историју фармације, објављивао је радове у стручним публикацијама из разних области фармације, али га је највише интересовало подручје на коме је живео. Њега најбоље и познаје. После година

дине, у 77. години живота.

Прича живо, систематично. Подаци се „преплићу“ – толико има прича из његове праксе, из историје фармације. Чудимо се што без икаквог подсетника ређа толике године. Он није задовољан, успоренији је, сад после подне мора и да одспава. То му се раније није догађало.

СЛИКА ДРУГА

Кад се апотека 1966. године преселила у нове просторије (сада је то и једина апотека у Руми) пренет је и овај орман заједно са свим посудама и флашама. Милан Мићић је, по преузимању апотеке, пуно тога морао да избаци, промени, модернизује, али је неке делове намештаја задржао. Међу њима и овај орман настављен још у Карловцу 1880.

На изглед апотеке много се полагало (у већини случајева, слично је и данас). Од саме атмосфере, љубазности фармацеута, његовог „доброг гласа“ зависило је да ли ће се пацијент у њу поново вратити. Јер, у то време, у Руми су биле три апотеке.

На срећу апотекара, 1914. године њихово радно време без радног времена – радили

су нон-стоп, и дању и ноћу, променило се. Уведен је и недељни одмор. Али, сваке треће ноћи Милана Мићића је „западало“ ноћно дежурство.

Једном приликом, била је зима, у „глуво доба ноћи“ неко је зазвонио на вратима апотеке. Била је то служавка неког угледног Румљанина. Док је Милан припремао лек, пожалио се на хладноћу, не мислећи да то може да има икакве последице. После тога, тај грађанин је престао да долази у Мићићеву апотеку. Једном су се случајно срили на улици и Милан га је упитао о чему се ради.

– Ако вам мој новац није добар ноћу, не треба да буде ни дању – окренуо се и отишао.

Људи тада нису имали навику да чекају. Оног тренутка кад би се у апотеци затекло више од три особе, већ су се жалили на незамисливу гужву.

СЛИКА ТРЕЋА

Сировине за лекове нису некад у апотеке стизале у оваквим и сличним посудама. Њих су апотекари сами набављали. Наравно, нису служиле само за украс. Сировине које су из фабрике стизале у обичном паковању фармацеути су премештали у одговарајуће тегле.

Изглед посуде и материјал од кога су се правиле мењао се током векова. Најстарије су прављене од дрвета - четврта на фотографији, сачувана још из времена кад је апотека основана. Почетком 19. века у моди је било мутно опал-стакло које је визуелно замењивало тада још скупи порцулан (друга тегла, до словце преведен натпис је Црнац бога Марса, била је то једна минерална сировина). Крајем 19. и

у овом веку највише су се користили стакло и порцулан.

У првој флаши држала се једна тинктура, у трећој, од фајанса, препарат од јетре једне рибе, био је то претходник рибљег уља. Иначе, у време кад је Милан Мићић радио у апотеци тачно се знало који се лекови држе у којим флашама. Обични су били у флашама које су имале беле етикете са црним словима, јачи су имали црвена слова на белој етикети, а лекови јаког деловања или отрови имали су натпис с белим словима на црној подлози и још два крста. Отрови су морали да стоје у посебном орману који се држао под кључем. На полици, без врата, стајали су најбезазленији лекови који су могли да се купе без рецепта лекара.

Иначе, без обзира што се већ знало да опијум, кодеин и морфијум имају наркотичко средство, и даље су ти лекови били у употреби јер бољих није било. Тако се, на пример, опијум преписивао против пролива и кашља, морфијум - за болове.

СЛИКА ПЕТА

Прве две чаше с преградним зидом служиле су за такозвани кипећи прашак. С једне стране би се ставио прашак из плаве папирне капсуле (од папира направљена „кесица“ слична оној у којој се и данас продаје комбиновани прашак против главобоље), с друге из беле (увек су се издавале у пару). Сваки прашак би се у „својој“ половини чаше растворио и кад би се нагнула чаша, тик, пред устима, та два прашка развијала су угљен-диоксид. Тај лек је служио за умирење и имао је, углав-

ном, само сугестивно својство, лековито готово уопште.

Било је и других средстава за умирење. На пример, Хофманове капљице. На немачком се капљица каже тропфен. Неуки људи су знали да траже „тропфне против страве и ужаса“!

У дрвеној кутији на спрат држали су се пергамент папири којима су се поклапале масти да не би дошло до оксидације у додиру с металним поклопцем. У затвореној тегли и флаши су остаци неких биљака које су апотекари сами прикупљали.

Важна напомена: У склапању ове приче у пет слика сарадник је била Мирјана, супруга Милана Мићића, која је с њим студирала и радила у апотеци од самог почетка.

СЛИКА ЧЕТВРТА

Апотекари су у 18. и почетком 19. века правили лекове користећи траве, биљке, минерале, поједине органе животиња. Фармацеути су сакупљали биљке или су их сами гајили, значи - морали су да буду и добри ботаничари.

Справу од метала, на фотографији, Милан Мићић није више користио. Служила је за прављење чепања. У отворе се стављао воштани папир, у њега се сипао лек који се углавном користио као средство за чишћење, за децу. Ту су и две порцуланске посуде које су служиле за мерење. На једној страни су обележене старе мере, на другој грами. Ту је и метална, условно ћемо је назвати, модла. Кад би се умесило „тесто“ за лекове с том модлом се притискивало то „тесто“ и добијале су се пастиле (таблете) са убележеним именом лека и апотекара који их је правио.

Кад је Милан Мићић почео да ради још се готово половина лекова, од добијених сировина из великих фирми као што је „Бајер“, производила у апотеци. Према тачно одређеним регулативима из фармакопеја (законски нормативи за прављење лекова) правиле су се, на пример, пилуле аспирина. У порцуланској посуди као што је ова црна на слици, умесила би се смеша која би одговарала за 20, 30 пилула, додавало се везивно средство (шећер, парфимисано уље од менте) та маса би се истањила у шипку, секла на делове и „провлачила“ на посебној машини из које су „излазиле“ куглице, односно пилуле.

У апотеци је могао да се купи и парфем, грожђана маст (остао јој је назив јер се у 18. веку заиста правила од грожђа), разне креме, фарбе за косу у неколико нијанси, бриљантин који се све мање тражио, бркомас - посебна маст да се уфитиље бркови „отров за пацове и мишеве“. Било је ту и лекова који су давани животињама, равноправно су се продавали с лековима за људе. Нашле би се ту и есенције за прављење пића, ликера или вискија.

В. Софреновић

„ЛЕ
МАХ“
ЈЕ
ПАКАО

ПОБЕДНИК

У

МРТВАЧКОЈ
ИГРИ

због танковања застао крај свог „бокса“. Розије је убрзао темпо и избио на чело колоне.

Пред поноћ, после осам часова вожње, почела је драма. Док је Розије воз-

ио на правом делу стазе брзином од преко 300 km једна сова налетела је на његов ветробран. Стакло је прсло у парампарчад и једно парче срце забило се Розијеу поред ока. „Талбо“ је опасно закриву дао, али је возач успео да га задржи на стази.

Розијеу се низ образ сливао танки млаз крви, око га је болело и сузило,

Двадесет четири часа“ Ле Мана, „трка издржљивости“, једна је од најтежих, најубудљивијих, али и најопаснијих трка у свету. Са правим спортом има мало заједничког. Подсећа на гладијаторске борбе у већ дегенирисаном Риму.

— Мрзим ту трку, она нема ничег заједничког са ауотрчкачком уметношћу! — рекао је славни сер Стирлинг Мос. — Она је најцрњи датум у такмичарском календару. Она је мртвачка игра у којој су возачи само брзовозећи роботи у рукама организатора...

Трка „Двадесет четири часа“ ушла је у историју аутомобилизма великим црним словима 1955. године кад су погинула 82 посматрача а стотинак их је доживотно осакаћено. Ипак, следеће године је та трка привукла више гледалаца него икада раније...

— Више не поштују људе који долазе да гледају ту злочиначку трку! — рекао је тада сер Стирлинг Мос. — То су садисти!

Ни правила „Трке издржљивости“ нису иста као у другим тркама. Помало су необична и врло строга.

На старту тркачи не седе у аутомобилима везани за седишта. Они стоје у врсти дуж унутрашње ивице стазе, лицима окренути према трибини. Кад плане стартеров пиштољ трче што брже могу према својим колима, поређаним с друге стране писте, ускачу у њих, пале моторе и журишају на стазу.

Два возача смењују се у току трке по својој вољи, јер нико не претпоставља да би један човек могао да издржи натчовечанске напоре које „Трка издржљивости“ изискује. Најсуровије правило Ле Мана прописује да нико тркачу, сем кад је у „бок-

су“, не сме ни у чему да помогне. Ако неко слети са стазе и заглави се у песку поред ње, мора настојати да се сам извуче из невоље. Ако за време трке остане без бензина, мора пешице да оде по њега.

„Двадесет четири часа“ Ле Мана убила су низ добрих и слабих возача. Трка је имала и своје хероје. Највећи међу њима, чији је подвиг јуна 1950. године заузео почасно место у ис-

торији аутомобилског спорта, свакако је Француз Луј Розије.

Сова на ветробрану

Двадесет четвртог јуна 1950. године тачно у 15,15 часова плануо је стартеров пиштољ. Такмичари су потрчали. Упркос томе што се примакао педесетој години Луј Розије је међу првима стигао до кола, ус-

кочио у њих и креснуо машину.

На прави део листе први је избио црвени „ферари“ Рејмона Сомера, а одмах за њим плави „талбо“ ветерана Розијеа. У првом сату трке није се догодило ништа нарочито. Сомер је водио испред Розијеа и другог „талбота“ којим је управљао Мејра. Тек у трећем сату се редослед водећих променио: Сомер је

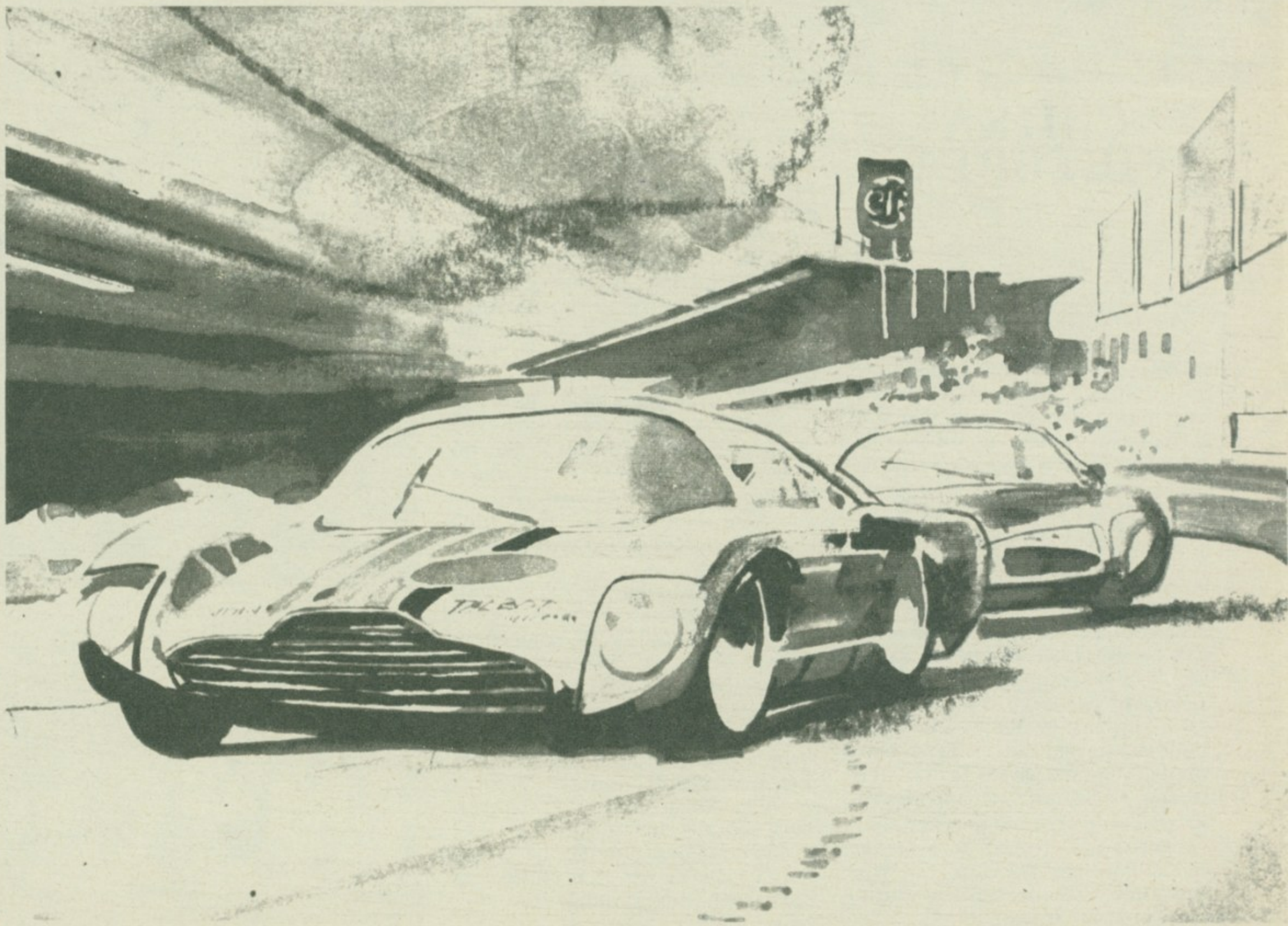
ваздушна струја шамарала му је незаштићено лице, а у кичми је осетио лако пробадање.

У два по поноћи Розије је други пут застао крај свог „бокса“.

— Тата! Ти си повређен — уплашено рече возачев син Жан-Луј. — Не можеш даље!

— Гориво! — оштро рече Розије. — Пуни резервоар!

— Треба ставити нови ветробран. Лује! — Приме-

тио је Розејев клупски друг, такође један од ветерана тркачке стазе, Пјер Левер. — Не можеш тако даље. Возиш пуних једанаест сати. Нека те Жан-Луј смени!

— Банану! — викну Розеј одмахујући руком. — Је ли готово са горивом!

— Готово! — викну шеф механичара.

Луј Розеј даде гас и одјур, остављајући у испруженој руци Леверове жене до пола огуљену банану.

Банана у бунилу

Мркла ноћ. Круг за кругом. Из мрака у сваком кругу израњају жућкасто осветљене трибине и блиставе светиљке у „боксовима“ које, као какав велерадски булевар, заслепљују Розејево повређено око. И друго око почело је да му сузи. На километар иза трибина сваки пут му се чинило да на неком лудом тобогану пада у мрачну пећину.

Луј Розеј наставио је да вози круг за кругом, престижући једна кола за другима. У три изјутра, после 124 круга, у половини исцрпљујуће „маратонске трке“ имао је шест кругова пред најближим такмачем Мејраом.

Повређено око му се напола затворило и болело све јаче. Прободи у кичми претворили су се у константни и све јачи бол. Најгоре је било што су листови на ногама почели да се грче, тако да је све чешће имао осећај да губи контакт с ножним командама.

— Морам издржати до видела! — понављао је гласно. — Морам!

У четири изјутра Розеј се зауставио код „бокса“.

— Задња полуосовина! — рекао је храпавим гласом. — Треба је променити, дођавола!

Зграбио је алат и заједно с механичарима бацио се на задњи део „талбота“. За нешто више од пола сата поправили су квар и променили полуосовину. За тај посао је савремено опремљеној механичкој радионици потребно бар неколико сати.

— Тата! — Жан-Луј је стао пред Розеја. — Пустите ме да наставим. Ми смо пар. Ниси ме, ваљда, довео у Ле Ман да само посматрам трку?

Луј Розеј је подигао главу и болним очима прелетео преко неба. Свануло је, сад и Жан-Луј може да повезе...

— Седи, дечко, и вози! — рекао је. — Вози пажљиво!

— Ону банану! — рекао је затим Розеј сваливши се у столицу. — Гладан сам!

Гутао је банану затворених очију.

— На ком је месту Жан-Луј? — запитао је не отварајући очи.

— На трећем! — одговори Левер. — Та полуосовина нам је одузела много времена.

— Дај ми још једну банану! — прошапута Розеј.

Заспао је у столицу с половином банане у руци. После неколико минута Розеј јекну и отвори очи. Неко време је гледао збуњено око себе. Онда је устао и рекао Леверу:

— Дигни црвену заставицу! Зустави Жан-Луја!

— Шта хоћеш? — запрести се искусни ветеран. — Ти си потпуно луд! Не мислиш ваљда да...

— Заустави Жан-Луја! — издра се Розеј. — Чујеш ли?

Левер је оклевао. Розеј је зграбио црвено барјаче и стао на ивицу „бокса“.

„Ле Ман је пакао!“

— Тата, шта ти је? — побунио се син кад се зауставио. — Тек сам обишао два круга!

— Излази! — рече грубо Розеј. — Брзо!

Сео је за волан и одјур.

Кад се поново укључио у трку Розеј је био на трећем месту иза парова Мејра-Мерес на „талбоу“ и Џонсон-Хедли на „јагуару“.

Постепено је убрзавао темпо и приближавао се челу трке. У 9,20 часова је прстигао „јагуара“. Тачно у 10 је претекао и Мереса у „талбоу“.

Возио је као у транс. Више није осећао болове. Није знао да гризе усне и да му из уста тече крв, али у 3,15 минута био је победник. Од укупно 1.440 минута колико је трка трајала, он је за воланом одседао 1430, а његов син само 10 минута. За 24 часа обишао је 250 кругова или 3.373 километра, оборивши на тај начин рекорд који су 1939, смењујући се у правилним размацима, поставили Жан-Пјер Вимиј и Пјер Вејрон, за пуних 18 километара!

Кад су га чланови екипе „талбо“ после победе, уз одушевљену буку, извукли из аутомобилу завапио је:

— Пустите ме, молим вас!

Хтео је да легне на писту. Некако су га однели до почасне ложе где га је очекивао принц Бертол да му преда награду и да му честита.

Затим су га одвели у хотел. Није се ни свукао ни умио. Бацио се на кревет и двадесет четири часа спавао као заклан.

— Доста ми је тога! — рекао је кад се сасвим осветио. — То је посао за луде! Ле Ман је пакао!

Б. Б.

КЛЕОПАТРА, МИКЕЛАНЂЕЛО, КАФКА И ОСТАЛИ

И фирма Оливети решила је да се баци на производњу вештачке интелигенције. Лансирала је програм назван Клеопатра, који није револуционаран, али привлачи пажњу тиме што су његови под-програми добили

помало необична имена. Тако се модул који омогућава Клеопатри да измишља нове системе зове Леонардо. Програм који контролише квалитет производа зове се Лавоазије, а Микеланђело тестира саставне делове компјутера. Кант открива кварове и даје податке о „здравственом стању“ компјутера. Волтер тести-

ПРЕВОДИЛАЦ У ЦЕПУ

Први је у свету и зове се ТРАНСЛАТОР 8000 (енглески: translate = преводити) јер садржи осам хиљада речи: четири хиљаде страних и четири хиљаде француских, немачких или шпанских. Довољно је да се жељена реч „откуца“ на енглеском и притисне дугме за превод па да се на екранчићу појави одговарајућа страна. И обрнуто. Меморија прима до шеснаест речи за тренутну употребу.

Ово чедо електронске компаније „Шарп“, величине дванаест са седам центиметара, није предвиђено само за сналажење туриста по страним земљама. На њему постоји и дугме помоћу кога се речи појављују преко реда уколико власник жели да се преслишава и продубљује знање.

ТРАНСЛАТОР 8000 је, истовремено, и најбољи калкулатор. Цена му је осамдесет долара.

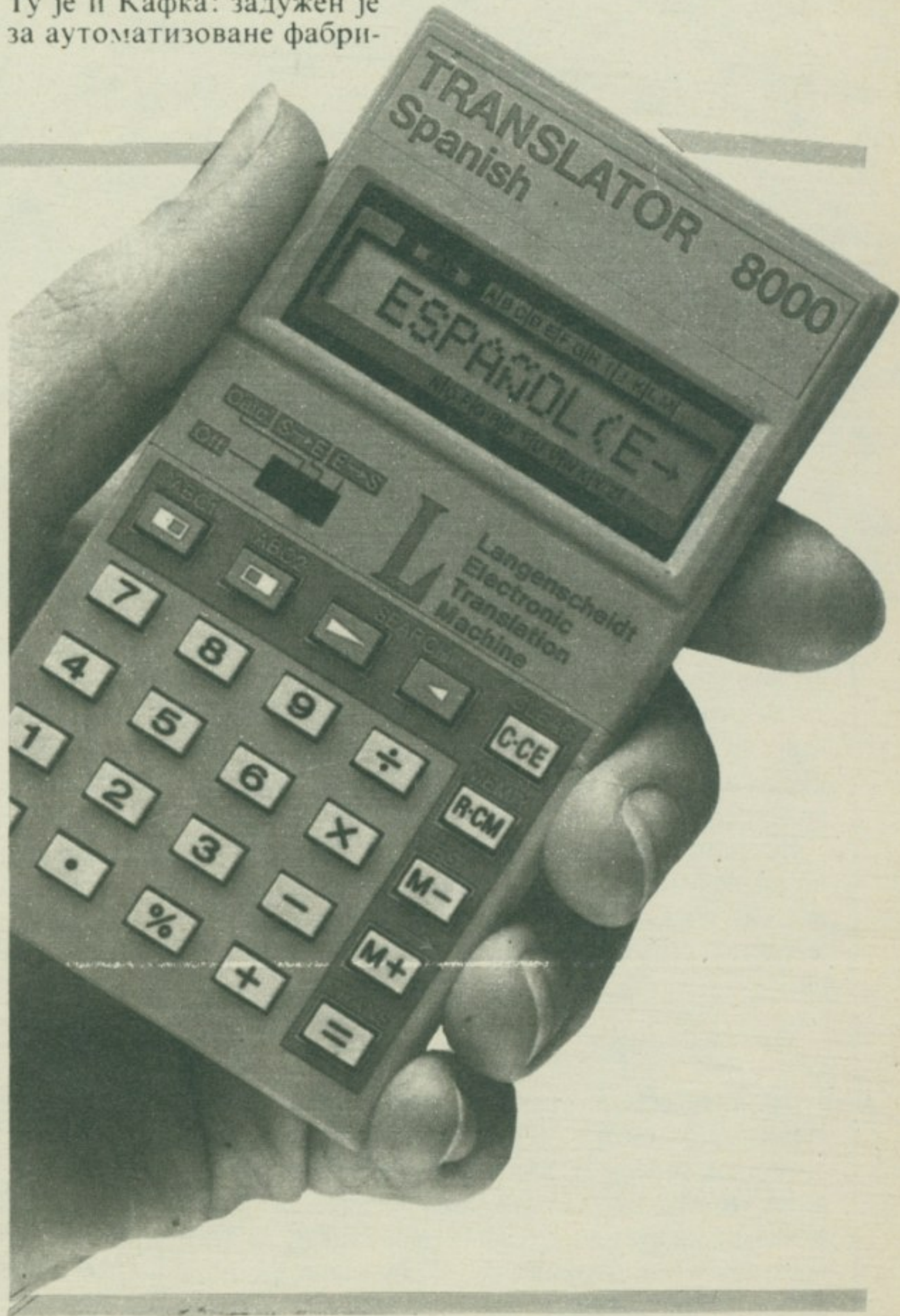
ГЕПАРД - ВРСТА КОЈА УМАЛО НИЈЕ ИЗУМРЛА

Пре десет до дванаест хиљада година, односно у доба плеистоцена, гепард умало није нестао са лица наше планете. Истраживања која су обавили британски и кенијски научници показала су да код афричких гепарда постоји веома ниски степен генетске разноликости. То значи да су сви гепарди који данас постоје потомци веома малог броја предака, који су се на не-

ки начин спасли у тренутку кад та врста замало није изумрла. Због те чињенице, гепарди су веома осетљиви. Располажу веома малим бројем хромозома, и врло би се тешко прилагодили на неке нове услове, ако би дошло до промена у средини у којој живе. Да би учинили те животиње отпорнијим (а треба се забринути, јер данас их има свега двадесетак хиљада), научници ће покушати да се мало умешају и да што више укрштају примерке ове врсте, да би се добио што већи број хромозомских комбинација.

ра способности службеника и распоређује их на одговарајућа радна места. Ту је и Кафка: задужен је за аутоматизоване фабри-

ке и откривање кварова на производним тракама.

Несрећа на мору може наићи сваког тренутка. Понекад је то – одмах, а збије се, често, после дугих дана чекања и страха. Човек успе да извуче живу главу у најстрашнијој олуји, а „посрећи“ му се да га прогута море мирно као уље. Оно је, то знају сви који живе с њим и од њега, равнодушно и непредвидиво.

... Изненадна заглашујућа експлозија таласа тргла ме је из сна. Не знам да ли ме је више било страх од воде која је са свих страна продирала у малу кабину или од језивог урлика ветра и удара таласа о јакту. Махинално сам зграбио нож који је шетао по столу. Изгледа да сам у том воденом вртлогу веровао да ће ми он помоћи да се одбраним.

Јакта се опасно накривила и, чуда ли, остала да плута прамцем заривена у воду. Гумени сплав, про-

цом. Победио је страх. Конзерва је завршила у мору.

Изнурује ме очајничка жеђ. Имам право, ако желим да продужим наду у спас, на пола чаше воде дневно. А температура се креће између 25 и 30°C. Помаже ми, или је то само илузија, прскање морском водом.

...Из депресивног равнодушја помера ме чудно љуљање сплава. Гледам доле, у воду. Ајкула. Злослутно црно репно пераје час је горе, час доле. И блесак безброј белих зуба. Насрће на један од ваздушних цепова сплава. Харпун је једини спас. Рука ми подрхтава и хитац лети у празно. Ко зна зашто, тек ајкула је лено, не журећи отпливала.

Обневидео од сунца, мада заклоњен испод импровизованог шатора, осећам да је неки ђаво поново у близини. Нешто ме удара у леђа и по ногама. Одошло, разуме се. У игру око безнадежно усамљене гумене направе умешале су се корифене, рибе које у Америци зову делфини. Из литературе знам да живе далеко од обала – отуд и назив пучинке – да често могу бити дугачке и до метар и по а тешке до 30 килограма.

Опет харпун у руке. Погодак, не сасвим преци-

зано облацима који су пловили према западу. Болнови опекотина од сунца не дозвољавају ми да поштедно одспавам, мада сам већ поодавно у неком чудном полусну. Одједном, светлост. Прво с југа, па са севера. Мека, једва видљива. Пробија се преко белих грива таласа, струји између летећих риба. Рибарска флотила?

Ко си? Шта радиш овде?

Право, према хоризонту, промиче светлост. Па тама. Поново светлост. Земља, земља! Да ли је то мој глас? Крик или шепат самом себи?!

Зора седамдесет шестог дана открива ми величанствену панораму. После дугих дана само плавог неба, плавих риба, плавог мора видим раскошну лепоту зеленила. На југу је брдовито острво, прелепо као рај, израња из мора сежући у небо. На северу, друго острво, каменито. Испред, парче земље у цвету, усред њега неколико белих здања...

Сваки талас доноси нове звукове. Ррр...ррр. Све је ближе и разговетније. Двеста метара даље видим моторни чамац. На њему три човека. Гласно разговарају на мени непознатом језику. Уосталом, ја скоро три месеца нисам чуо људски глас.

– Абла еспањол? – чујем свој крик.

– Но! Но!

– Парле ву франсе? – понављам и не разумем њихов одговор. Причају углас. Онда их питам, показујући руком, која су то острва. Изгледа да су, коначно схватили. Чујем:

– Гваделупа! Гваделупа!

Дакле, стигао сам на највеће двојно острво у гру-

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

НА ПУЧИНИ

ПУЧИНКА ТУГУЈЕ

**ЈАХТА „СОЛО“ ПОТОНУЛА ЈЕ
УСРЕД АТЛАНТСКОГ ОКЕАНА,
СТИВЕН КАЛАХЕН, ЊЕН ВЛАСНИК,
УШАО ЈЕ У ИСТОРИЈУ КАО
ЈЕДИНИ ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ НА
ГУМЕНОМ СПЛАВУ УСПЕО ДА
ПРЕЖИВИ СКОРО ТРИ МЕСЕЦА... А
КАКО ЈЕ ТО ИЗГЛЕДАЛО, ПРИЧА
САМ КАЛАХЕН...**

грамиран да се активира у додиру с водом, таласи су бацали о бок јакте. Невероватно је како човек у таквим тренуцима може да остане миран. Мада ми је вода у кабини јакте већ допирала до груди, успео сам да изнесем део провијанта. Ту је било и неколико конзерви воде.

Не знам зашто, касније ће се то показати судбоносно, купио сам и пушку с харпуном. И пре него што сам дефинитивно морао да напустим јакту која је тонула, зграбио сам прслук за спасавање и весло...

Брод на видику

Већ једанаести дан сам на сплаву. Покушавам да користим разум и израчунам шансе за спас. Увек одустајем, безнађе ме све чешће походи. Колико ли је тек столеће дуго кад дан може оволико да траје?! У желуцу ми пустош, грчеви не дозвољавају да дуже побегнем у сан. Двоумим се између глади и страха од очигледно покварене конзерве пасуља с кобаси-

зан. Корифена бесомучно удара репом. Вода се збуркала, крв око сплава. Харпун не смем да испустим, а опет ме страх да не пробуши сплав. Помогао ми је нож који сам, ни сам не знам како, успео да заријем међу шкрге корифене.

То, међутим, није крај. Корифене углавном живе у пару и јако су везане. Сапутник мог плена као да је подивљао. С неизрецивом јарошћу следили су ударци у сплав. Тек после три сата, уз помоћ весла које је остало читаво, успео сам да отерам увцелену корифену...

Није могуће да сам већ почео да халуцинирам?! Уосталом, не би било ни чудно. Већ четрдесет осам дана сам на сплаву, ако ми је добра рачуница. Брод на хоризонту. Срећом, ту су ми сигналне ракете. Једна, две, три. Као да се угао између мене и брода смањује. Приметили су ме. Није ми само јасно како, поскакујући од среће, нисам пао у воду. Бацио сам и две петарде. Узалуд. Са брода ме нису приметили...

Вечерње небо седамдесет петог дана било је зама-

пи Малих Антила, између Северне и Јужне Америке, које има статус француског прекоморског департамана. Ако ме памћење не vara, то значи да сам, отприлике, препловио близу 1800 морских миља. Немам времена за слична рачунања, до мене, на лошем енглеском, допире глас:

– Ко си? Шта радиш овде? Ко те послао?

Боже, зар још и то. Објашњавам, бар тако верујем, и упорно тражим било какво воће. Зачуђени, испитивачки погледи. Чини ми се да би ми само један плод било какве воћке повратио изгубљену снагу.

Коначно, чамац је већ уз сплав, чујем оно што желим да чујем:

– Хоћеш ли на острво?

Људи моји, не знам откуд ми снага да не крикнем. Не журим с одговором. седамдесет и шест дана само сам сањао о овом сусрету, о копну.

Чујем себе, а не верујем да је то мој глас:

– Могу ја да сачекам. Наставите ви с риболовом. Овде има много рибе... Има...

П. М.

Илустровао Бора Милићев

ЗАБАВНИКОВ БИОСКОП У СТРИПУ: „КРОУЛ”

ЛЕПОТИЦА И ЗВЕР

АКО СТЕ ВЕЋ ПОГЛЕДАЛИ ФИЛМСКУ БАЈКУ О
ПЛАНЕТИ КРОУЛ, ДОПАШЋЕ ВАМ СЕ И ОВА
МАРВЕЛОВА „ЗВАНИЧНА” СТРИП ВЕРЗИЈА. А АКО
НИСТЕ – ТО ЈЕ РАЗЛОГ ВИШЕ ДА ПРОЧИТАТЕ СТРИП У
ДВА НАСТАВКА.

Да се прво разумемо: иако је било покушаја да се стави под заштитни SF знак, „Кроул“ није научно-фантастични филм. Замена нашег Сунца двоструким и узгредно помињање, на почетку и на крају филма, да ће краљ и краљица владати планетом, а њихов син галаксијом – не могу да претворе у научну фантастику нешто што је чиста фантазија, бајка, вилинска прича.

Љубитељи научне фантастике који су пошли у биоскоп очекујући да је „Кроул“ – будући да је то име неке друге планете – филм са ванземаљцима, свемирским бродовима и роботима, могли су да се осете превареним. Нема, заправо, разлога, јер иако филм није идеалан, није ремек-дело, вреди га погледати.

Ратници са Кроула

„Кроул“ је, у ствари, хибрид, са примесама из различитих жанрова: има у њему мачевалачких вештина у стилу Ерола Флина, несебичности као код Робина Худа, специјалних ефеката из модерних авантуристичких филмова, чудовишта и пророка, јунака и чаробњака.

Мада у визуелном погледу импресивна, сага о Кроулу заснива се на прилично једноставној причи. Дугогодишњи мир планете поремећен је спуштањем туђинске Црне тврђаве, којом господари окрутна Звер са својим Убицама. Два посвађана краљевства покушавају да се уједине кроз брак принца Колвина и принцезе Лисе. Али хорде Убица прекидају церемонију венчања. Оба краља су убијена, као и сви њихови поданици. Лепа Лиса је одведена у Црну тврђаву, да би постала невеста Звери.

Мудри старац Ијнир са оближње планете открива рањеног Колвина и води га да пронађе древно митско оружје звано Мач, које ће му послужити у спасавању планете. Колвину се потом придружује читаво шаренило ратника: група лопова коју води

осуђеник Торкил; брзоплети мађионичар Ерго Величанствени; слепи Смарагдни пророк са својим помоћником Тичом; љубазни киклоп Рел. Савладавши мноштво препрека, они најзад стижу до Црне тврђаве, и тек у тој јазбини Звери сачекују их судбоносна искушења на путу до спаса принцезе Лисе – и целог света.

Ствар, зар не, звучи прилично познато: спасавање принцезе из руку господара зла? Тај основни мотив видели смо више пута, па и последњих година у „Звезданим ратовима“. Овде се он, међутим, одвија као чисти мит, представа из света маште – а не као научна фантастика, нешто са размеђа маште и стварности.

Чак је и сам Кроул нестваран свет. Из приче сазнајемо да Убице пале се-

Битка за спас планете: краљ Колвин са дружином у ходницима Црне тврђаве

ла, али ми не видимо ниједно – ни спаљено ни читаво.

Киклоп на планети

Нигде нема обрађених поља. Око белог краљевског замка налази се само пусти пејзаж. Пажљиви гледалац може да уочи да се на екрану појављују само ликови који су део приче. Једини статисти су Убице – али они нису са Кроула.

Али то и не мора да буде лоше само по себи. Уосталом, одавно смо навикли да се јунаци у бајкама не замарају тако обичним стварима као што су храна или кров над главом. Ако већ не можемо да добијемо праву представу о насељености или економском устројству Кроула, видећемо његов својеврстан систем митова, легенди и древне магије. Мотивација је и у том случају изостављена: нема наиме никаквих објашњења; ствари, једноставно, **постоје** – оне су део Кроула. У једном тренутку мудри Ијнир прича Колвину како се догодило да становници друге планете имају само по једно око, али ничим не објашњава откуда киклоп на Кроулу.

Извесне мистерије, међутим, не сметају гледаоцу, као што му не смета ни могућност да нека тумачења пронађе сам за себе. То што се неке ствари не објашњавају, заправо на неки начин повећава уверљивост, помаже да се прихвати да су ликови стварни и да живе у стварном свету. У филмовима чија се радња збива на Земљи, не објашњава се природа аутомобила. И они, једноставно, постоје. За Кроула је магија део свакодневног света као што је аутомобил за нас.

Припреме за снимање филма почеле су 1980, али су први кадрови реализовани тек у јануару 1982. године. Највећи део „Кроула” снимљен је у студијима „Пајнвуда” у Лондону, а остатак на неколико локација у Италији. У „Пајнвуду” су, између осталог, постављене сцене за Велику мочвару, за Паучину и за Црну тврђаву. Велика

Уз помоћ латекса и електронике: доброћудни киклоп Рел

мочвара, са баруштинама и живим песком, уређена је на сталној сцени за снимање филмова о тајном агенту Џемсу Бонду.

Лутке у паучини

Постављање разноврсних сцена био је велики изазов и посао за мајстора за специјалне ефекте и добитника награде „Оскар” (за ефекте у филму „Супермен”) Дерека Медингса. Армија његових техничара правила је Велику мочвару пуних пет месеци. Проблем живог песка решен је уз помоћ четири тоне обојених љускица од плуте. У току снимања техничари су двадесет пута „падали” у тај живи песак, изазивајући смех код осталих чланова филмске екипе и муку код редитеља Питера Јејтса.

Џиновска шума је такође направљена од плуте и других лаких материјала. Захваљујући добро постављеним детаљима и вештој камери, створен је утисак као да су стабла дебела

шест и висока око седамдесет метара. Уверљивост утиска потпомогнута је са 400 џакова буковог лишћа, које је осушено и налепљено, и са око 300 квадратних метара маховине довучене из Велса. За симулацију стеновитог терена добављено је чак 80 тона пробраног шљунка из Девоншајра.

Црна тврђава је била макета висока око четири метра, али је она, наравно, послужила само за спољна снимања. Маштовита унутрашњост Црне тврђаве постављена је у неколико засебних сцена. Замак принцезе Лисе такође је била макета висока шест метара, која је превезана на погодну локацију у Италији где је обављено снимање. И за Паучину је направљена компликована макета, али су за потребе снимања уместо старца Ијнира (Фреди Џоунс) и Удовице (Франциска Анис) послужиле минијатурне лутке са њиховим ликом.

Ватрене кобиле

Радња од неколико минута у биоскопу прође брзо, али припрема сцена

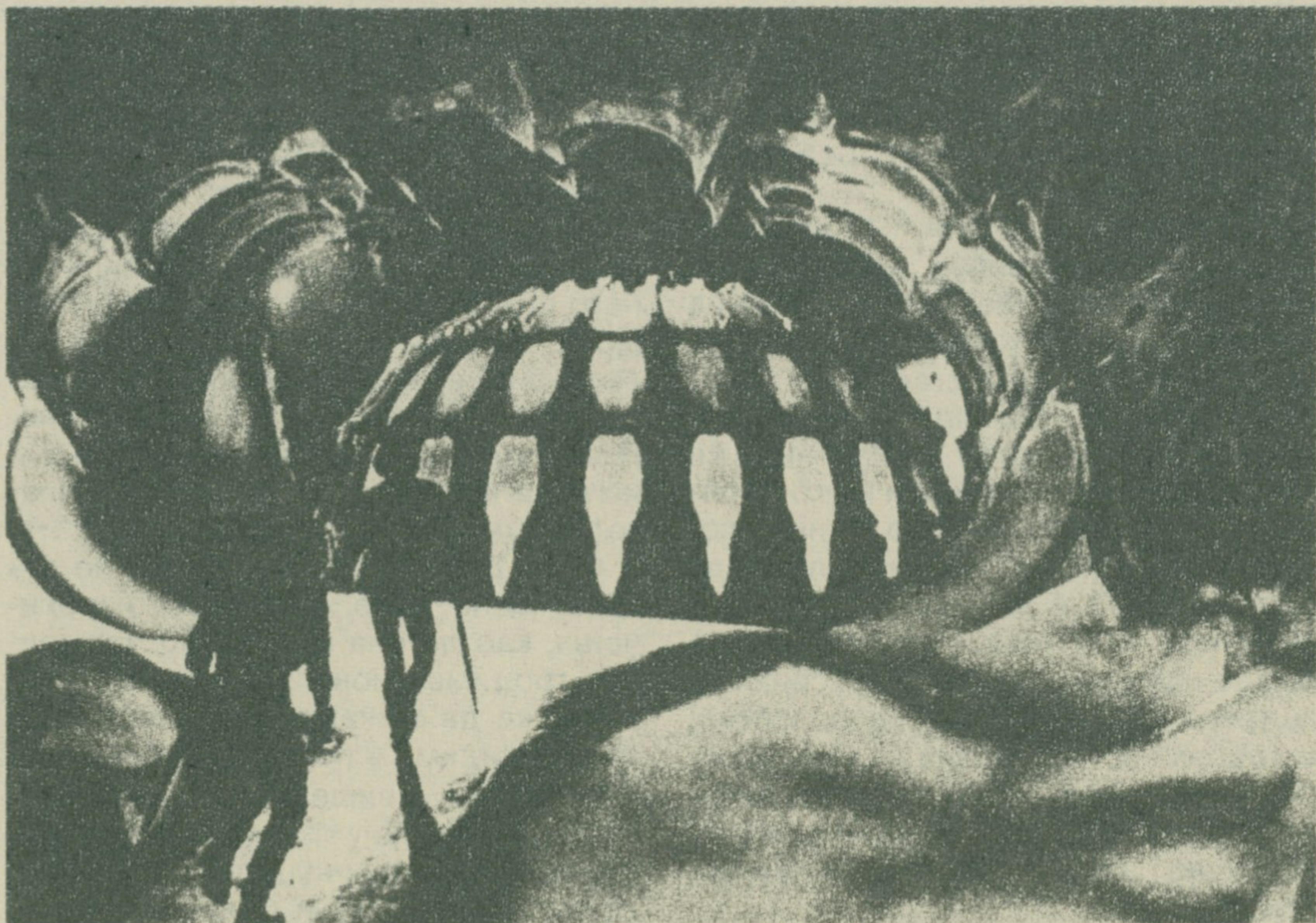
за њу и снимање детаља у оваквом филму траже дане или месеце рада. Паучину, на пример, ми на платну гледамо свега три-четири минута, а главни аниматор Стивен Арчер утрошио је на њу тачно два месеца. Нити је направио од дебље жице, Кристалног паука од пластике, а требало је развити и механизам за покретање, прорачунати чак и увијање нити под теретом. Није, наравно, посреди цепидлачење; ова врста педантности битно доприноси убедљивости.

Ни са живима у филму није било лакше. Страшна Звер, двоноги, сеновити, гуштеролики створ, представља важан део филма и морао је бити направљен са максималном уверљивошћу. „Наша Звер је направљена без прекомерних додатака“, каже Дерек Медингс, „и начин на који је снимана, верујем, учинио ју је и застрашујућом и реалистичком“.

Киклоп Рел (Бернард Брестоу) био је изазов за стручњака за ефекте шминке, Ника Мелија, који је нашао „фину равнотежу механичких ефеката

Обрачун са освајачима: краљ Колвин бори се против Убица

У неземаљском амбијенту: Колвин и његови ратници пред Хексагоном, средиштем Црне тврђаве

примењених на горњи део главе глумца". Мели је употребио обликоване комаде протетичког латекса и минијатурне електронске уређаје. Латексом је покрио праве очи, а треће око, постављено на проширено чело, покретано је посредством радија. Синхронизација покрета горњег и доњег дела лица захтевала је непрекорну сарадњу глумца и оператера.

Ништа без мекиња

Један од највећих проблема биле су Ватрене кобиле. За ту сврху одабрани су чувени клајдсдејлски коњи из Шкотске, који су вековима узгајани да порасту што већи како би могли да по цео дан на бојном пољу носе ратника у пуном оклопу. Ових коња, са леђима два метра изнад земље, данас нема много и користе се за вучу.

Свих шеснаест коња специјално је обучено да издрже филмске муке на које је требало да буду стављени. Га-

лоп је сниман на специјално конструисаној бескрајној траци, постављеној испред такозваног „плавог екрана“, који омогућује накнадно комбиновање ових снимака са залеђеном сценом, која се снима независно и затим уклапа убрзана, колико је потребно за стварање утиска невероватне хитрини. У исто време вентилатори су стварали ветар брзине 130 километара на сат; а светла су блескала на све стране. Сви ови елементи били су од суштинског значаја за тај део филма, али су коње застрашивали. Због тога је шест коњушара, уз убедљиву подршку џакова сена, јечма и мекиња, морало све време стрпљиво да обучава и храбри четвороножне глумце.

Својеврсни симбол филма назван Мач, чудновато убојито оружје са пет кракова са оштрицама, изазвало је доста забуна. Енглески назив оружја (glaive) потиче од латинске речи „gladius“, што значи: кратки мач (гладијатори су добили име од исте ре-

чи). Ни уз најбољу вољу није могуће у том петокраком оружју видети сличност са мачем. Оружје је измишљено – па је, разуме се, и назив требало да буде измишљен.

Па, дакле, шта је Мач? То је нешто као чувени Екскалибур, који је чекао краља Артура. И Мач је чекао краља Колвина. Сви на Кроулу су знали за њега, али нико није могао да се докопа тог моћног, магичног оружја. Пошто у филму сви знају за Мач, нико се и не труди да нам објасни његово порекло и природу. Али, зар се неко потрудио да објасни порекло и природу Екскалибура? А ако су аутори Мача намучили нас његовим именом, и њих је намучио механизам – свих пет оштрица требало је да се ослободе истовремено. Искушане су неке егзотичне варијанте, али без успеха, да би после велике муке проблем решио прилично једноставан механизам са опругама.

За децу и одрасле

Кроул нам, без сумње, личи на свет сиромашан у становништву, али иначе чврст и добро осликан. Премда у основи средњовековног изгледа, он је очигледно технолошки развијенији него што би се рекло на први поглед. Црна тврђава и све у њој имају изломљен, нејасан органски облик, као да је све то израсло, а не изграђено. Њена унутрашњост је фантастична и изгледа као да се непрекидно прилагођава потребама Звери.

Саму Звер ниједог тренутка не видимо јасно, него кроз разна изобличења, као да она и није део нормалног тродимензионалног света. Слично може да се каже и за Убице, које стално видимо у покрету, изван фокуса, у сенци – више као претњу него као опасност коју смо у стању да дефинишемо. Стручњаци за специјалне ефекте и камермани одлично су оба-

Три године снимања за 30 милиона долара: редитељ Питер Јејтс објашњава улогу Удовици од Паучине

**Врхунски дometи специјалних ефеката: мајстор и добитник „Оскара”
Дерек Медингс**

вили посао у свим сценама у којима се појављују Звер, Убице и њихова Тврђава.

Филм „Кроул” не открива нам много о карактеру својих јунака. Он не истражује најдубље тајне људског ума или срца. То, међутим, није пропуст глумаца. Такав је сценарио и таква је режија – јер основа филма је мит, а не психолошка студија. Ни од мита о Тезеју, зар не, не очекујемо да говори о најдубљим осећањима јунака!

Глумци су добро схватили свој задатак. Кен Маршал (познат по тумачењу лика Марка Пола у истоименој ТВ серији) у улози краља Колвина деловао је убедљиво током читавог фил-

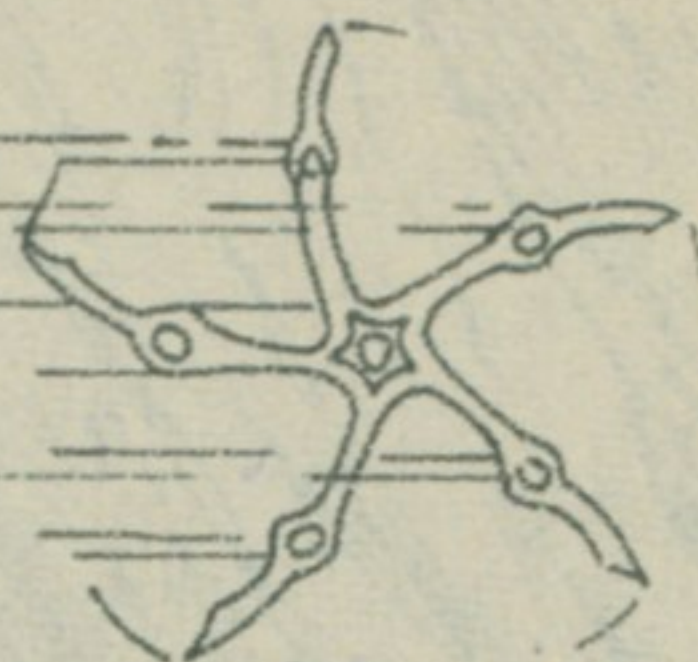
ма, и успевао је да, колико је могуће, покаже своју људску страну. Краљица Лиса (Лисета Ентони) није успела да достигне ту психолошку снагу. А и како би, кад јој је било одређено једино да у почетку буде отета, а на крају враћена, а да се између покаткад извуче из канџи Звери?

Можда ће, након свега, неко помислити да је „Кроул” бајка само за децу. Глупост! Добре бајке одувек су биле намењене и одраслима.

Ако вам се пружи прилика, погледајте филм – неће вас разочарати. А дотле, задовољите се овом стрип-адаптацијом коју је припремио „Марвел”.

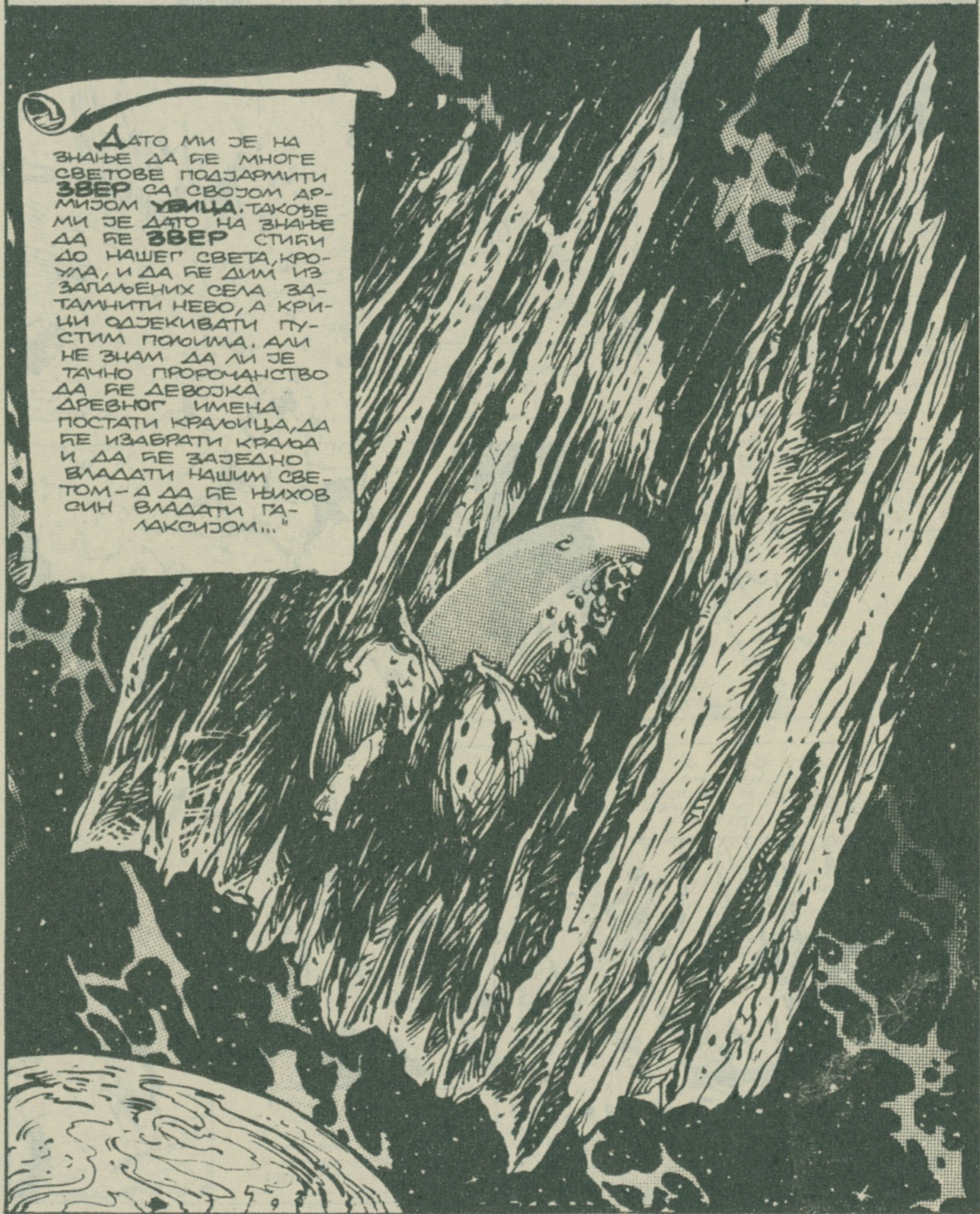
Есад Јакуповић

КРОУА

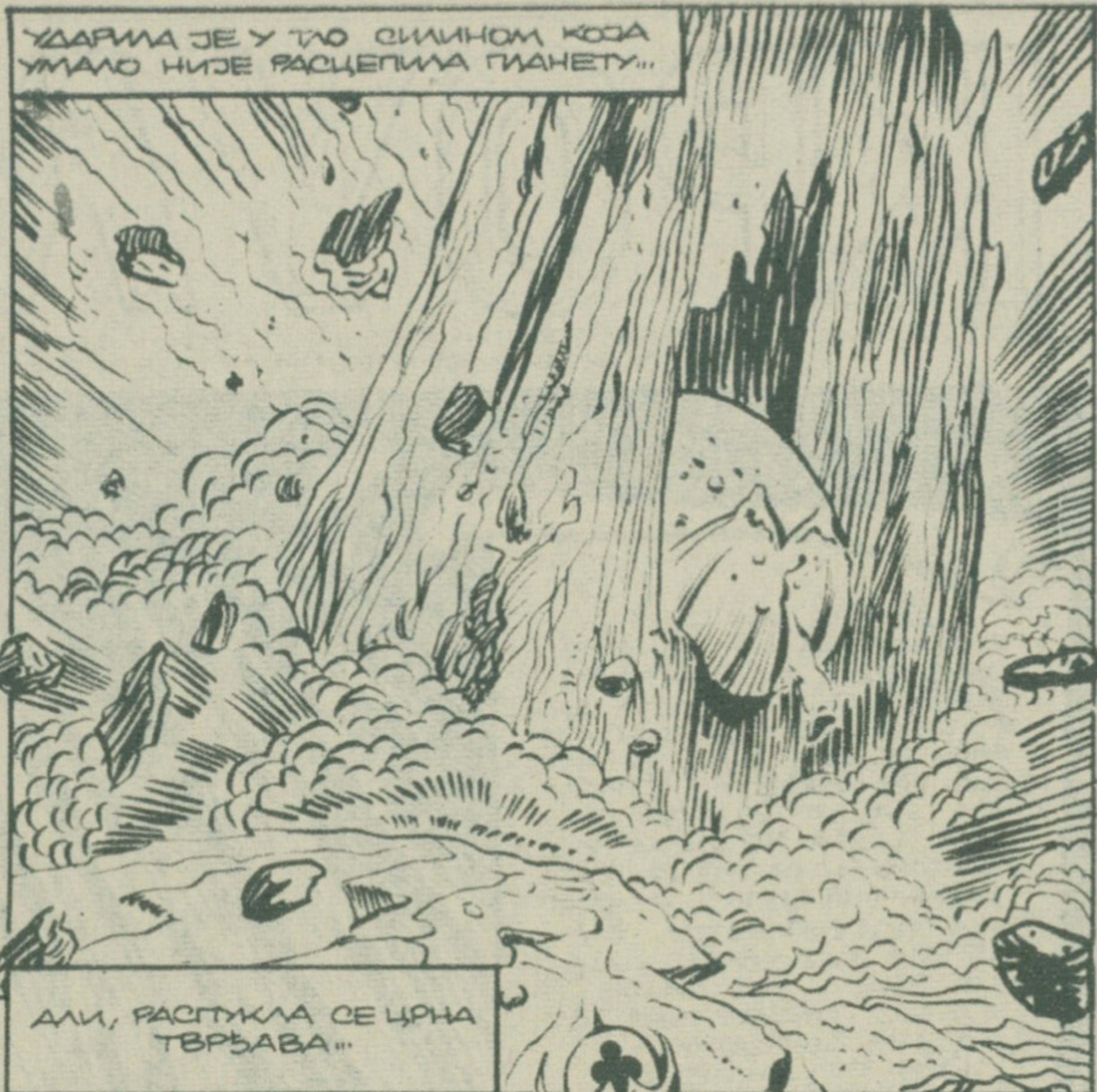
ТЕКСТ: ДЕЈВИД МАЈКЕЛИНИ (DAVID MICHELINIE) ЦРТЕЖ: У ОЛОВЦИ: БРЕТ БЛЕВИНС (BRET BLEVINS)
ТУШИРАЊЕ: ВИНСЕНТ КОЛЕТА (VINCENT COLLETTA)

ДАТО МИ ЈЕ НА
ЗНАЊЕ ДА БЕ МНОГЕ
СВЕТОВЕ ПОДЈАРМИТИ
ЗВЕР СА СВОЈОМ АР-
МИЈОМ **УВИЦА**. ТАКОЂЕ
МИ ЈЕ ДАТО НА ЗНАЊЕ
ДА БЕ **ЗВЕР** СТИГНИ
ДО НАШЕГ СВЕТА, КРО-
УА, И ДА БЕ ДИМ ИЗ
ЗАПАЉЕНИХ СЕЛА ЗА-
ТАМНИТИ НЕБО, А КРИ-
ЦИ ОДЈЕКИВАТИ ПУ-
СТИМ ПОЈОИМА. АЛИ
НЕ ЗНАМ ДА ЛИ ЈЕ
ТАЧНО ПРОРОЧАНСТВО
ДА БЕ ДЕВОЈКА
ДРЕВНОГ ИМЕНА
ПОСТАТИ КРАЉИЦА, ДА
БЕ ИЗАБРАТИ КРАЉА
И ДА БЕ ЗАЈЕДНО
ВЛАДАТИ НАШИМ СВЕ-
ТОМ - А ДА БЕ ЊИХОВ
СИН ВЛАДАТИ ГА-
ЛАКСИЈОМ..."

МЕЂУЗВЕЗДАНА ЦРНА ТВРЂАВА СТРАШНЕ ЗВЕРИ
СТИГЛА JE НАД КРОЈА И
ПОЧЕЛА ДА СЕ СТУПАТА...

АЛИ, РАСПЛА СЕ ЦРНА
ТВРЂАВА...

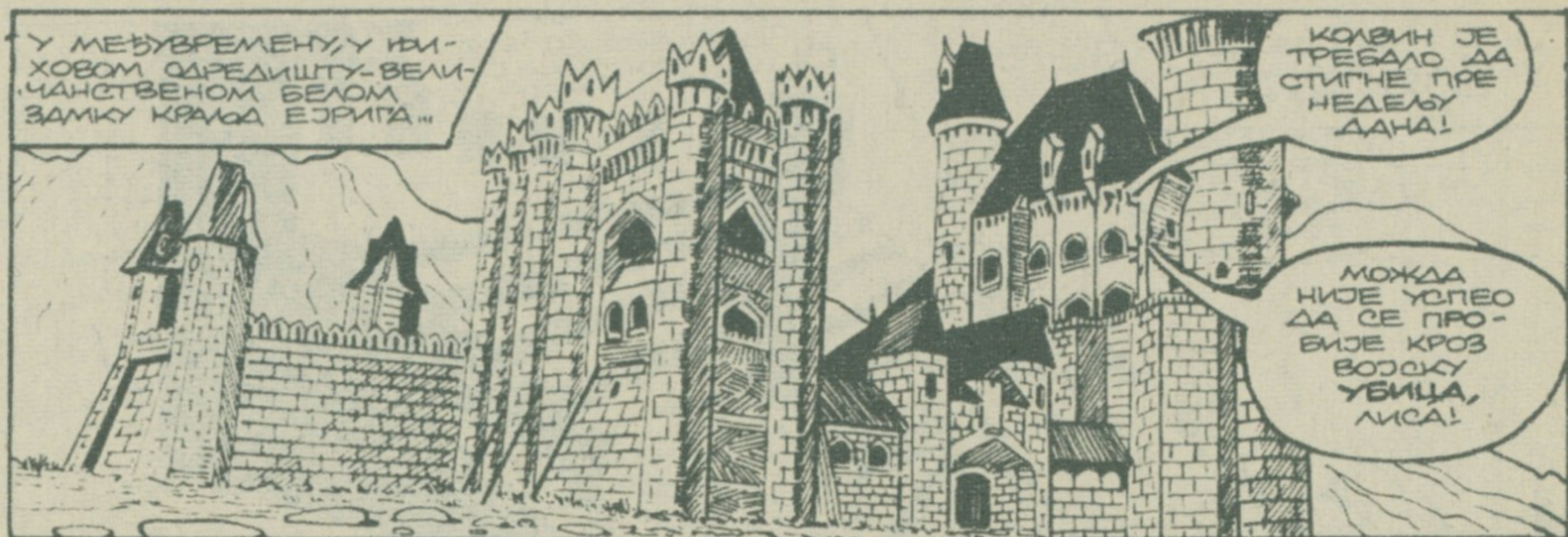
...И ИЗ њЕ СУ ПОКУЉАЛЕ
ХОРДЕ УБИЦА. ТАКО
СУ ОТПОЧЕЛЕ
ГОДИНЕ КРВИ
И ТЕРОРА...

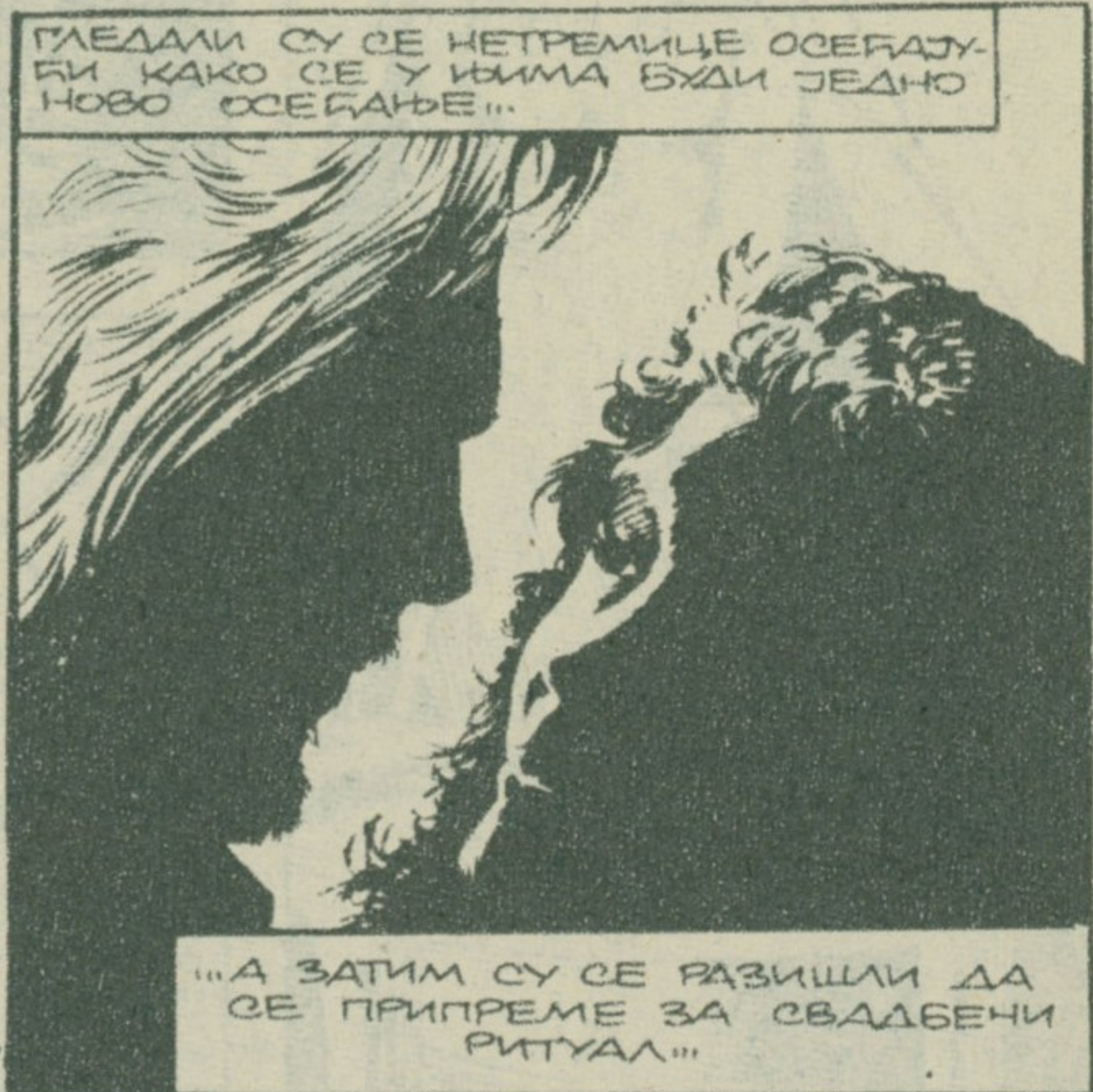
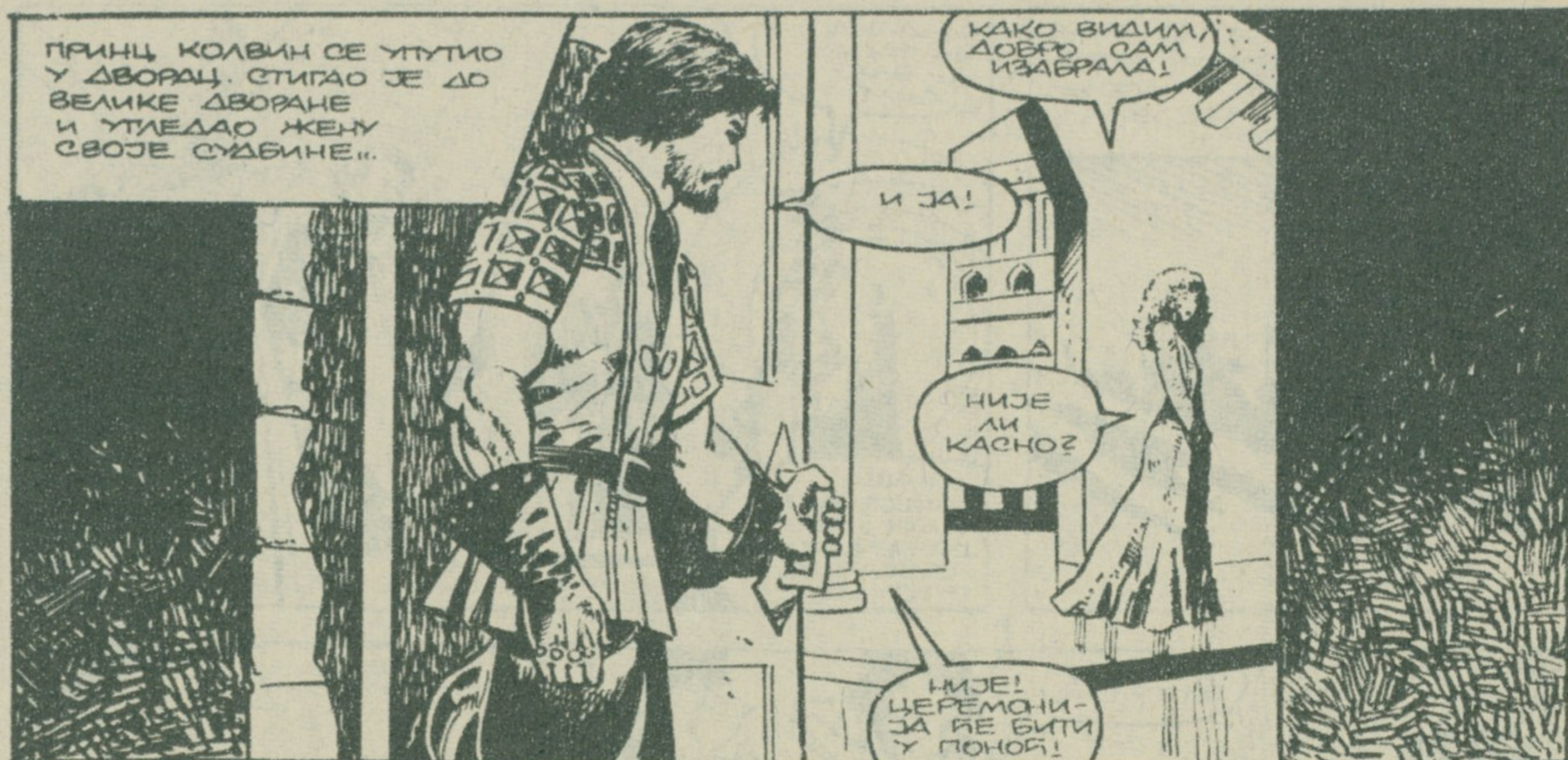
ТОЈ СТРАХОВАДИ САМО СУ ВЛАДИ МОГЛЕ
ДА СЕ СУПРОТСТАВЕ ИЛИ ЈУНАЦИ
КАО КРАЉ ТАРОА И ЊЕГОВ СИН, ПРИНЦ
КОЛВИН. ЗАХАЛИ СУ У СУСРЕТ СВОМ СУ-
ПАРНИКУ, КРАЉУ ЕДРИГУ...

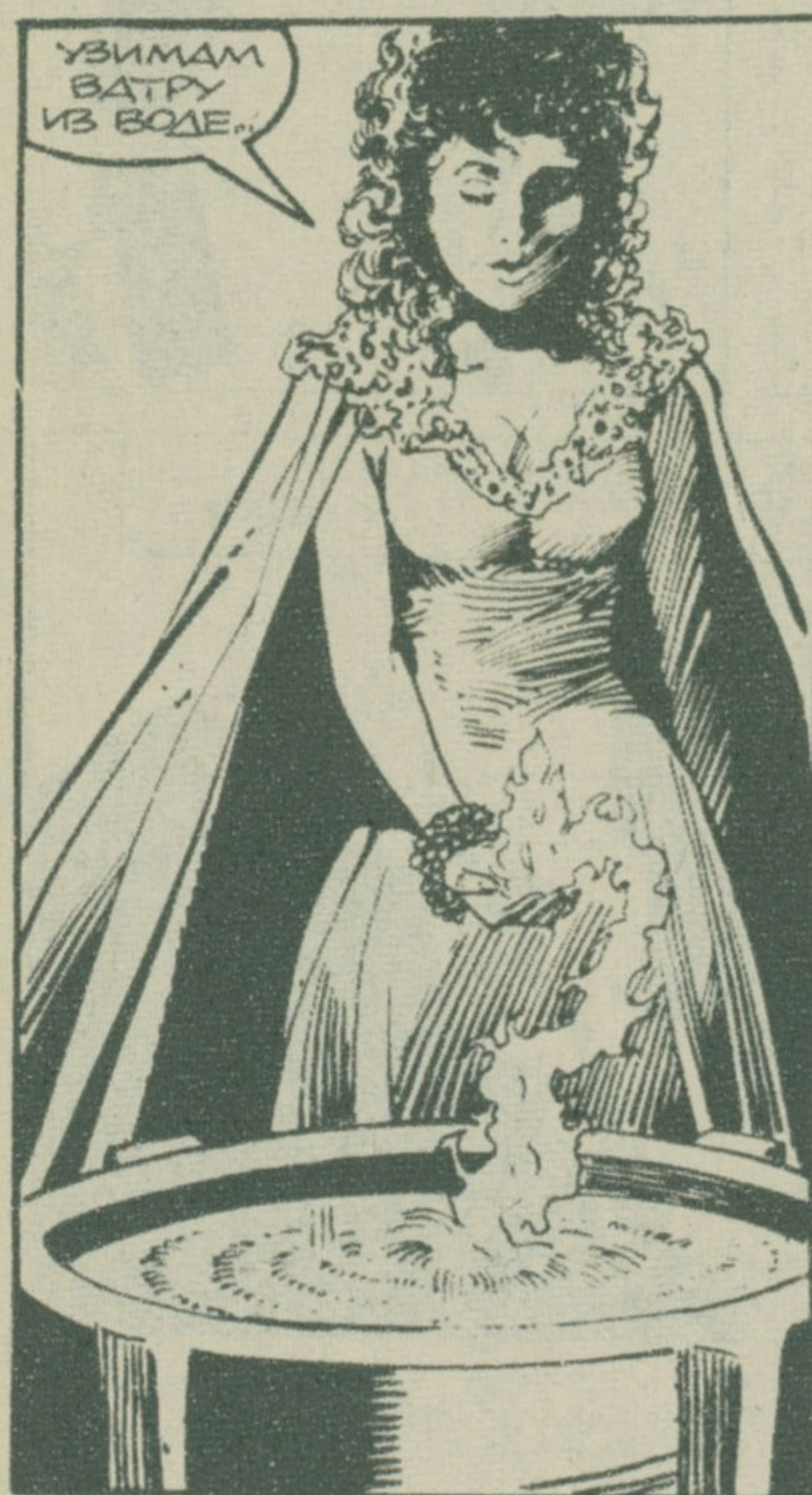

... ДА ВИ СКЛОПИЛИ
САВЕЗ И КРЕНУЛИ У
БОРБУ. ЗНАЛИ СУ ДА
ВИ ПОРАЗ ЗНАЧИО
РОПСТВО, МУЧЕЊЕ И
ПОТпуНО УНИШТЕЊЕ...

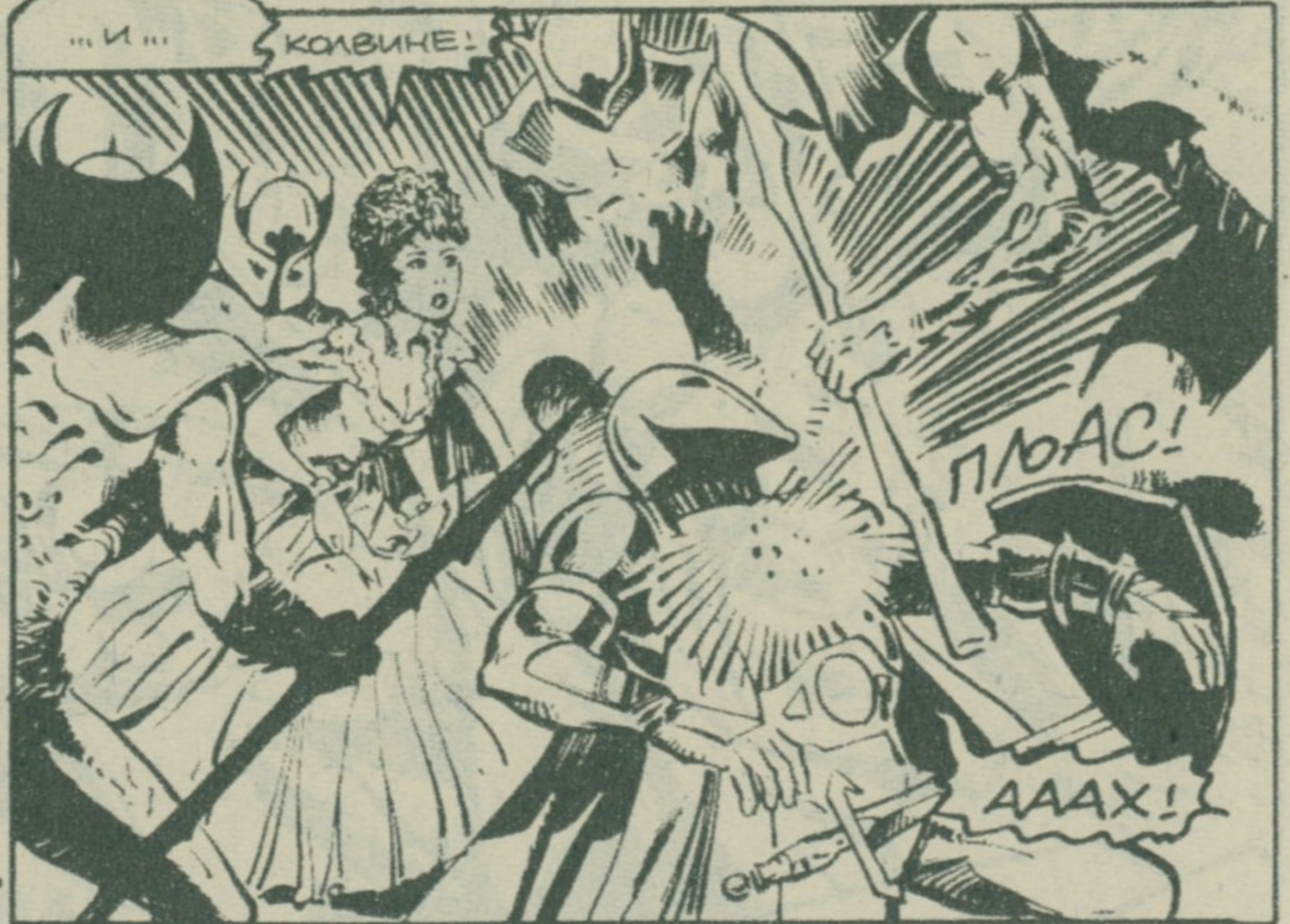
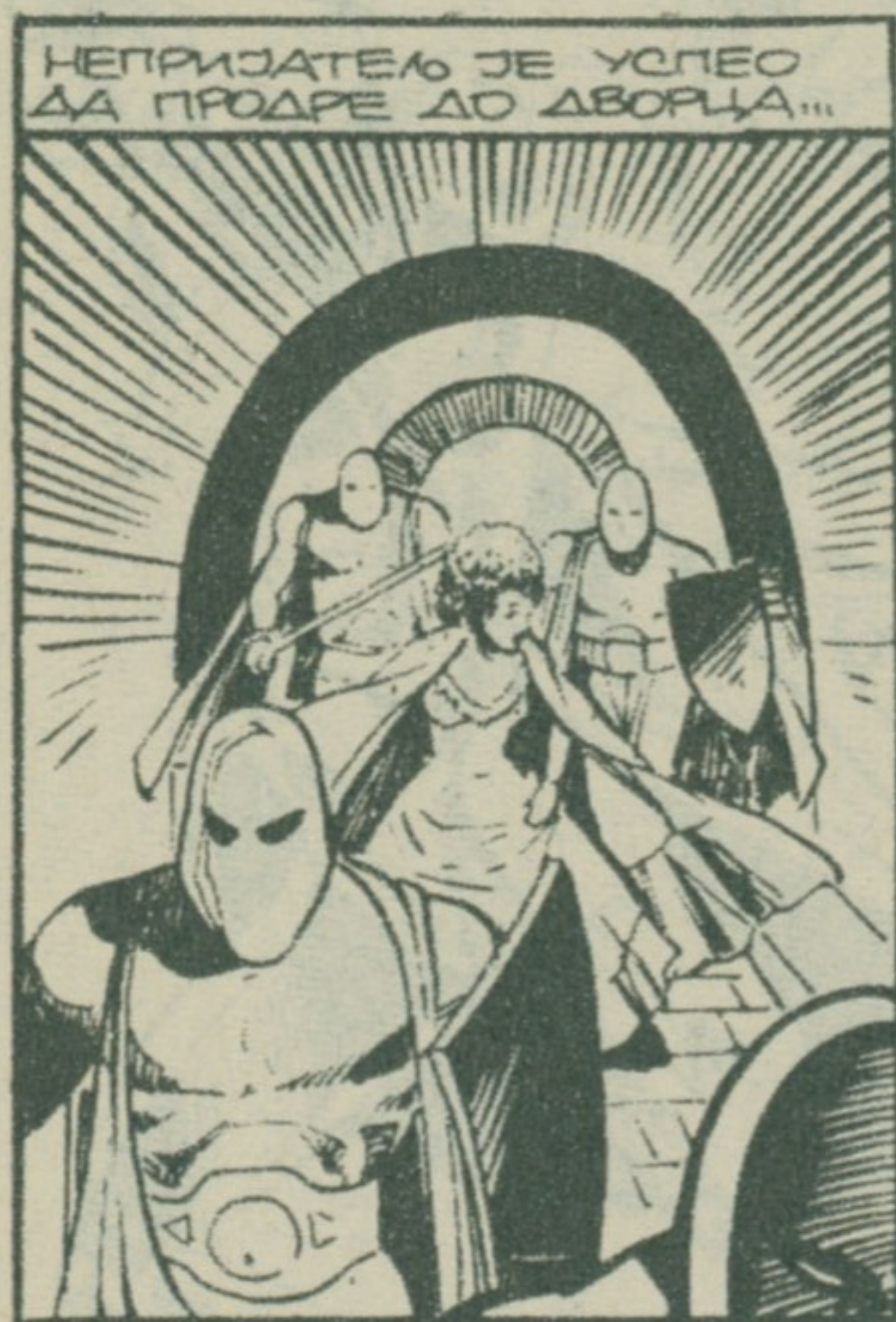

ЛИСА!

УЗВИК МУ ЈЕ СКРЕ-
НУО ПАЖИЋУ...

...И ТО ЈЕ БИ-
ЛО ДОВОЉНО...

ФЈУП!

БОРБА ЈЕ БИЛА
ЗАВРШЕНА...

...А МЕН
УЗЕТ...

НАПАДАЧИ СУ СЕ ИЗГУБИЛИ...
НА БОЈНОМ ПОЉУ ЗАВЛАДАЛА
ЈЕ ТИШИНА...

КАДА ЈЕ СВАНУЛО, ЈЕДИНИ
ЗВУК КОЈИ СЕ ЧУО БИЛО ЈЕ
ТЕШКО ДИШАЊЕ РАЊЕНОГ ПРИНЦА...

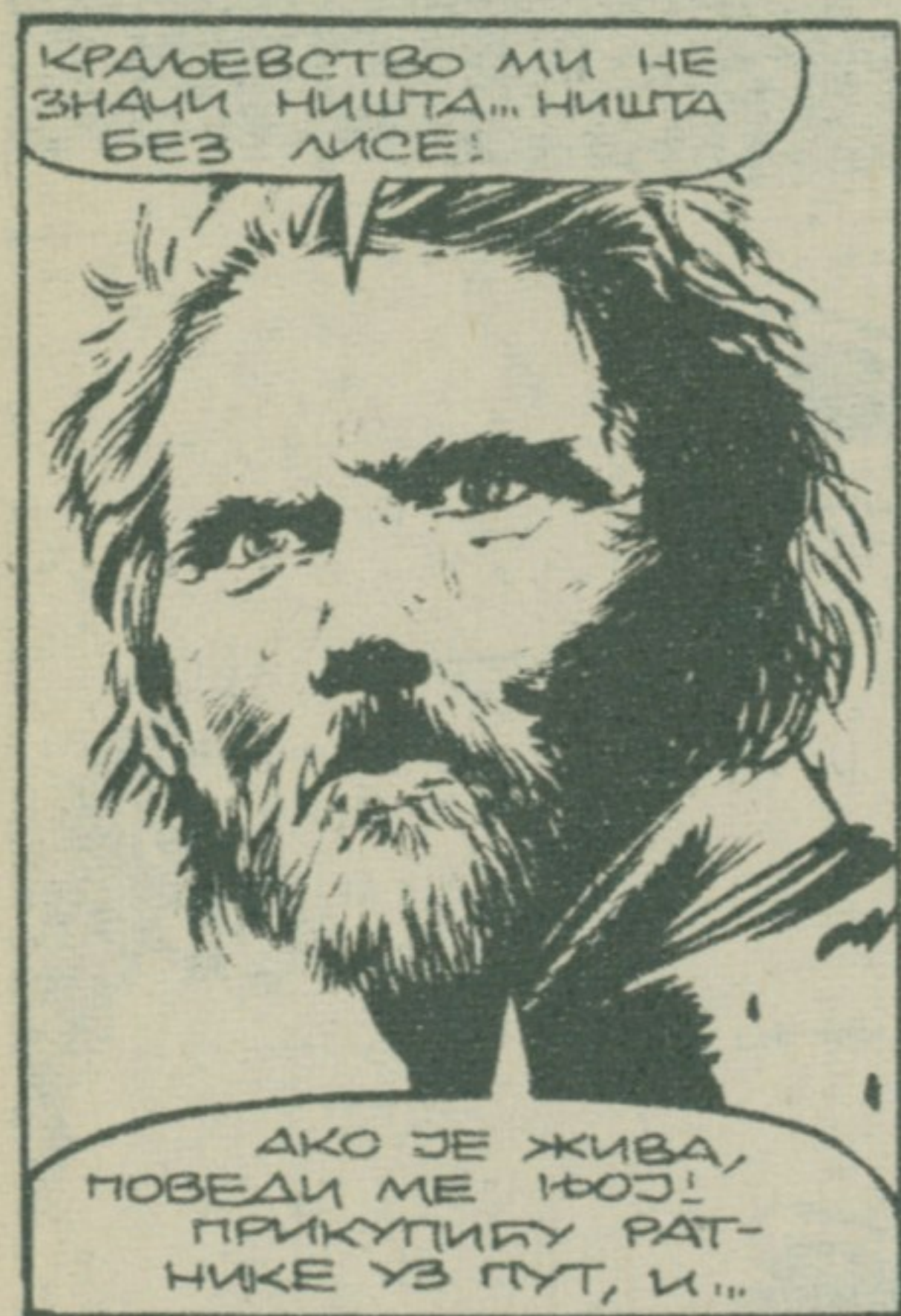

НА СРЕГУ, У
БЕЛИ ЗАМАК
УЛАЗАО ЈЕ
ЈЕДАН КО-
ЊАНИК...

КОЛВИН!

Л-ЛИСА...

17

ДАЛЕКО ОДАТЛЕ, ЦРНИ ЗАХАЧИ ПРО-
ЛАЗИЛИ СУ КРОЗ ЦРНЕ ПЛАНИНЕ, ПО-
КРИВЕНЕ ТИФАЈУБИМ ПЕПЕЛОМ...

ЛИСИНЕ ОЧИ СУ СЕ
РАШИРИЛЕ ПРЕД ПРИ-
ЗОРОМ КОЈИ СЕ УКА-
ЗАО КРОЗ ДИМ...

...И ЗАЖАЛИЛА ЈЕ ШТО
НИЈЕ ПАЛА УЗ МУ-
ЖА, ЈЕР СМРТ ЈЕ БИ-
ЛА БОЉА ОД УЛАСКА
У...

...ЦРНУ ТВРЂАВУ, ЈАЗ-
БИНУ ЗВЕРИ!

КРАЉИЦА
ЛИСА СЕ
СТРЕСЛА ОД
СТРЕПЊЕ...

КАСНИЈЕ, ТОГ ДАНА,
НА ГРАНИТНИМ ПЛА-
НИНАМА...

КРО-
УЛАСКИ МАЧ
ЈЕ НЕКАДА
БИО МОЋНО
ОРУЖЈЕ! У
ПРАВИМ РУ-
КАМА, МОЖЕ
ТО ОПЕТ
ДА ПО-
СТАНЕ!

НЕ
БРИНИ!
ДО-
НЕ-
ДУ
ГА!

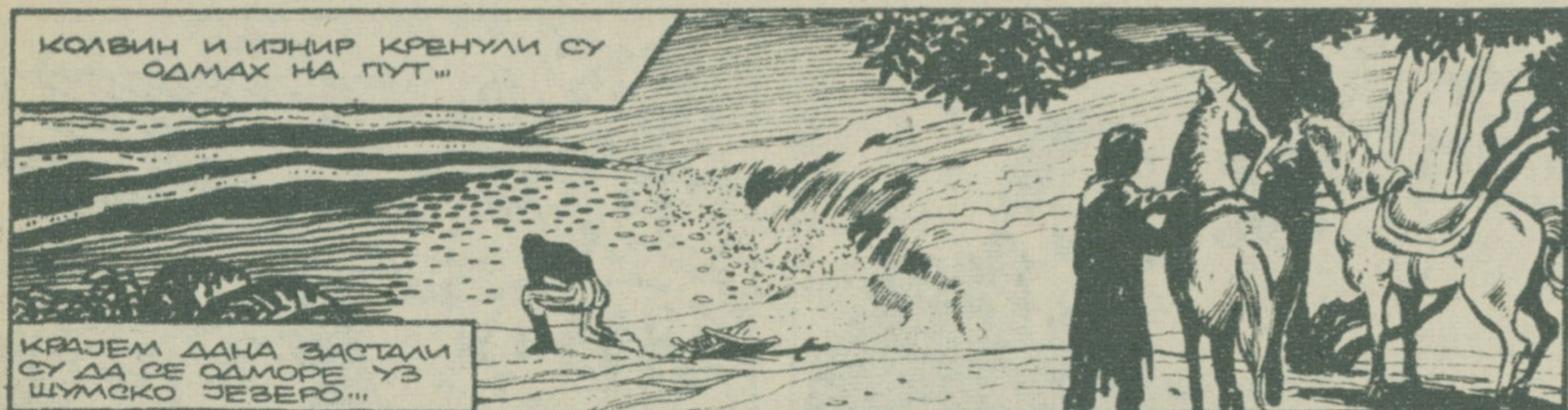
АКО
СЕ НЕ
ВРАТИШ
СА ЊИМ,
КОЛВИНЕ...

КОЛВИН ЈЕ ОПРЕЗНО ЗАШАО У
ПРОТЛО ИСПУЊЕНО ПАРОМ. ЉУДС-
КЕ КОСТИ БИЛЕ СУ ЗНАК ДА СУ
И ДРУГИ ПОКУШАВАЛИ...

ХМ... ОВО ЈЕ РЕ-
ЦЕПТ ЗА ВРУЋИ
СОС ОД КОЈЕШТА-
РИЈА... АЛИ НИ-
ГДЕ ЖАПЦА...
АХА! ЕВО
ДЕБЕЛОГ
ГУСАНА!

РЕБИМ - СА
НЕЗПАТУМ
ПИМО - САВИА
САВИА...

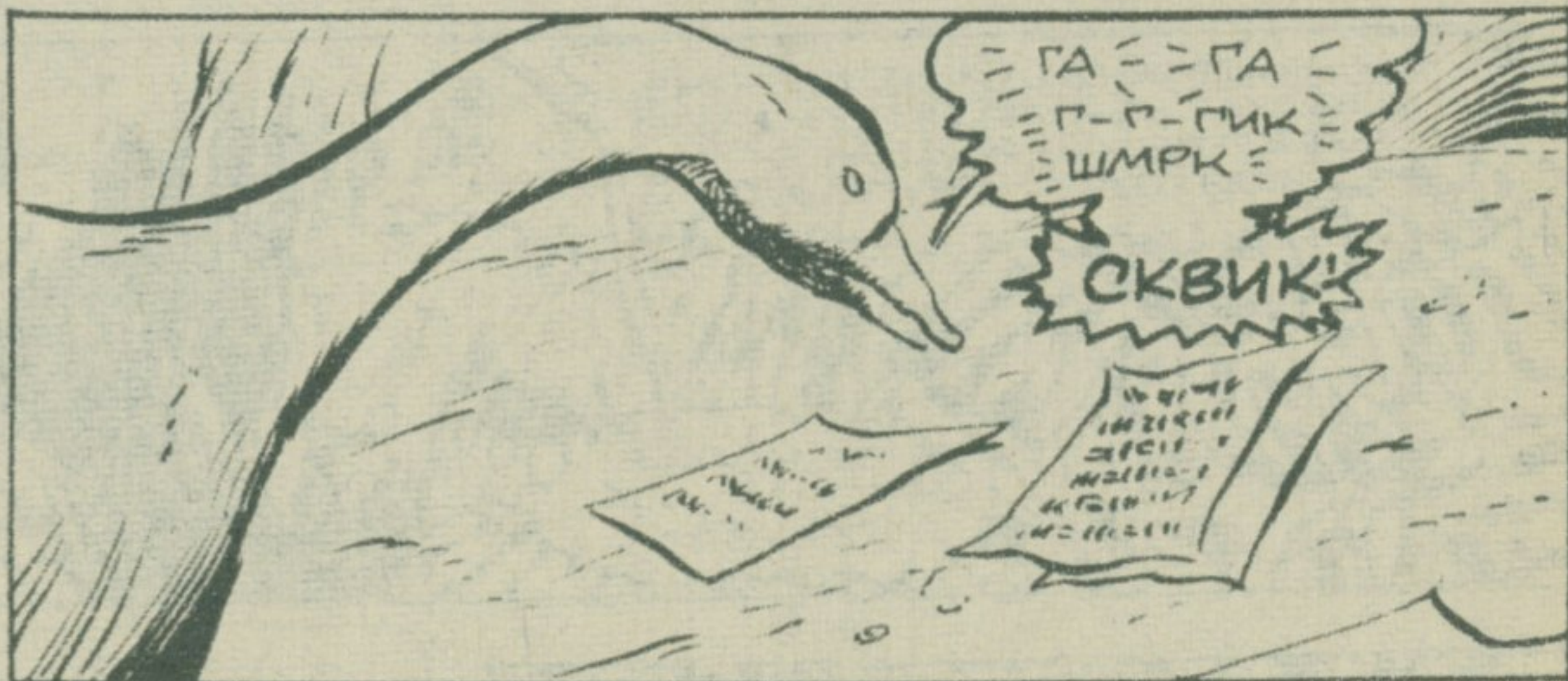
...РАКАМ!

ФУП!

СКВИК!

ОХ, ДА!
БАШ ЈЕ
ДЕБЕО!

ГА - ГА
П - П - ГИК
ШМРК

СКВИК!

ЕТО, ВИДЕО СИ
ШТА БИХ МОГАО
ДА ТИ УРАДИМ
КАД БИХ БИО
ОСВЕТОЉУБИВ...

ПУФ!

БОЈЕ
ЈЕ ДА
ПУТУЈЕШ
СА НАМА,
МАФИОНИ-
ЧАРЕ!
ШУМА ЈЕ
ОПАСНА!

ЈА?
СА ВАМА?
ЗНАТЕ
ЛИ ВИ КО
САМ ЈА?

ТИ БЕШ
НАМ ТО
РЕБИ!

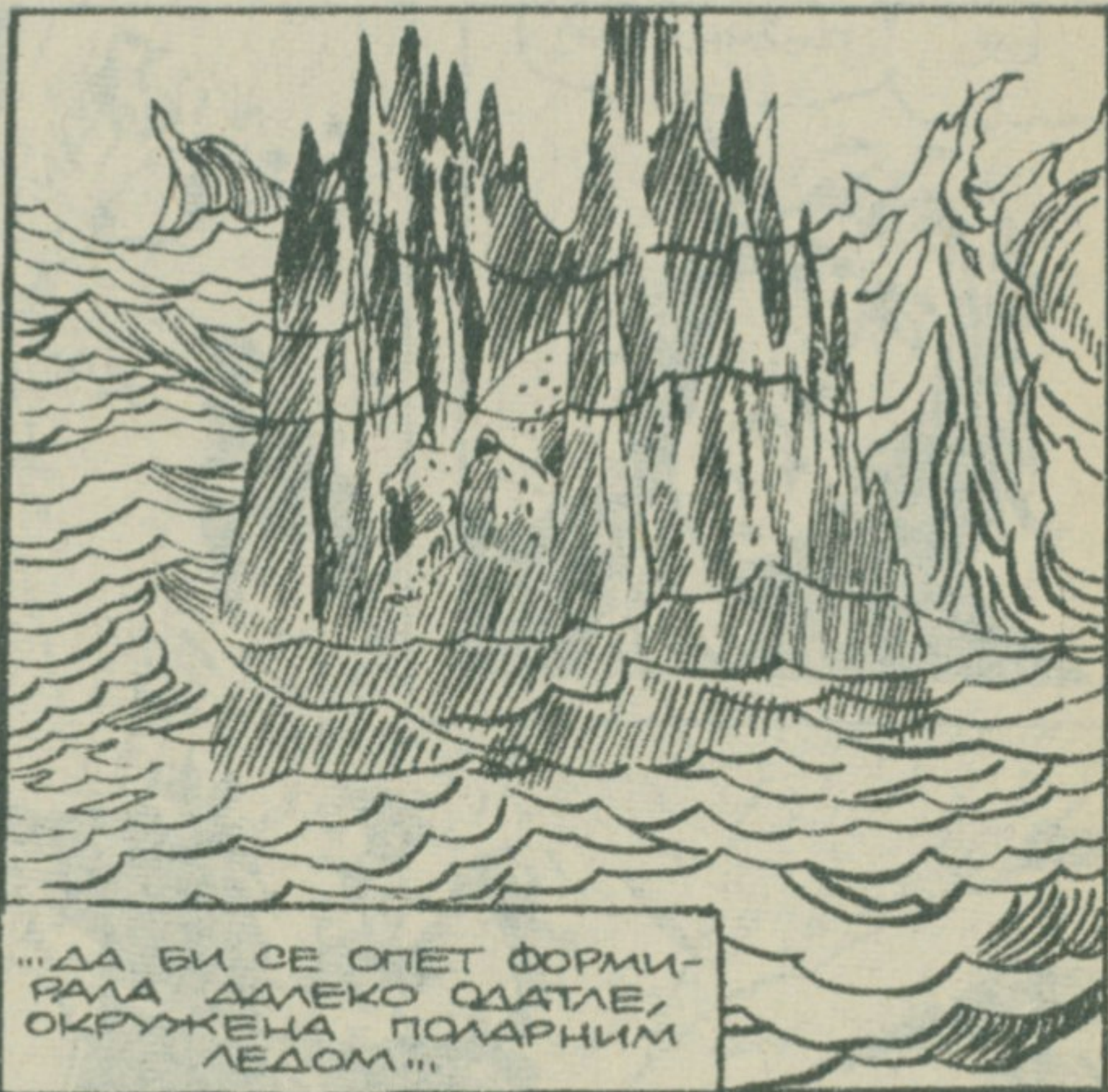
ЈА САМ БЕЛИ-
ЧАСТВЕНИ
ЕРТО, МАЛЕ ВИ-
СИНЕ АЛИ БЕ-
ЛИКИХ МОГИ...
УСКИХ ЧИМЕ-
ВА...

...И ШИ-
РОКИХ
ВИДИКА!

И НЕ
ПУТУЈЕМ
СА СВАКИМ
КО НАКЉЕ!

КАДА ЈЕ ПРОШЛА НОЋ И
КРОУЛОВА СУЊА СЕ ПОДИГЛА,
ЦРНА ТВРЂАВА ЈЕ НЕСТАЛА
СА ТИХЕ ПЛАНИНЕ...

...ДА БИ СЕ ОПЕТ ФОРМИ-
РАЛА ДАЛЕКО ОДАТЛЕ,
ОКРУЖЕНА ПОЛАРНИМ
ЛЕДОМ...

У ТАМНОЈ ГРАЂЕВИНИ
ХРАБРА КРАЉИЦА СЕ
ТРУДИЛА ДА СЕ ОРИ-
ЈЕНТИШЕ, АЛИ УЗАЛУД...

ИЗНЕНАДА, ТИШИЊУ
ЈЕ ЗАПАРАО ЈЕДАН
ХРАПАВ ГЛАС...

ДОВЕДЕ-
НА СИ ОВА-
МО ЗБОГ
БРАКА,
МЛАДА
КРАЉИЦЕ...

...И ТО
СА
МНОМ!

УПРКОС ТОПЛОТИ У
УНУТРАШЊОСТИ
ТВРЂАВЕ...

...КРАЉИЦА
ЛИСА СЕ
НАЈЕЖИЛА!

ДАЛЕКО
ОДАТЛЕ...

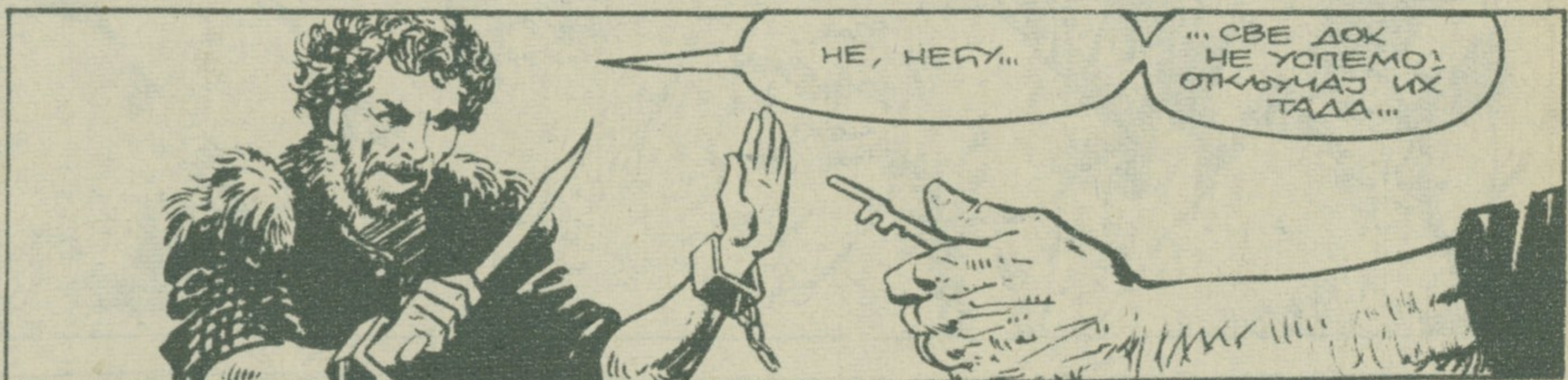
НИСИ БАШ
ДОБАР ПУТ
ИЗАБРАО,
СТАРЧЕ!

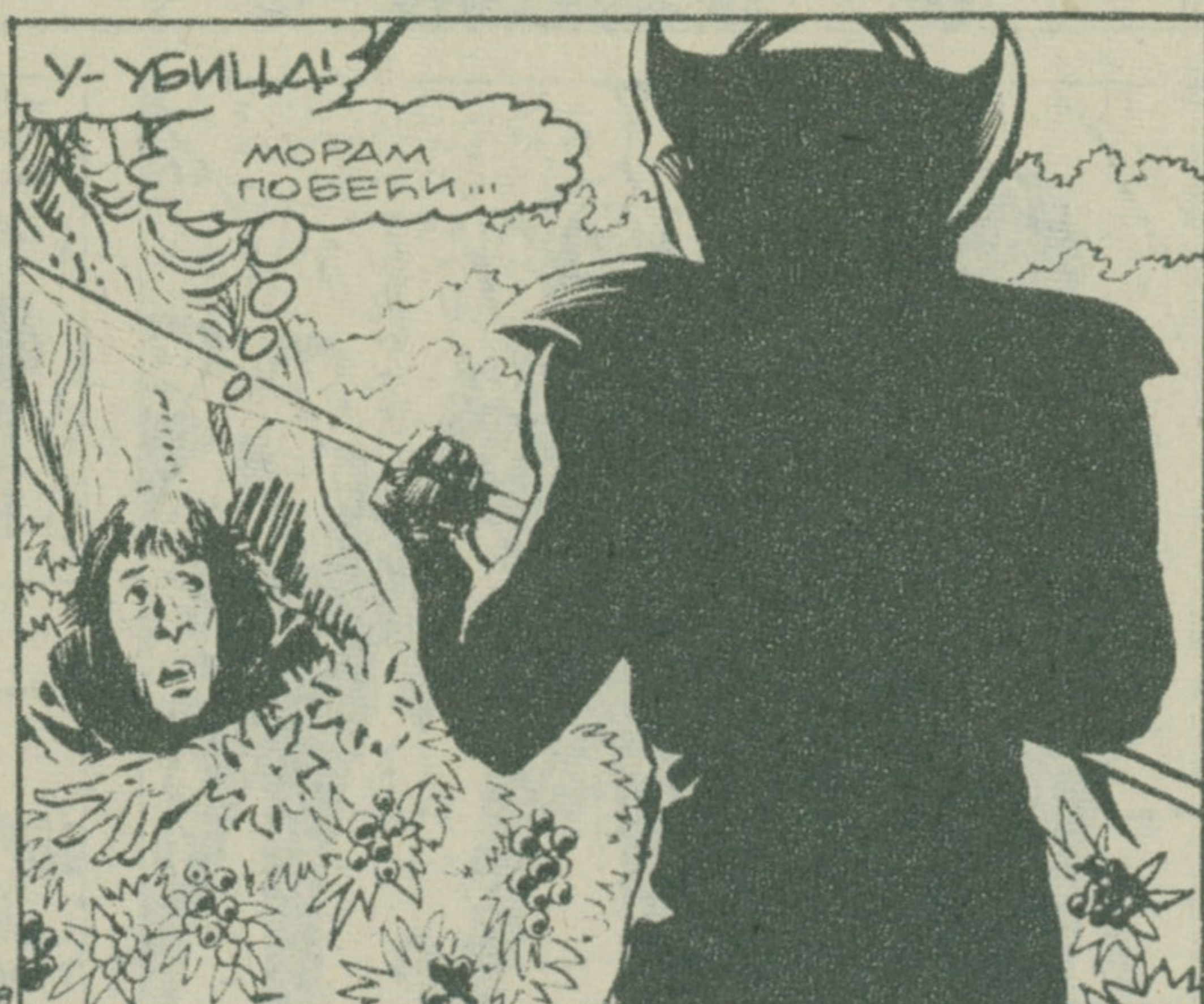
ОВА ПРЕМИЦА
БЕ НАМ УШТЕ-
ДЕТИ ПОЛА
ДАНА!

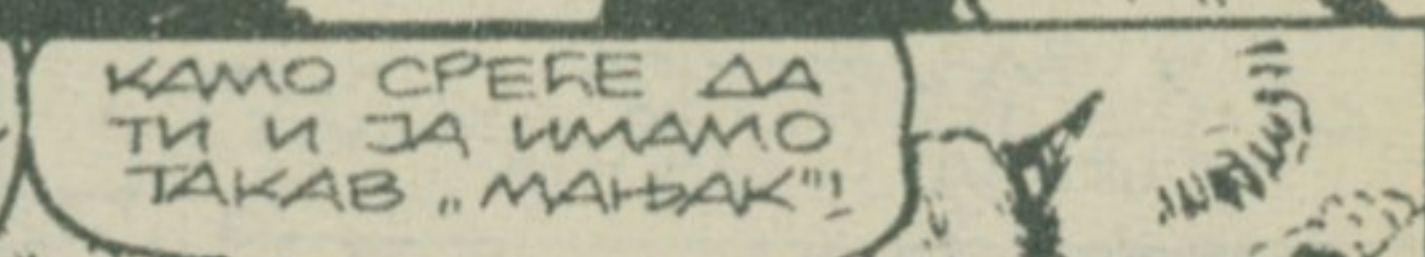
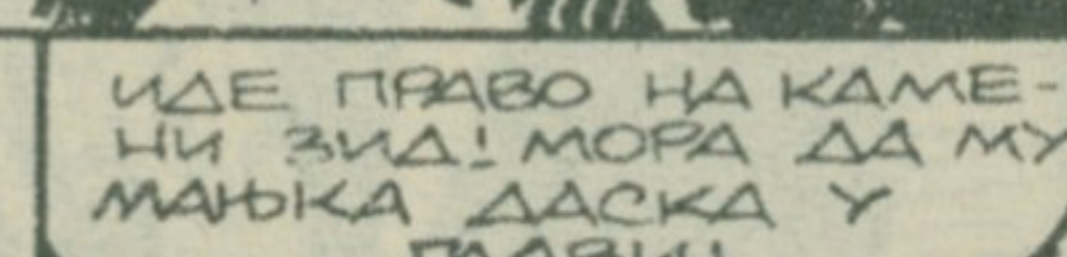
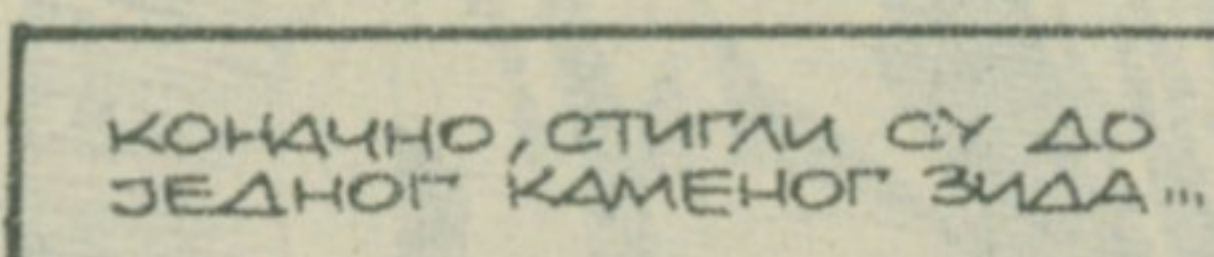
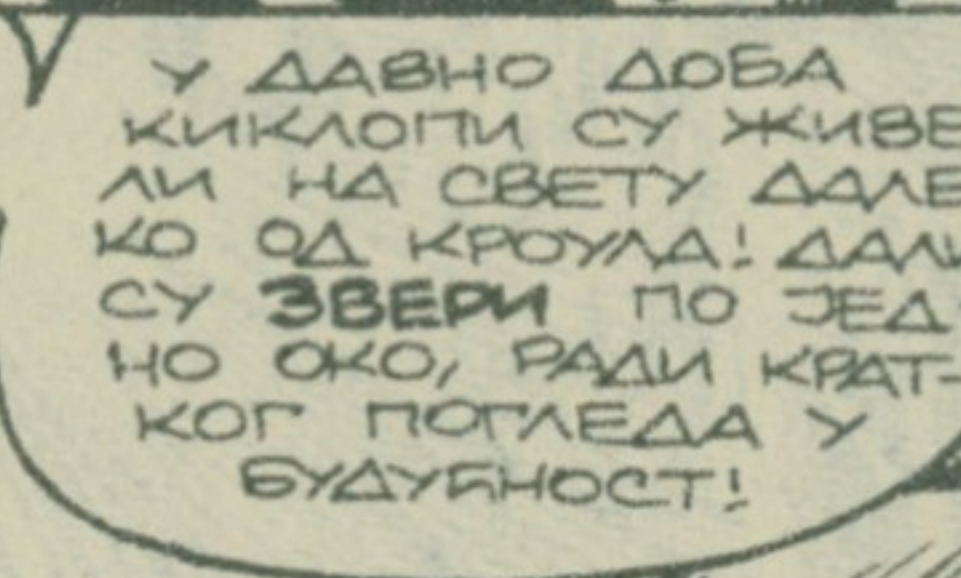
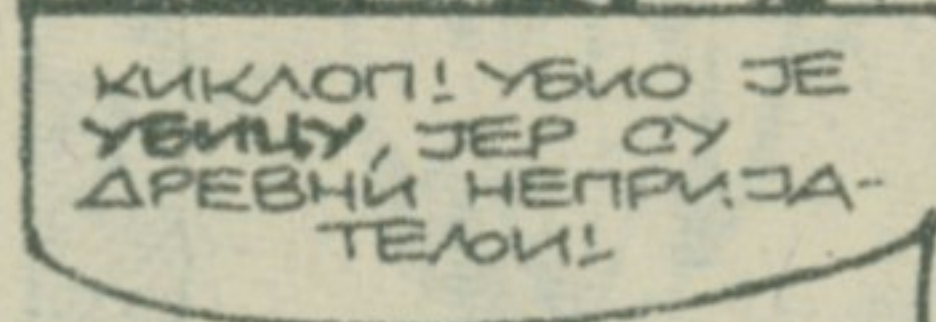
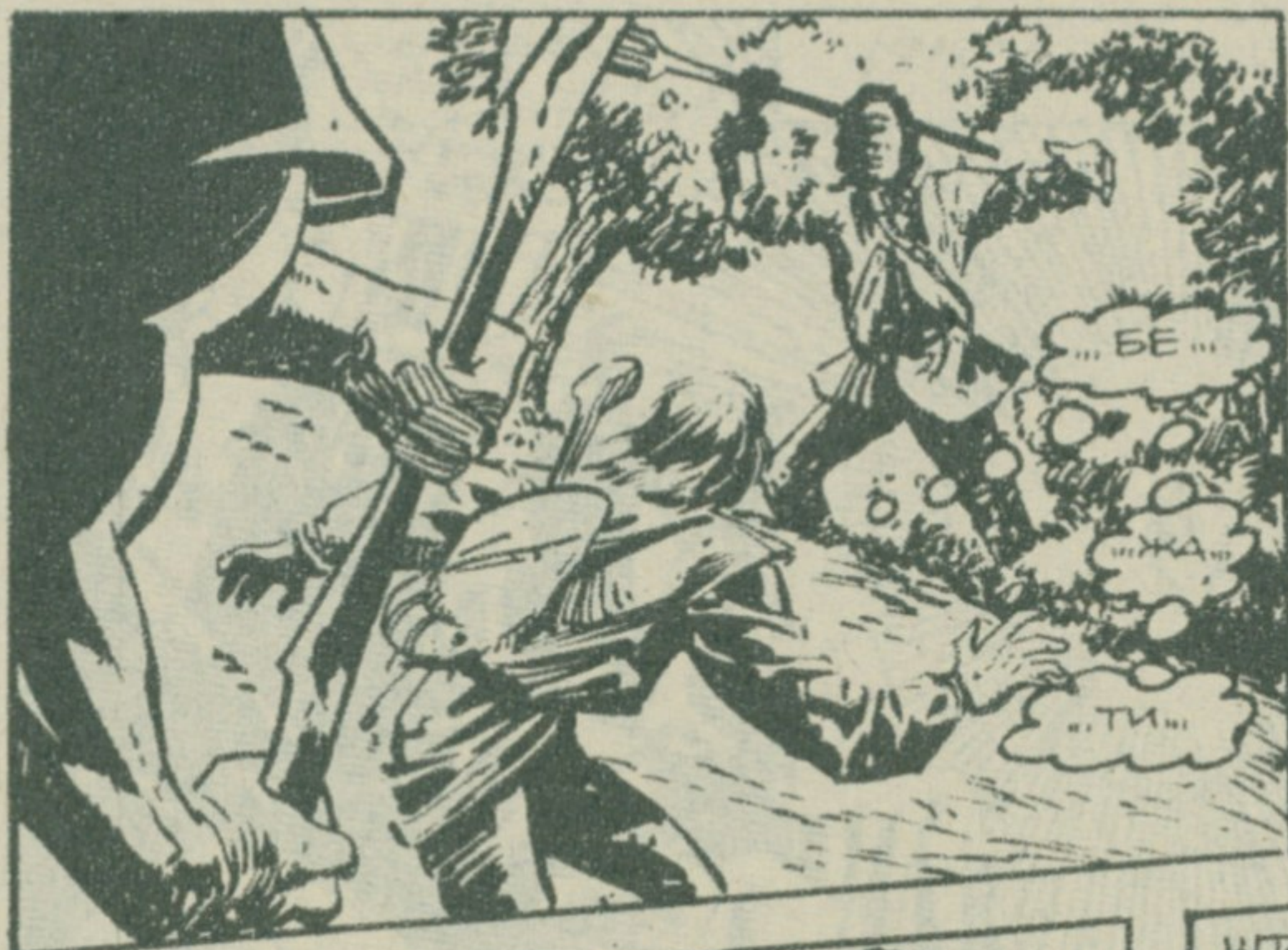
ГЛУХ САМ
ГЛИКОВА, А
ЈОШ САМ И
ГЛАДАН...

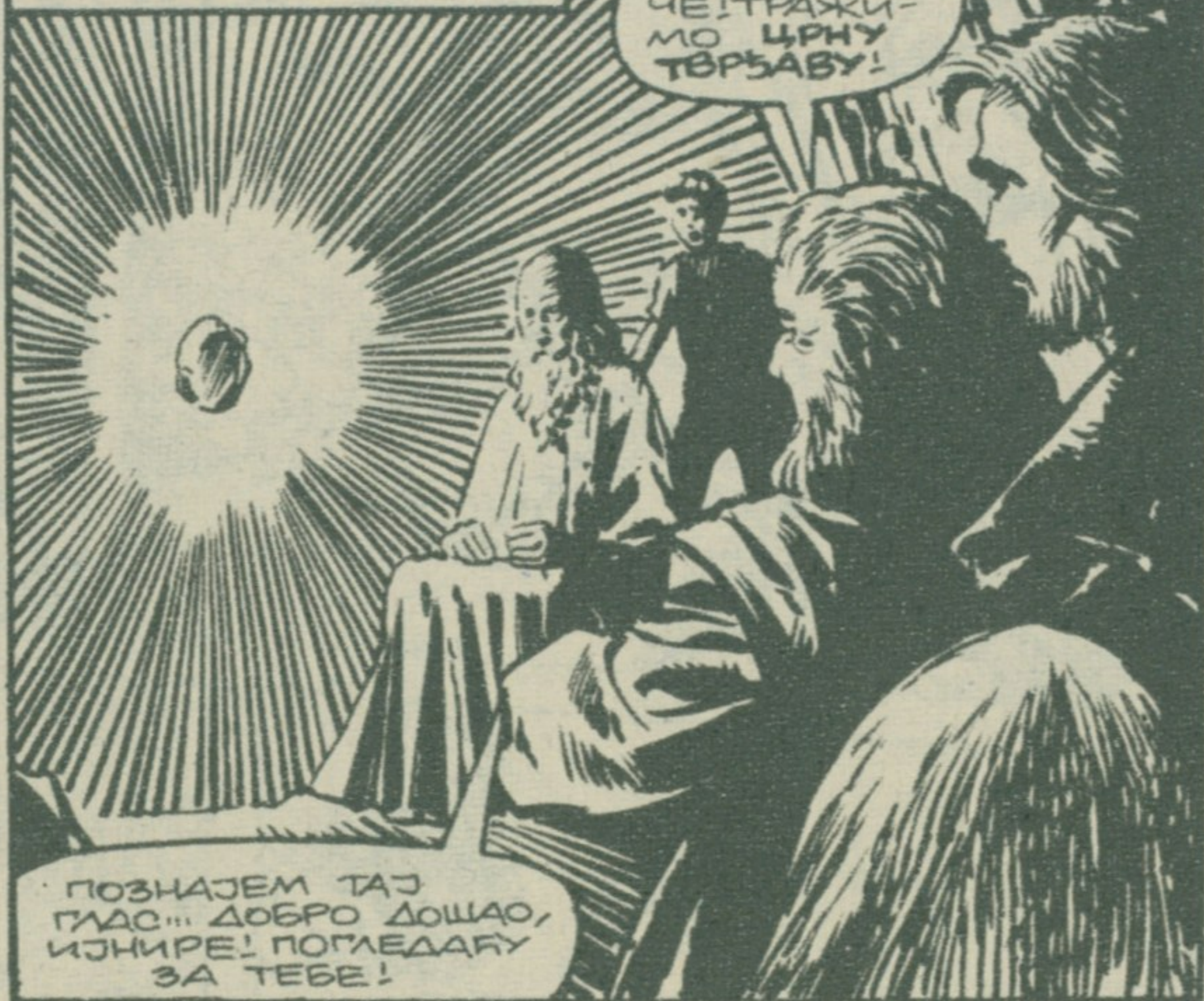

ОДЈЕДНОМ, ПОЈАВИО СЕ
ЗЕЛЕНИ СЈАЈ И ИЈНИР ЈЕ
ПРОШАО КРОЗ ЗИД...

...А ЗА ЊИМ КОЛВИН,
ТОРКИ И ЕРГО...

...У ПЕЋИНИ СМАРАГД-
НОГ ПРОРОКА...

ПОЗДРАВ
ТЕБИ, СЛЕП-
ЧЕ! ТРАЖИ-
МО ЦРНУ
ТВРЂАВУ!

ПОЗНАЈЕМ ТАЈ
ГЛАС... ДОБРО ДОШАО,
ИЈНИРЕ! ПОГЛЕДАЈУ
ЗА ТЕБЕ!

ЈА
САМ
ТУ!

А ЈА
ЕРГО ВЕЛИ-
ЧАНСТВЕНИ!
СТАСОМ
МАЛИ, АЛИ
ВЕЛИКИХ
МОЋИ!

БАШ ЛЕПО
ИМЕ, ЗАР
НЕ?

ИМАШ ЛИ
ГУМЕНИХ
БОМБОНА?

ДРУЖИНА СЕ ОКУПИЛА ОКО
МАСИВНОГ ПУЛСИРАЈУЋЕГ ДРА-
ГУЛА. СЛЕПАЦ ЈЕ ПОЧЕО ДА
ПРИЗИВА...

ПРАГЕН ЗЕЛЕНИМ ВАРНИ-
ЦАМА, СМАРАГД СЕ СВЕ
БРЖЕ ВРТЕО...

...А У ВАЗДУХУ ЈЕ ПОЧЕЛА
ДА СЕ ФОРМИРА СЛИКА,
ОШТРА И ЈАСНА...

...И ОДЈЕДНОМ СЕ
РАЗБИЛА У ПАРЧИЋЕ...

ЈЕСИ ЛИ
ДОБРО?

ЈЕСАМ! ИЗГЛЕДА ДА
ЗВЕР НЕ ВОЛИ
ДА МУ СЕ ПРОРОЦИ
МЕШАЈУ У ПОСАО!

МОЈ МУ
ЈЕ СУВИШЕ
ВЕЛИКА?

ЈЕСТЕ! ДАМ ПО-
СТОЈИ МЕСТО У
ВЕЛИКОЈ МОУВА-
РИ ГДЕ СЕ ФОКУ-
СИРАЈУ ПЛАНЕТ-
СКЕ СИЛЕ
КРОУЛА!

ТАМО НИКО НЕ-
ЋЕ ОМЕСТИ МОЈЕ
ПРИЗИВАЊЕ!

ОНДА
МОРАМО
ПОИТИ
ТАМО!

МОУВАРА ЈЕ
ГАДНО
МЕСТО...

...АЛИ
ЈУ ВАМ
ИПАК ПО-
МОРИ!

ВЕЛИКА МОЧВАРА... НЕКОЛИКО САТИ КАСНИЈЕ...

ЛОКУС ЈЕ У СРЕДИШТУ МОЧВАРЕ, ГДЕ ТРИ ДРВЕТА РАСТУ КАО ЈЕДНО! ТИЧ ЗНА ПУТ!

КАКО ТУ ИШТА РАСТЕ? СВЕ МИРИШЕ НА СМРТ!

МОГ И СМРТ СУ РОЂАЦИ!

НЕ ДОПАДАЈУ МИ СЕ ТИ ТВОЈИ РОЂАЦИ, СТАРЧЕ!

ДОБРО ПА-ЗИТЕ! АКО МИ МОЖЕМО КРОЗ МОЧВАРУ, МОГУ И НАШИ НЕПРИЈАТЕЉИ!

ИЛИ БЕМО УЗ ОБАЛУ, ТАКО ДА МОЖЕМО ДА МОТРИМО МАКАР ЈЕДНУ СТРАНУ!

ХУХ! ПРЕТПОСТАВЉАМ ДА ЈЕ И ДРУГА СТРАНА ОВАКО ПРЉАВА... ВИДЕО САМ И ЧИСТИЈУ ВОДУ, У КАНАЛУ...

ДАЛИ ТИ КАНАЛИ НИСУ БИЛИ НИ ПРИНЕТИ ОВОМЕ У ВЕЛИКОЈ МОЧВАРИ...

ОХ, НЕ!

У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ: КРАЈ ПРОТИВ ЗВЕРИ

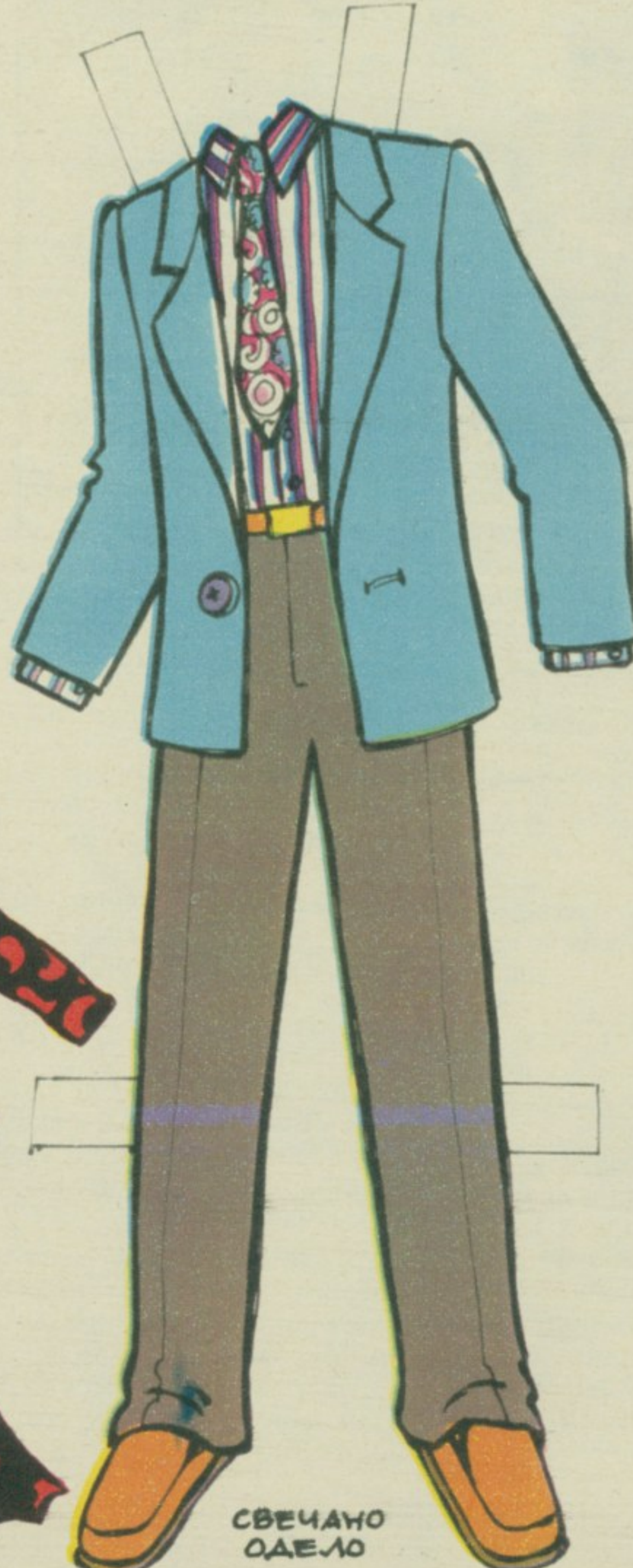
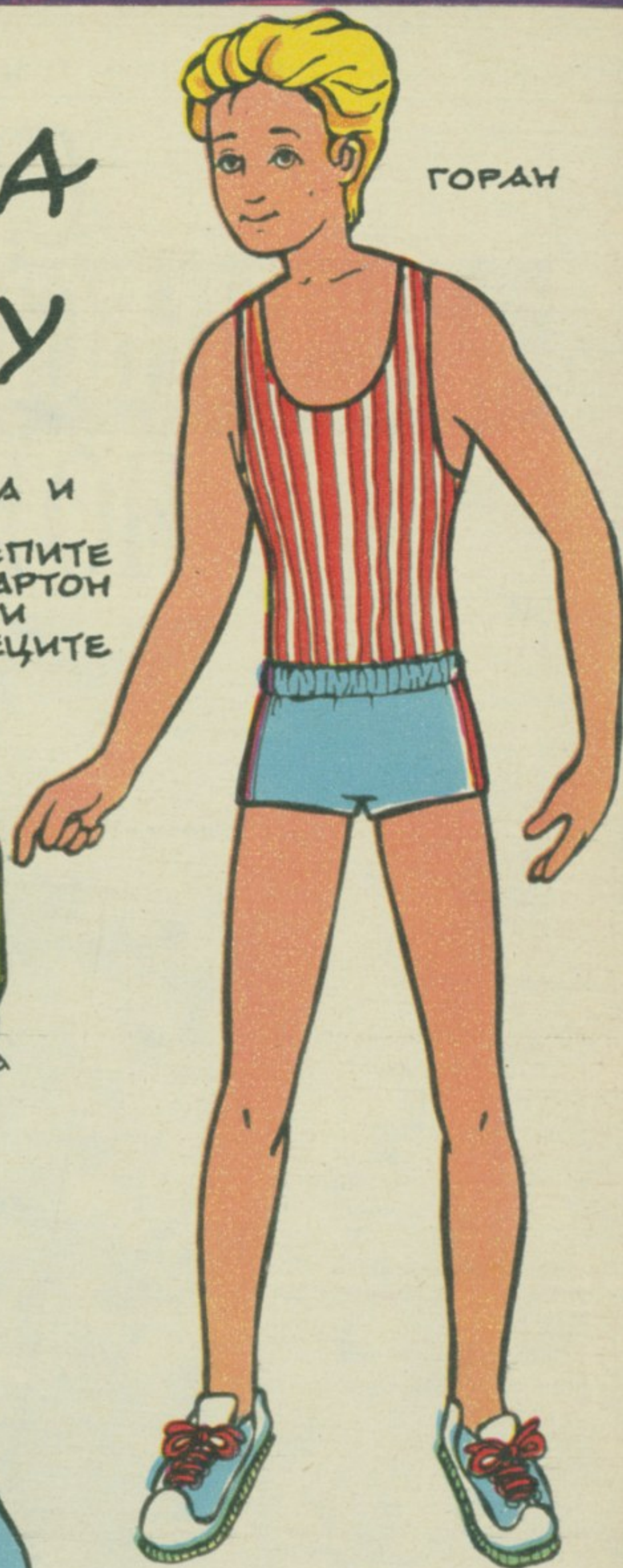
ОБУЦИТЕ ГОРАНА И АНУ

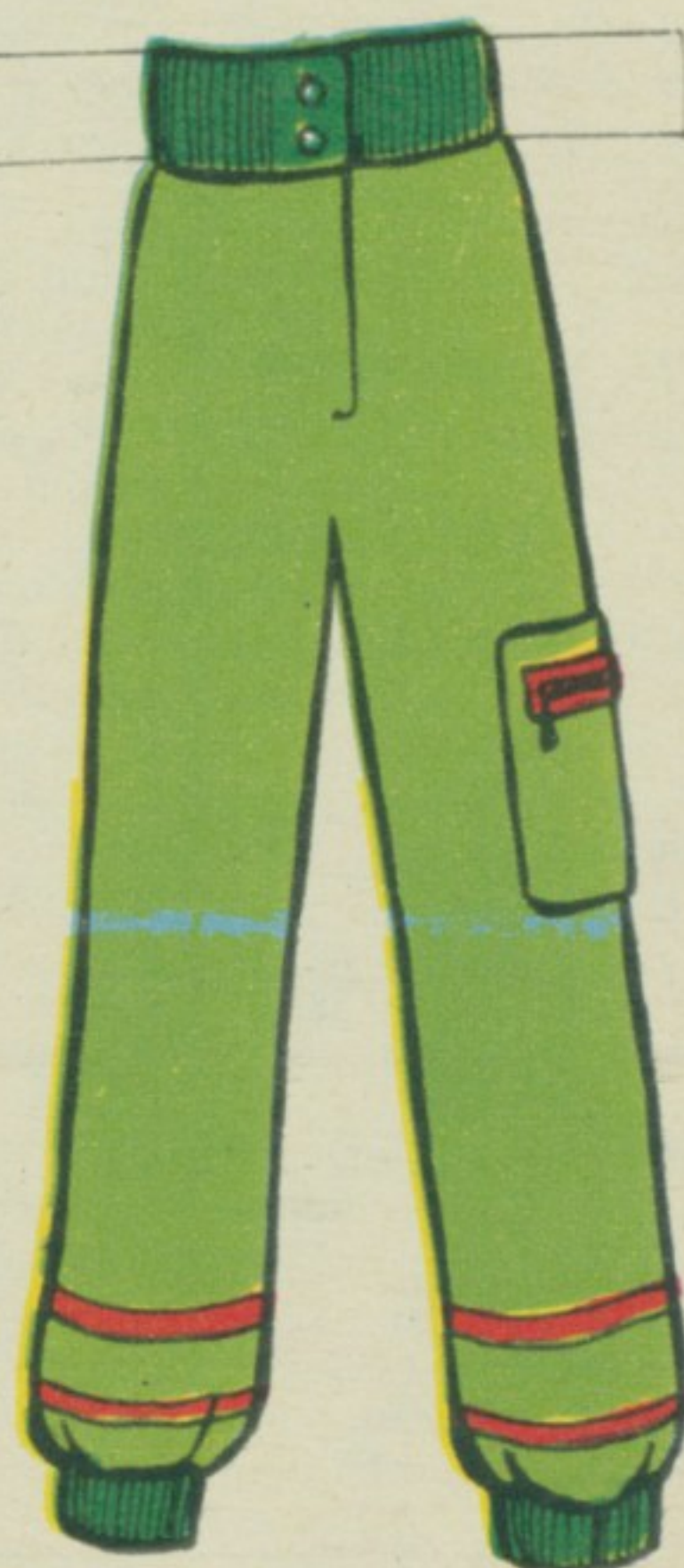
СВЕЧАНА МИНИ ХАЉИНА

ГОРАНА И
АНУ
ЗАЛЕПИТЕ
НА КАРТОН
И
ИСЕЦИТЕ

ОДЕЛА НЕ ЛЕПИТЕ НА КАРТОН

ТРКА С ВРЕМЕНОМ ЈЕ ПОЧЕЛА!

САН ДЕДИЊСКЕ НОЋИ

ПЕДЕСЕТ ДЕВЕТ
МАЛИШАНА ИЗ
БЕОГРАДСКОГ
ДОМА ЗА ДЕЦУ БЕЗ
ПОРОДИЦЕ
ИСКРЕНО СЕ НАДА
ДА ЈЕ ЊИХОВ
БОРАВАК У
ДРВЕНОЈ БАРАЦИ –
ПРИВРЕМЕН

Људи (многи) знају за Шекспировог драмског писца Вилгема Шекспира. Судбине његових јунака готово никог не остављају равнодушним. „Хамлет“, „Отело“, „Краљ Лир“, „Ромео и Јулија“ – трагедије у којима се воли, пати, мрзи... умире. „Сан летње ноћи“, „Укротена горопад“, „Све је добро што се добро сврши“ – комедије у којима се воли, пати, мрзи... живи. Туга и радост, сузе и смех. Живот... Туга и радост, сузе и смех. Живот...

Људи (многи) не знају за београдску улицу на Дедињу која носи име славног писца. У парку лево, дрвена барака. Шекспирова без броја. И деца без родитеља. Најмлађи Елвис, најстарија Златија. Основци. Кад из школе или игре журе у Дом, да нестрпљиво као сва деца света испричају својим васпитачима „шта је и како било“ – они су презадовољни. То значи да су успели да створе породичну атмосферу и тако неопходно осећање тоpline, поверења, сигурности. Макар и у старој, искрпљеној бараци. Околу су виле и деца са родитељима. Живот...

Радују се гостима

Идеја о изградњи дома за децу лишену породице стара је најмање двадесет година. Месне заједнице се нису баш отимале да им понуде гостопримство, вероватно због тога што из незнања ову децу поистовећују са преступницима из „сивих“ домова. Пролетос је Месна заједница „Вељко Влаховић“ понудила локацију у Насељу „Браћа Јерковић“. Постоји и пројекат, али нема довољно новца. Колико ће се брзо градити зависи од пара, а што дуже – то скупље! Педесет девет малишана искрено се нада да ће њи-

Нису оdoлели објективу нашег фото-репортера Љубомира Патригића, али за разговор нису били орни

хов боравак у дрвеној бараци бити привремен.

Овде живе подељени у групе са својим васпитачима које ослончавају са тетом и чиком. То што расту пред будним очима својих васпитача уместо крај мама и тата, за њих је чињеница коју прихватају као нешто неизбежно. Као и кућни ред, у ком пише: буђење у 6 часова, физкултура у 6.15, припрема доручка... и тако редом до 22 часа када је гашење светла и спавање. И слободно време је од – до. Има га сасвим довољно да се између обавеза поиграју и разоноде. Воле да глуме, играју, певају, рецитију... обожавају фудбал, кошарку...

Пошто на наставу од-

лазе у редовне школе, пресрећни су када са школским другарима између посете. Обично су повод рођенданска слава, радовали би се да је то чешће... Јер гостима се много радују. Посебно задовољство приредиле су им глумице Љиљана Седлар и Љиљана Благојевић, тренутно познатије као мама Дуда и кћерка Бранка из телевизијске серије „Бољи живот“, када су их посетиле заједно са новинарима „Политикиног забавника“.

„Јесте ли вас две само кобајаги мама и кћерка?“ – питали су гошће чим су их препознали. Потврдан одговор их је развеселио и охрабрио да крену са новим питањима. Димит-

рије, који се није одвајао од Љиљане Седлар, у поверењу јој је испричао да ће постати лекар. Одушевио се кад је чуо да је и Љиљана две године студирала медицину!

Љиљана Благојевић је причала да глумице поред свега морају да науче и плетење ако то улога захтева. Злата и Снежана одмах су одјуриле да донесу цемпере које су саме урадиле. А Рукија која је нестала у тренутку, појавила се са ружичастом тренерком у рукама. Објаснила је да су баш јуче били у куповини и да је ово њен избор. Хтела је да чује да ли се и гостима допада.

Аој, зеко, шта ти би?

Управник Дома психолог Никола Поповић, коме су у току разговора најмање по два малишана седела у крилу, испричао нам је да деца пошто, одлазе у редовне школе, веома воде рачуна да се ни по одећи не разликују од својих вршњака. Одређене своје новца троше се на њихово облачење и деца сама, уз помоћ васпитача, бирају шта ће носити.

– То је све лепо – обратила нам се неочекивано Злата. – Само, код нас је стање веома тешко!

Сви су гледали у Злату очекујући наставак...

– Па мислим на наш кров који прокишњава, на...

– Чика Никола, тета Радко, брзо овамо! – дозивали су дечаци из дворишта. Пошли смо са васпитачима да видимо шта се дешава.

– Ја сам их лепо нахранио и напојио, а они отишли на сунце и онесвестили се – кроз сузе је говорио Пеђа показујући на земљу. Доле су непомично лежала два зеца.

Тако смо сазнали да свакодневно у Дому осваје понека животињца. Када се ради о птицама, корњачама или зекама – сналазе се. Али, са великим псима долазе невоље. Још увек тугују за шарпланинцем Боником који је толико порастао да су морали да га поклоне. Млађа деца су га се бојала, а није било ни услова да га држе...

На расстанку Влада нам је показао свој нови сат. Има у томе и неке симболике. Почела је велика трка са временом и парам. Ваљда ће овога пута градитељи бити бржи!

Иванка Миладиновић

Ево нас како, у хоризонталном лету, крстаримо на економичном режиму рада нашег мотора. Положај авиона процењујемо на основу позиције његовог носа у односу на природни хоризонт.

Лагано повлачимо палицу. Нос авиона диже се изнад линије хоризонта. Шта показује брзиномер? Показује да наша брзина опада. Сада лагано гурамо палицу напред. Нос авиона се спушта испод линије хоризонта. Авион понире под углом који смо сами изабрали. Шта сада показује брзиномер? Показује да наша брзина расте.

Коначно, поново вучемо палицу, тек толико да се нос врати на почетни положај који смо имали у хоризонталном лету. У овој вежби, захваљујући дејству команде висине, авион се кретао око своје попречне осе.

Сада ћемо се позабавити крилцима (елеронима). Када нагнемо палицу улево, десно крило се подиже, а лево спушта. Авион креће у леви нагиб. Враћамо палицу у супротну страну и заустављамо је у неутралном положају, чиме прекидамо даљи нагиб авиона. Желимо ли опет да поравнамо крила са хоризонтом? Ништа лакше. Нагнућемо палицу у десну страну, затим неутралисати даље кретање и вратити палицу у централни положај. Исти ефекат, само у супротну страну, добијамо кад палицу нагнућемо удесно.

У овој вежби, захваљујући дејству команде нагиба, авион се кретао око своје уздужне осе.

Да видимо како кормило правца делује на авион. Ако притиснемо леву педалу, нос авиона ће кренути дуж линије хоризонта улево, све док не центрирамо педале. Ако притиснемо десну педалу, нос авиона ће скретати удесно – све док поново не неутралишемо кормило правца. Тако се у овој вежби, захваљујући дејству команде правца, авион кретао око своје вертикалне осе.

Све је лепо

...Упознали смо тек примарне ефекте авионских команди. Секундарни ефекти команди су последица промене положаја авиона и довољно дугог боравак у таквом положају. На пример, ако нагнемо лево крило и задржимо га у том положају, нос авиона ће тежити да скрене у исту страну. Зашто? Зато што авион у левом нагибу клизи у страну

опуштеног крила. Део ваздуха сада долази под углом у односу на смер клизања, изазивајући скретање носа авиона према спуштеном крилу, попут лименог ветроказа који се увек поставља према струји ваздуха тако да пружа најмањи отпор. Уколико ништа не предузимамо, авион ће ући у спуштајућу леву спиралу. Опет, ако у хоризонталном лету дамо леву ногу, убрзо ће се подићи десно (спољно) крило. Зашто? Зато што се оно креће брже, па на њега делује и већа сила узгона. Као и у претходном случају, нос се спушта и настаје лева спуштајућа спирала. Идентичан ефекат, али удесно, постиже се давањем десне ноге.

Укратко, кормило правца може да изазове нагиб, а елерони скретање. Зато ове команде треба користити повезано: приликом скретања, помоћи ћемо авиону да начини правилан заокрет тако што ћемо га и нагнути у исту страну. То се зове координација.

Поново смо у праволинијском хоризонталном лету. Желимо да истражимо утицај ваздушне брзине на авионске команде. Добро, гурнимо, онда, ручицу гаса до краја. Како брзина расте тако осећамо да команде постају све „тврђе“ — али и много осетљивије: довољан је само неприметан покрет палице или педала, па да авион сместа реагује. Ако одузмемо гас и пустимо да брзина падне до минималне, видећемо да смо у стању да управљамо авионом тек великим отклонима команди.

Пењање

Ту се појављује још један проблем: како на различитим брзинама без напора одржати авион у хоризонталном лету? Одговор је, наравно: помоћу тримера кормила висине. Свакако, тример треба користити и у другим режимима летења: режиму пењања или режиму спуштања. Но, као и у претходним случајевима, правило које се тиче тримовања гласи: најпре стабилизујмо задати режим, па тек онда тримујмо авион!

Поступак за прелазак из хоризонталног лета у пењање тече на следећи начин: најпре, повлачењем палице, постављамо жељени угао пењања. Затим чекамо да брзина авиона опадне на вредност која је за десет посто већа од одабране брзине пењања. Тада додајемо мотору снагу за пењање. За тих неколико секунди, колико

је потребно да мотор повећа обртаје, стабилизоваће се и жељена брзина пењања. Пошто струја елисе има увијајуће дејство, преостаје нам још само да правац у пењању одржавамо лаким притиском на ону команду правца која одговара смеру обртања елисе.

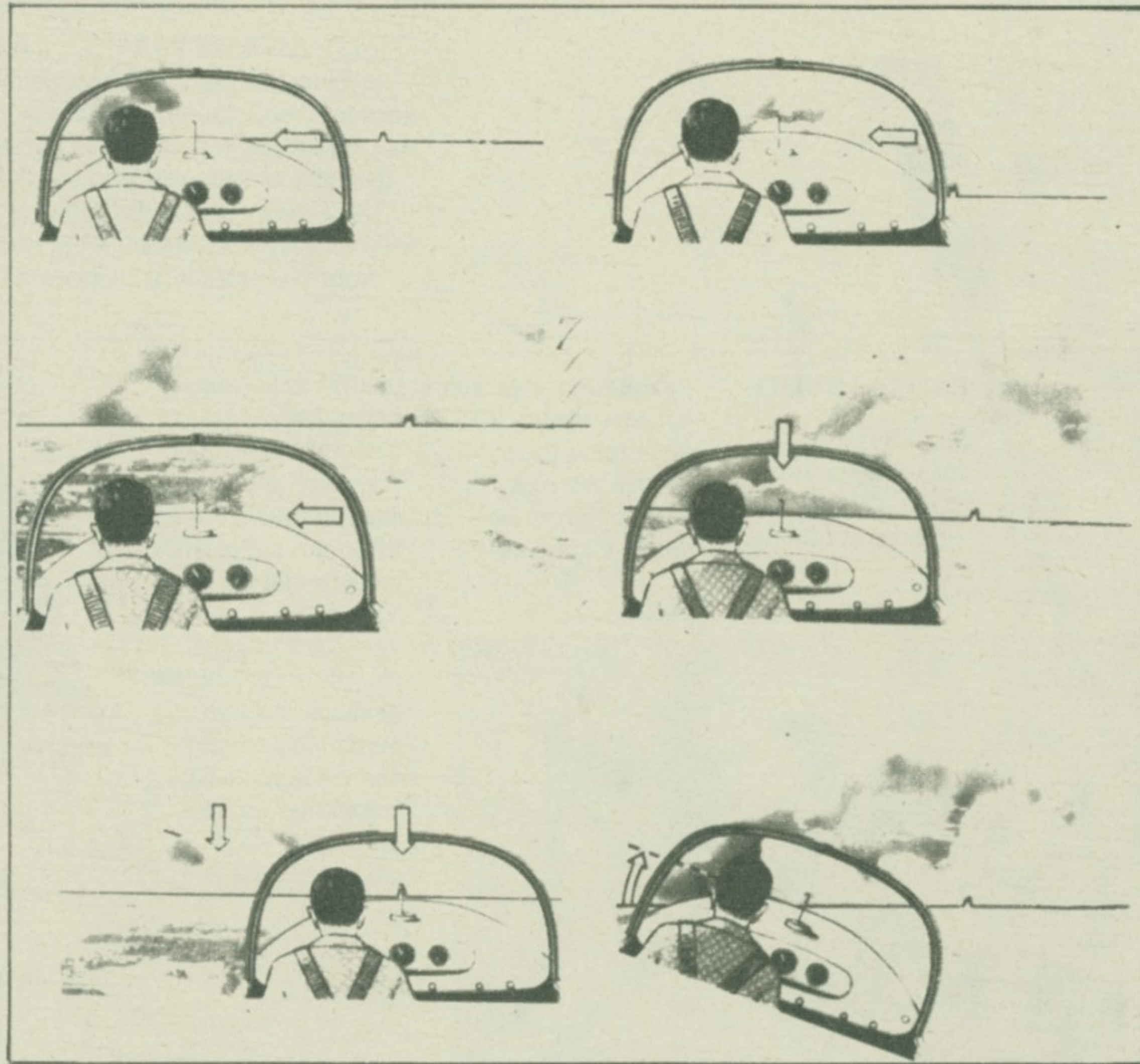
Понирање

Да бисмо из хоризонталног лета прешли у понирање, потребно је прво да одузмемо гас, а нос задржимо у хоризонталном положају све док се брзина не смањи до потребне вредности. Затим спуштамо нос авиона таман толико да одржимо жељену брзину понирања. Уколико пожељимо да пониремо истом брзином, али под стрмијим углом, мораћемо гас да одузмемо до краја и палицу потиснемо напред.

При понирању су све команде нешто лабавије и

ЗАБАВНИКОВА ШКОЛА ЛЕТЕЊА (осми час)

ЛЕВО, ОКРЕТ ДЕСНО

мање ефикасне него при уобичајеном хоризонталном лету, зато што, прво немамо позитивно дејство струје елисе и, друго, зато што је брзина авиона мања.

Заокрет

Пре увођења авиона у заокрет, неопходно је да се уверимо да је ваздушни простор на тој страни безбедан и чист. Затим почињемо заокрет. Помоћу елерона ћемо нагнути авион у страну заокрета и симултано притиснути одговарајућу команду правца. Ако знамо да авион у заокрету тежи да обори нос, приликом увођења у заокрет увек ћемо до извесне мере повући и палицу ка себи. Али, коришћење једне команде захтева промену других, будући да између њих постоји врло тесна веза. Тако у оштром заокрету дајемо и оштар нагиб; оштар нагиб захтева енергичније додавање но-

ге, све заједно тражи енергичније повлачење палице на себе; са повлачењем палице повећава се и нападни угао крила, због чега расте сила отпора — па авион вапи за већом брзином, односно већом снагом мотора! И ту се круг затвара. Зато имајте све то у виду и свој темперамент прилагодите сваком заокрету понаособ: у благим заокретима будите благи, у оштрим заокретима покажите зубе! Али — увек будите одмерени.

Превлачење

Превлачење је последица природног тока догађаја код лета на великим нападним угловима брзином која неумитно опада. До превлачења авиона може да дође у било којем режиму лета и у било којем маневру. Добро је знати да је брзина превлачења у хоризонталном лету мања него у заокрету (зато опрез у оштрим заокрети-

**ДАНАС СМО У
ВАЗДУХУ. НАЛАЗИМО
СЕ У ПИЛОТАЖНОЈ
ЗОНИ. У ЊОЈ СЕ УЧИ,
УВЕЖБАВА И
УСАВРШАВА ТЕХНИКА
ПИЛОТИРАЊА
АВИОНОМ.
УПОЗНАЋЕМО ЕФЕКТЕ
КОМАНДИ, А ЗАТИМ
ПОКУШАТИ
БЕЗБОЛНИ ПРЕЛАЗАК
ИЗ ЈЕДНОГ РЕЖИМА
ЛЕТЕЊА У ДРУГИ**

ма на малој висини!), затим да је брзина превлачења са гасом мања него брзина превлачења без гаса (нема додатног опструјавања крила од елисе), као и да је брзина превлачења са извученим закрилцима мања него са чистом конфигурацијом авиона.

Превлачење се манифестује сломом узгона и привременим губитком контроле над авионом, док овај поново не прикупи брзину на којој почиње дисциплиновано да реагује на команде из пилотске кабине. Предзнаци превлачења су мала брзина, општа лабавост команди (лако се крећу, али су неефикасне), а у неким случајевима и изразито подрхтавање змаја авиона. Приликом вежбања у пилотској зони, превлачење изазивамо, јер желимо да упознамо све особине авиона којим летимо.

Зашто се још увежбава превлачење? Зато да летач не би, због погрешног пилотирања, ненадано и мимо своје жеље превукао авион на малој висини. Ситуација у којој је могуће превући авион без гаса јесте равнање приликом слетања: све је у реду када се то догоди на десет центиметара од писте. Али ако се догоди на десет метара висине — онда ништа није у реду! Ситуација у којој је могуће превлачење авиона на пуном гасу одговара оној на полетању. Никада не смемо, након одлепљивања од писте, започети пењање под стрмим углом. Будимо стрпљиви и сачекајмо безбедну брзину, након чега ћемо успоставити нормалан режим пењања до висине школског круга или до висине на којој ћемо летети ка пилотажној зони.

Зоран Модли

ШТА СЕ ВОЗИ, НОСИ, СЛУША

ТО НИСАМ ЈА -
Нема више потребе
да страхујете од
нежељеног
телефонског позива.
Четвртаста кутија
коју видите спашће
вас гњаватора:
довољно је да, чим
чујете глас који

обећава пола сата
изгубљеног времена,
принесете слушалици
„измењивач гласа“
који је смештен у
кутији. Истог часа
чућете с друге стране:
„Извините,
погрешно(ла) сам“.
Цена око 7 милиона
старих динара.

МЕРИ ВРЕМЕ И ЧУВА
ГЛАВУ - Најскупији ро-
нилачки сат кошта 40
старих милиона (челич-
ни) или 60 милиона (од
титана). Не пропушта во-
ду до дубине од 200 мета-
ра, има уграђен и мали
компјутер (тзв. самоспа-
силац) који мисли уместо

рониоца и повезан са
њим екранчић с течним
кристалима на коме се
очитава пређена дистан-
ца и време програмирано
за гњурање а кад се до-
стигне жељена дубина
звони. У исто време овај

сат је дубиномер, показу-
је сваких нових 10 центи-
метара до 80 метара. На
каишу је тзв. декомпре-
сиона таблица која пока-
зује колико времена гњу-
рац мора да изроњава у
зависности од тога коли-
ко је дуго провео под во-
дом и до које се дубине
спуштао. Кад се помисли
да чува главу, цена и ни-
је превисока.

НАЈЗАД НЕШТО
НОВО! - У
традиционалном
голфу најзад нека
новина, истина не у

правилима игре већ у
изгледу штапа. Сада
љубитељи овог
спорта могу да
изаберу штап по
вољи: с дршком у

облику телефонске
слушалице, славине
или врха усисивача.
Оно што је у ствари
заиста ново јесте што
штапови више нису
дрвени већ од
метала, а то, кажу,
уопште не смета
одличним играчима
да њима изводе
добре ударце. Цена
такође нова: од 3,5 до
5 милиона старих
динара.

РАДАР ПРОТИВ РАДАРА - Како на време
предвидети радарску контролу на друму?
Једноставно, ставите овај радар у џеп - али
на свој ризик. Јер, употреба ове справе која
открива полицијски радар - забрањена је.
Цена овог модела исто тако је опасна: 83
милиона старих динара. Међутим, постоје и
много јевтинији од двадесетак долара па
навише.

СВУДА НА ДВА ТОЧКА -
„Пак 2“ је мали, лак (39
килограма) и кад се скло-
пи може да се смести у
пртљажник сваких кола.
(Нерасклопљен је дуга-
чак 140 центиметара).
Мотор једноцилиндри-
чан познате италијанске
марке „Пјађо“. Цена: око
65 милиона старих дина-
ра. Нешто слично може
се набавити и код нас. То
су „Томосови“ нови мо-
дели с малим гуменим
точковима, изузетно по-
вољни за градску вожњу.
Цена 39 милиона старих
динара.

ЕЛЕКТРОНСКИ КАСПАРОВ - На недавно одржаном електронском шаховском турниру он је проглашен за шампиона број 1: шах назван „Јаки“ заиста је јак, а уз то пружа могућност да се игра на 32 нивоа! Произвођач, ко би други, него Јапан. Цена - 35 милиона старих динара.

5-4-3-2-1-0! Ова минијатурна свемирска ракета гарантовано успешно узлеће. Максимална висина до

које може да стигне - 150 метара. Враћа се натраг у руке власника захваљујући мини-падобрани. Поврх свега, ракета је снабдевана фото-апаратом који уз пут слика „за успомену“. Цена овог **ДЕЛТА АСТРО МОДЕЛА** - пет милиона старих динара.

УДРИ КАКО ХОЋЕШ

- Пошто је направила прави цумбус у Сједињеним Америчким Државама, нова игра минијатурном лоптицом стигла је и на наш континент. Као и у правом фудбалу, ни у овом новом који је назван

„футбег“ кожна

лоптица не сме се

додирнути ни руком

ни шаком, а врхунац

је што не сме да

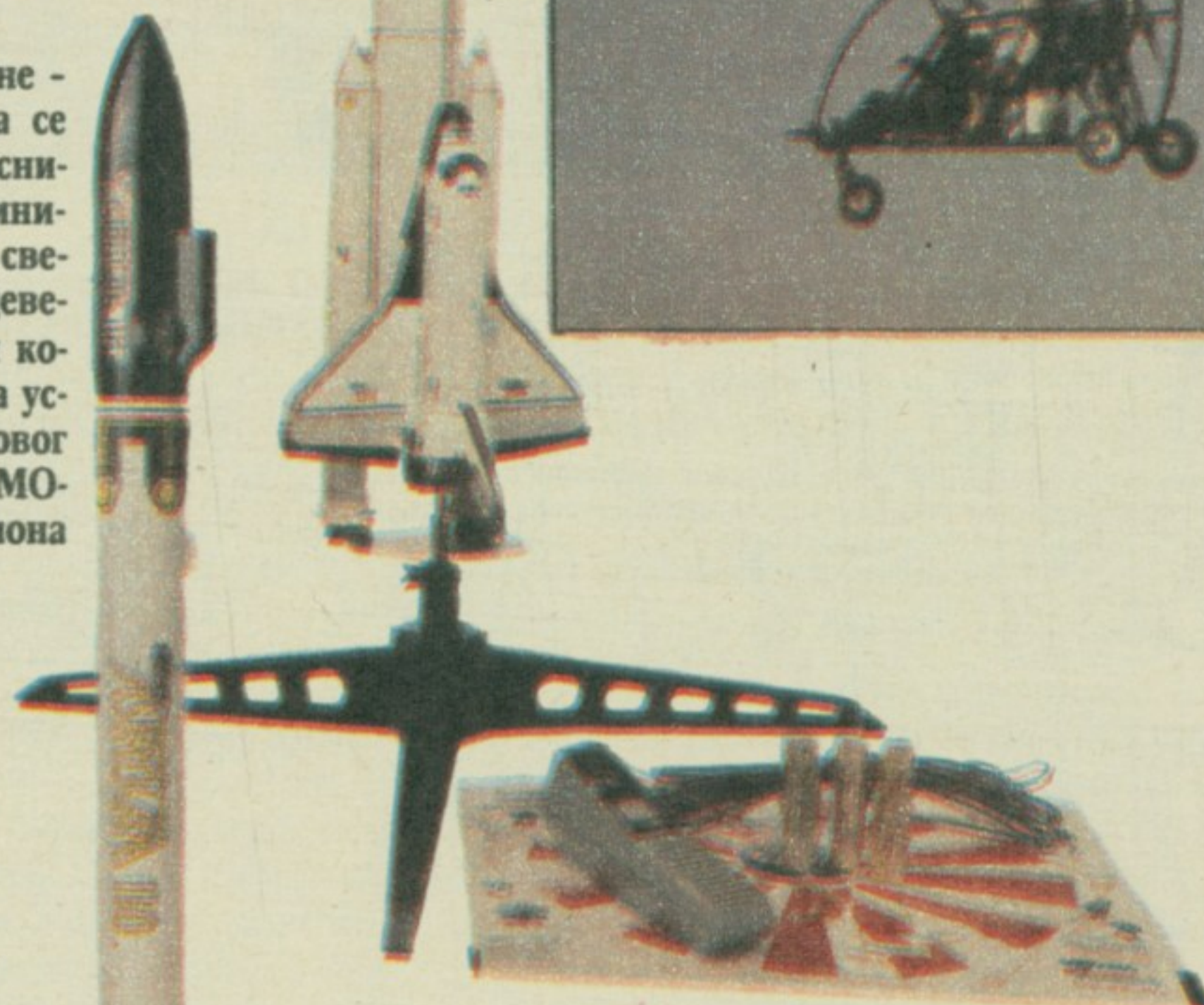
падне на земљу.

Дозвољени су сви

могући трикови -

ногама. Ево пет основних удараца: спољни, коленом, унутрашњи, ударац ногом и „позадином“. Футбег можете играти у друштву или, ако то више волите - сами. Цена

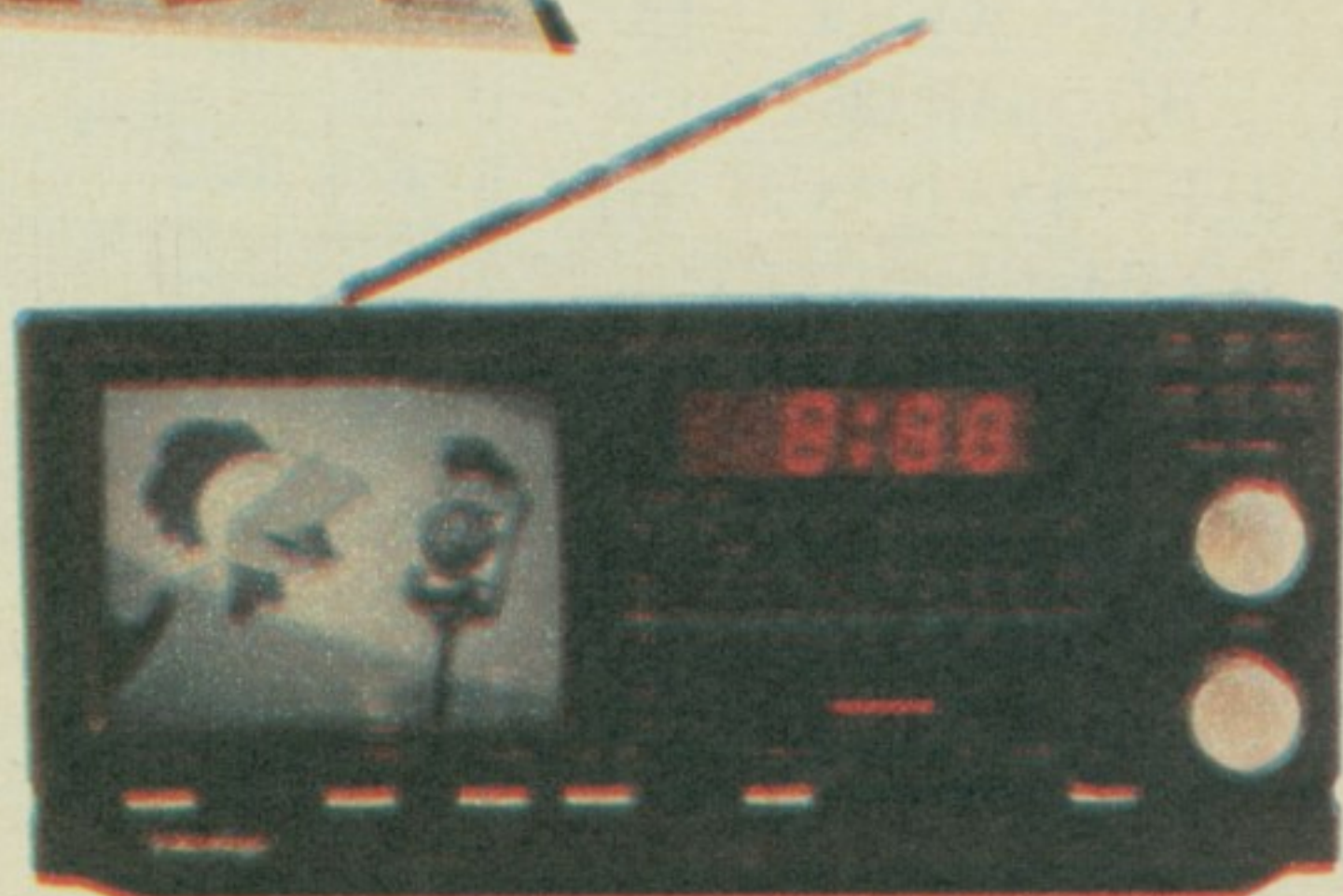
лоптице није минијатурна - 600 хиљада старих динара.

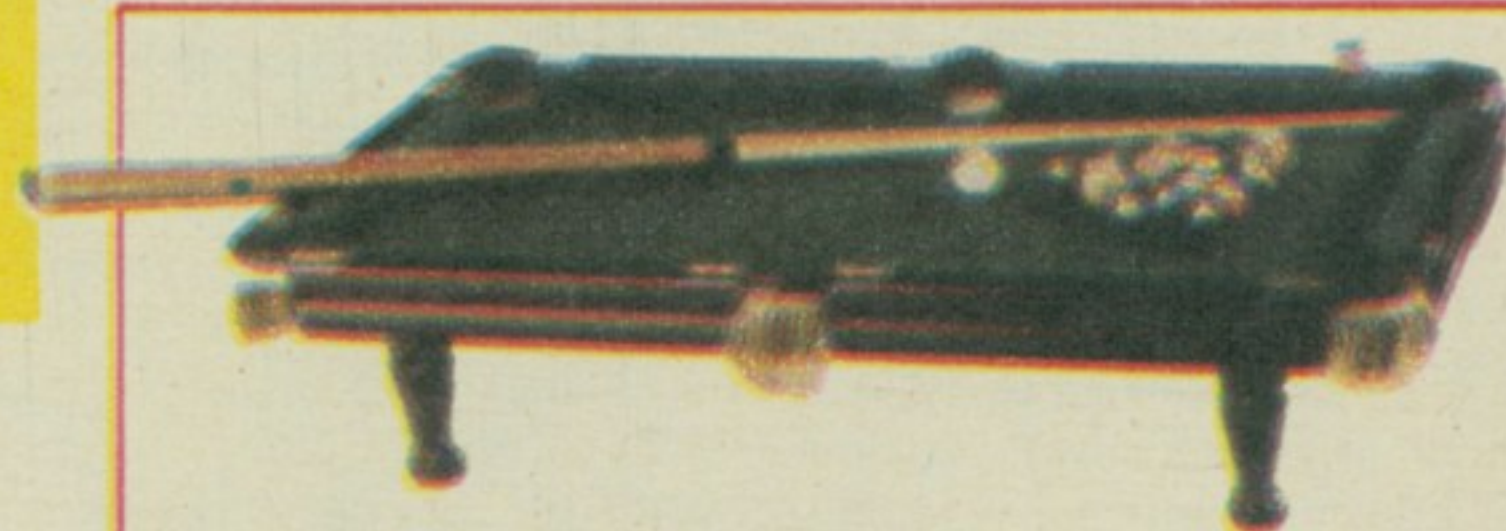
СУПЕР ЛАМПА - До сада су важиле за најквалитетније никл-кадмијумске батерије, а недавно је у САД пуштена у продају супер јака криптонска лампа помоћу које можете да видите и на раздаљини од 450 метара! Цела „цепна“ лампа стаје око 5,5 старих милиона, а једна батерија кошта 600 хиљада наших старих динара.

ВАЗДУШНИ ТРИЦИКЛ - у ствари, то је падобран с мотором. На старту неко време рула да би узео залет, а кад се једно надува, справа узлеће. Висина коју може достићи - 3.500 метара. Брзина 45 km/h. „Летећи трицикл“ је једносед и може да остане у ваздуху 90 минута пружајући велику уживанцију возачу летачу. Цена астрономска: око пола милијарде старих динара.

БУЋЕЊЕ У БОЈИ - Отворите очи у 7,05 уз свој омиљени цртач! То вам омогућава овај ТВ радио-будилник. Ако сте на путу, можете га укључити у „упаљач“ својих кола. Цена: 25 милиона старих динара.

АМЕРИЧКИ МИНИ-БИЛИЈАР - Пред вама је верна копија америчког билијара само што његова дужина износи свега 90 центиметара. Може се поставити на било који обичан сто - ножице му се демонтирају исто као што је и так на склапање. Цена - 25 милиона старих динара.

ИТХИТХИ
ХИТХИТ
ИТХИТ
ХИ

МУЗИКА ДЕБИТАНТИ УЖИВАЊЕ

**БЕОГРАДСКИ САСТАВ
„ОКТОБАР 1864“ ВЕЋ
ДУЖЕ ВАЖИ ЗА ЈЕДНУ
ОД НАЈПЕРСПЕКТИВ-
НИЈИХ ГРУПА НА
ДОМАЋОЈ СЦЕНИ. ИАКО
ИХ ЈЕ КРИТИКА
ХВАЛИЛА И ПУБЛИКА
ТОПЛО ПРИМАЛА, ДО
ПРВЕ ПЛОЧЕ СУ ДОШЛИ
УЗ ПУНО НАПОРА.
ЈЕДНОСТАВНО, ПО
МЕРИЛИМА УРЕДНИКА У
ДИСКОГРАФСКИМ
КУЋАМА, ЊИХОВЕ
ПЕСМЕ НИСУ
КОМЕРЦИЈАЛНЕ**

Бавећи се једном мекшом варијан- том рока која пуно дугује цезу и свингу, чланови групе су направили изузетно пријатну плочу. Развијајући своју музику, временом су развијали и групу. Тренутно састав броји осам чланова и није немогуће да им се придружи још неки музичар. О својој групи говори гитариста **Горан Тома- новић**:

– Група постоји већ три године. Почели смо релативно неозбиљно и то преко огласа. Скупило се прво јез- гро групе и почели смо с пробама. Тек после годину дана нашли смо да- нашњу певачицу Тању. Упорно смо тражили певача или певачицу, поку- шали смо са тридесетак људи. Онда се басиста Жељко сетно да је своје- времено нешто одсвирао са једном не- познатом ритам и блуз земунском групом и да су они имали одличну певачицу. Тања је дошла на аудицију прилично незаинтересована, ми смо јој самоуверено одсвирали наших осам песама, питамо је шта мисли а она каже: „Паа, добро је.“ А ми смо били уверени да разбијамо одлич- не свирке. Онда је она отпевала стару песму „Fever“ – укочили смо се. На- равно, одмах је постала члан групе. Првих годину дана само смо вежба- ли, нисмо хтели да излазимо пред публику. Јер, нисмо јасно ни знали шта хоћемо да свирамо. Једноставно смо слободно „просвиравали“, а ја сам веровао да ће се после извесног времена само показати шта нам нај- више одговара. Тражили смо стил и музички профил не размишљајући о тренду или тренутној музичкој моди.

Велика превара

Улетели смо у флерт са свингом, са неким цези фазоном и то пола го- дине пре но што смо чули да се то ис- то ради у свету. Заиста не умет да објасним шта нас је привукло тој врсти музике. Једном кад сам на про- бу донео акорде нове песме, то је „Carte Blanche“ по којој су нас људи касније препознали, свима се тај стил допао. Касније сам чуо музику коју прави Sade. Када смо свирали као предгрупа Видеосексу, чуо сам њихо- ву песму „Тко је згазио госпоњу Мје- сец“ и ударао главом о зид. Испало је као да копирамо друге. Појавили смо се на „Месаму“ у оквиру такми- чења демо група и добили прву на- граду. Али, та награда нам је више одмогла него помогла. Победили смо у конкуренцији 160 група. Награ-

да је требало да буде снимање плоче за ПГП РТБ. Када смо отишли у ПГП са новинама под мишком у ко- јима је то било написано, у тој кући су нам рекли да појма немају о сни- мању плоче и награди „Месаму“. Тај фестивал је једна велика превара. Али захваљујући њему видели су нас људи са телевизије па смо се појав- љивали у „Хиту месеца“. После тога су позиви за телевизијске наступе по- чели да пљуште са свих страна. Мис- лим да се нисмо појавили само у еми- сијама „Знање имање“ и „Бразда“. Међутим, изгледа да одговорни љу- ди по дискографским кућама не гле- дају телевизију. Јер, ми смо се једна- ест пута појавили на телевизији пре него што нам је уредник хладно ре- као да никад није чуо за нас. Коначно смо схватили да од других не можемо очекивати помоћ и плочу смо снимили о свом трошку. Било нам је стало до тога да за продуцен- та доведемо Сашу Хабића јер нам се допало како он ради. С тим снимци- ма сам почео да обилазим диско- графске куће. Сви су тражили штос композиције, неку љигу или комбина- цију са народном музиком. Већина ми је говорила да је музика одлична али да с њом не може ништа да се уради. Њима је то било незанимљив- о. Једини се „Југодиск“ заинтересо- вао, узели су нас на три године.

Нисмо за масе

Нашу класичну петочлану поставу појачали смо тројицом дувача који свирају трубу, тромбон и саксофон. Знам да је то компликовано за свир- ке, сем Хаустора не знам ниједну до- маћу групу која је могла финансијски да издржи тако велику екипу. Јер по- јављују се и банални проблеми, како комбијем отићи на неку свирку, па се добија мање пара, али ми ћемо из- држати. Много нам се свиђа како у овој постави звучимо и мислимо да се аматерско малтретирање исплати. Добро је што радимо са Тањом, иако она има тек двадесет година, сигурна је у себе и пружа нам могућност да

реализујемо све што замислимо. Мо- гу препотентно да тврдим да имамо певачицу као ретко ко. Нашу плочу отвара песма „I'll Be There“ коју је 1969. године обрадила Нада Кнежевић а ми смо је дали у другачи- јој верзији. Ту песму сам веома волео као клинац а из дискографске куће су нам тражили неку песму која ће бити потенцијални хит. Упецали су се на ову обраду. Као мали сам се стварно жежио кад чујем ову песму, задовољан сам како смо је урадили. Јер, ово је наше прво студијско искуство и испа- ло је сасвим солидно.

Ми смо првенствено концертни бенд и сврха нашег постојања су живе свирке. Ту смо прави. Поред то- га, свесни смо да најбоље функцио- нисмо у мањим просторима, у клубо- вима. На тридесетак концерата које смо имали по Београду, приметио сам доста истих људи. Ми имамо од- ређен профил публике и не верујем да ћемо заинтересовати неке масе. До тога нам није превише ни стало. Када видим која музика данас прола- зи, не бих волео да имам ту врсту по- пуларности, јер то би тражило гоми- лу компромиса и одустајање од идеје због које смо почели да се бавимо му- зиком. Ми ћемо радити на свој начин и нећемо размишљати о томе како да ухватимо публику. Бићемо задовољ- ни ако нас слуша неколицина људи и надаћемо се да ће их сутра бити ви- ше.

Осим у Београду, и другим већим градовима свирали смо и по мањим местима и заиста су реакције публике биле изненађујуће. Примали су нас врло добро и то нас је охрабрило да наставимо са овом музиком пошто сви у групи прилично слично музич- ки размишљамо, а везује нас и љубав према црначкој музици. И према му- зици белаца који размишљају на црни начин. Ту конкретно мислим на групу Style Council, јер они праве потпуно ослобођену музику, свирају оно што им падне на памет и то чине сасвим лежерно и растеређено. То је право уживање у музици.

Rock

ЈЕ ПОРАСТАО

Рођендан

„Политикин” лист „Rock” недавно је прославио пети рођендан а у продавнице је управо стигао и стоти примерак ове музичке новине. „Rock” је своју петогодишњицу обележио у београдском Клубу студената технике својеврсним концертном на коме се нашло пуно домаћих музичара. Вече су започели београдски музичари, предвођени Дејаном Ђукићем, који су свирали песме Битлса. Затим је на брзину склопљен састав у коме је главна звезда био бивши гитариста „Рибље чорбе” Рајко Којић који

је окупљенима још једанпут показао да је одличан музичар. После њих су чланови Екатерине Велике заједно са Масимом Савићем (певач расформиране групе Dorian Gray) преузели ствар у своје руке. Највећу нервозу на сцени направили су мом-

ци из „Забрањеног пушења” својим већ познатим новопримитивним наступом. Њихова верзија песме „The Final Countdown” („Последње одбројавање”) групе Европа трајала је добрих пола сата, као права симфо композиција.

Свећице на рођенданској торти су угасили специјални гости Јура Стублић (певач групе „Филм”) и Дражен Врдољак новинар из Загреба, а забава је била ретка прилика да се на једном месту окупе музичари и новинари из целе земље.

ДОБРИ ЈАРАНИ ★★★★★★★★★★

Кажеш да пара покреће свијет	кажеш да сви око тебе морају
политику и ногомет.	главом климати.
Кажеш да парама купујеш све	Ал' упамти фрајеру да ти
јахте, коње, замкове	паре не могу
Ал' упамти фрајеру да ти	купит' рају искрену
паре не могу	Добре јаране пара купит'
купит' рају искрену.	не може
Кажеш да пара врти	јаране пара купит' не
тамо где бургија	може
не може	јаране пара купит' не
кажеш да парама купујеш све	може.
политичаре, новинаре,	Ал' кад хладни вјетар
судије	дође
Ал' упамти фрајеру да ти	у твоје крајеве
паре не могу	кад ти срце старо испуне
купит' рају искрену.	леденице
Добре јаране пара купит'	питаћеш се зашто
не може	фигуре шаховске с' оне
јаране пара купит' не	друге стране
може	нико не миче.
јаране пара купит' не	Јарана пара купит' не
може...	може...

Кажеш да парама можеш све лијепе жене купити

Текст и музика: Ленон, Сексон и Карајлић
Изводи: Забрањено пушење

Инструктори проучавају географију

НА САТ ТРИСТА

Око Бајаре и његових Инструктора ових се дана плету различите приче. Неке новине су донеле информацију да је распустио групу и отишао у војску. Тим гласинама је и сам допринео пошто се ошишао сасвим кратко. Међутим, гласине су, као и обично, неистините. Бајага није отишао на одслужење војног рока а групу је распустио привремено, пошто је отпутовао на дуже време на Тајланд. Али, вратиће се за најзанимљивију турнеју у својој каријери. Са Инструкторима 10. августа полази на двомесечну турнеју по Совјетском Савезу. При том, неће бити представљени као извођачи забавне музике, већ ће им бити омогућено да организују праве рок концерте. Турнеја ће обухватити велики део Совјетског Савеза. Поред главних градова обићи ће Сибир и још неке азијске делове ове земље. По повратку с гостовања припрема се објављивање њихове плоче снимљене уживо на концертима у Југославији прошле зиме.

Уређује др Зоран Живковић

Марии је то чак забележила исте вечери у свој дневник. На страници у чијем је горњем углу био датум 17. мај 2157. године написала је: Тони је данас пронашао праву књигу.

Била је то веома стара књига. Деда је једном казао Марии да му је, док је још био дечак, његов деда поменуо да су некада све приче биле штампане на папиру.

Окретали су жуте и намрешкане странице и било је, знате, нечег веома чудног у читању речи које су мирно почивале на харти-

ји уместо да се крећу преко екрана онако како би то требало. Осим тога, кад би се вратили на претходну, на њој су се још налазиле оне речи које су и малопре прочитали.

– Ухххх, – рече Томи – какво разбацивање! Када би прочитала књигу, претпостављам да би је једноставно баčila. Наш телевизијски екран зацело садржи бар милион књига, а може се искористити и за много више тога. Ја га никако не бих бацио...

– Исто као и мој – узврати Марии.

– Било јој је једанаест година и није видела тако много уџбеника као Томи. Њему је било већ тринаест.

Она упита: – Где си је пронашао?

– У мојој кући, – он упери прст и не погледавши у ком правцу показује јер је био заузет читањем. – На тавану.

– О чему је?

– О школи.

Марии презриво понови: – Школи? Шта се може писати о школи? Страшно мрзим школу.

Марии је одувек мрзела школу, али сада је није подносила више него икада раније. Механички учитељ задавао јој је тест за тестом из геометрије и она их је све слабије и слабије решавала, све док јој мајка није сажаливо климнула и послала је по окружног инспектора.

Био је то омален, дежмекаст

човек с кутијом пуном алатки, с бројчаницима и жицама. Насмешио се Марии и дао јој јабуку а затим раставио учитеља. Марии се понадала да више неће умети да га састави, али он је то савршено добро умео и кроз нешто више од једног сата пред њом је стајао онај стари, велики, црни, ручни учитељ с великим екраном на коме су се појављивале све лекције и преко тога су се постављала питања.

Али, екран није био оно најгоре. Део који је Марии највише мрзела био је прорез у који је морала да ставља домаће задатке и испитне листове. Увек је морала да их исписује перфорираним знацима којима су је научили када јој је било шест година... и механички учитељ би је сместа оцењивао.

Инспектор се насмешио када је обавио посао потапшавши Марии по глави, а затим се обратио њеној мајци:

– Није крива девојчица, госпођо Цонс. Мислим да је одељак за географију био мало убрзан. То се понекад догађа. Успорио сам га на просечан ниво десетогодишњака. У ствари, глобална шема њеног напредовања сасвим је задовољавајућа – и он поново потапша Марии по глави.

Марии је била разочарана. Надала се да ће однети учитеља. Једном су Томијевог учитеља однели на готово месец дана зато што се одељак за историју потпуно искључио.

Стога је рекла Томију: – Зашто би неко писао о школи?

Томи ју је погледао с висине.

– Овде није реч о школи каква је наша, глупачо. Говори се о старој школи пре много стотина година.

Он направи кратку паузу, а затим додаде, пажљиво изговарајући речи: – Пре више столећа.

Марии је била увређена. – Па шта ја знам какве су школе имали пре толико времена. – Неколико тренутака читала је књигу преко његовог рамена, а затим рече: – У сваком случају, имали су учитеља.

– Свакако да су имали учитеља, али то је био прави учитељ. Био је човек.

– Човек? Како човек може бити учитељ?

– Па причао је девојчицама и дечацима о различитим стварима, задавао им домаће задатке и испитивао их.

– Човек није довољно паметан за то.

– Свакако да јесте. Мој тата зна исто онолико колико и учитељ.

– Не зна. Ниједан човек не може знати колико и учитељ.

– Зна готово исто толико, кладим се.

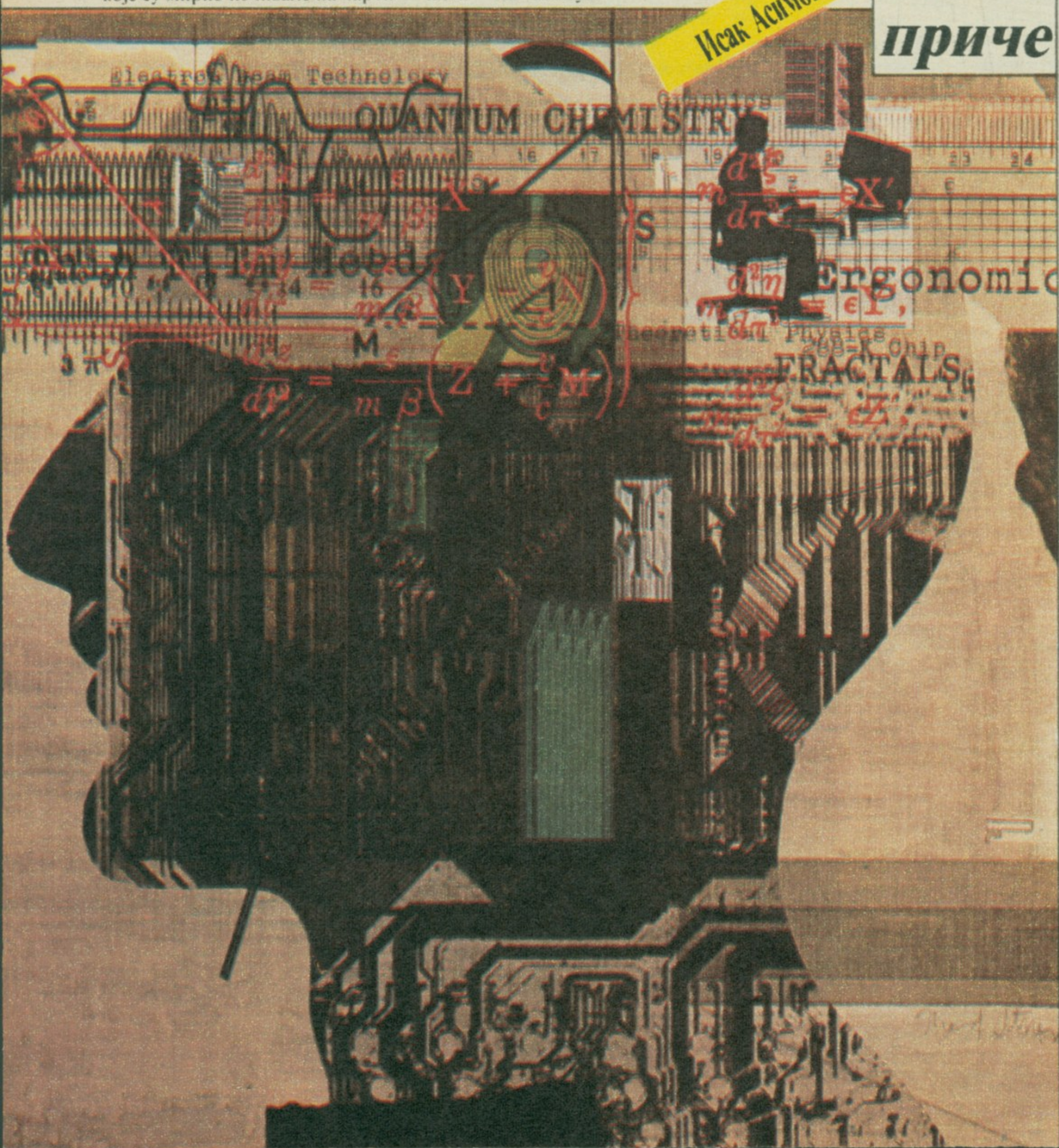
Марии није била спремна да се препире око тога. Она рече: – Не бих волела да ме неки странац подучава код куће.

Антологија
мини

SF

приче

Исак АСИМОВ

БИЛО ЛЕПО

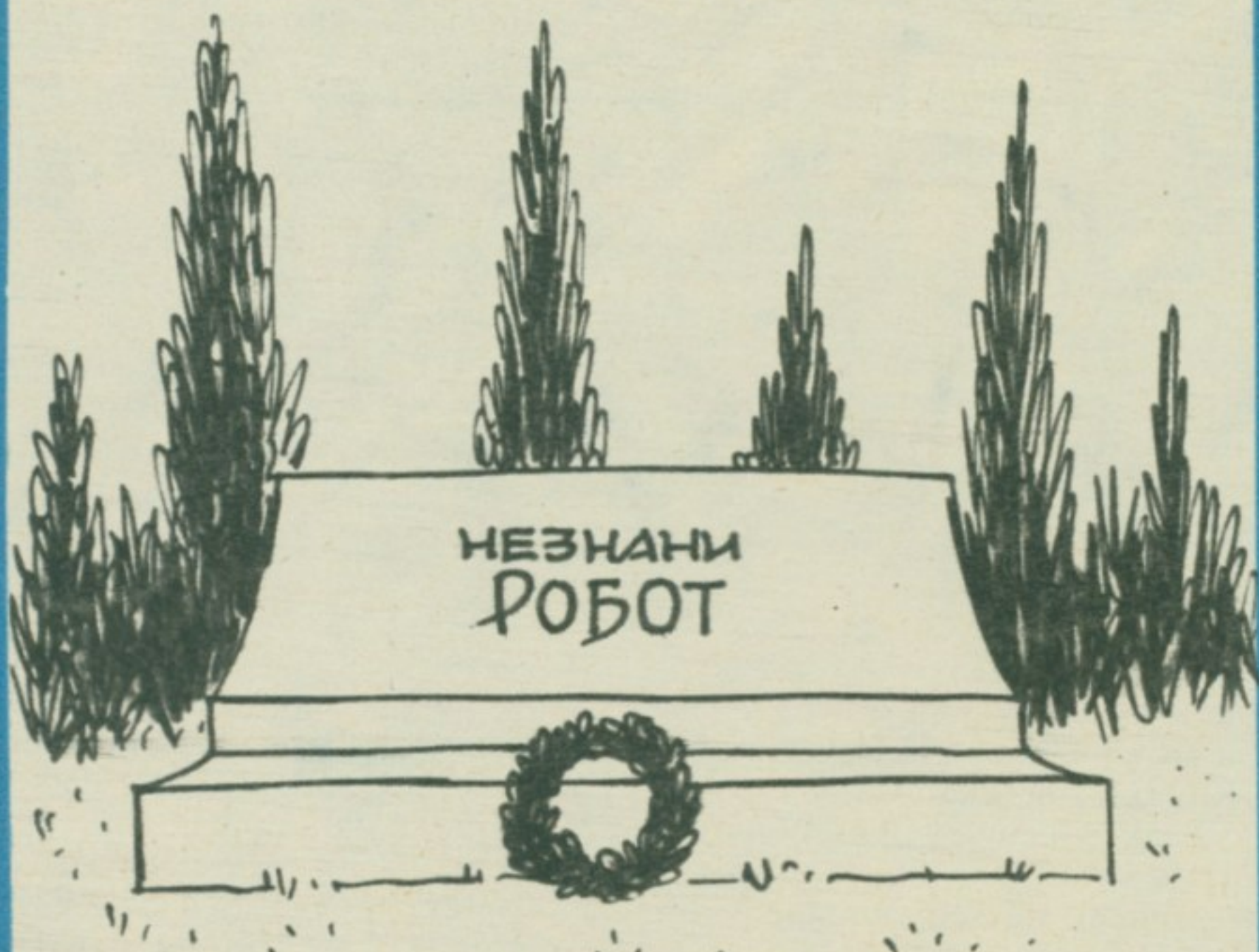
SF

ЗАНИМЉИВОСТИ

Средином новембра прошле године знаменити SF писац Артур Кларк одржао је у Њу Делхију веома запажено предавање под насловом „Звездани ратови и звездани мир“. Кларк је том приликом изнео предлог да несврстане земље успоставе свој сателитски систем „Звездани мир“, којим би се парирало блоковској милитаризацији свемира. Предавању је присуствовао и индијски премијер Ражив Ганди, који се са Кларком задржао у дужем пријатељском разговору.

Од почетка ове године Дизниленд је добио још једну спектакуларну атракцију: „Звездане туре“. Свемирски брод са четрдесет места за обичне смртнике (са плаћеном улазницом) креће сваких пола сата у фантастичну свемирску мисију, трагом доживљаја јунака популарне филмске серије „Звездани ратови“. Први путници на „Звезданим турама“ заклинају се да сада уопште не морају да жале што се можда никад неће винути у стварни свемир: илузија, чији је главни творца Џорџ Лукас, проверени мајстор у SF опсенарству, више је него савршена...

У САД је управо изашао из штампе нови роман великог SF „мајстора“ Фредерика Пола. „Анали Хичија“ – четврти (и завршни) наставак у популарној серији „Капија“. Како су прва три дела ове серије већ изашла код нас, ваља очекивати да се у преводу ускоро појави и четврти.

сва деца су тамо одлазила.

– Сва деца су учила исто?

– Свакако, ако су била истог узраста.

– Али моја мама каже да би учитељ требало да буде подешен тако да одговара узрасту појединог дечака или девојчице и да свако дете треба подучавати на други начин.

– То је тачно, али онда нису тако радили. Ако ти се не свиђа, не мораш да прочиташ књигу.

– Нисам рекла да ми се не свиђа – узврати брзо Марци, зато што је желела да чита о тим смешним школама.

Били су већ близу краја, када се зачу глас Марцине мајке: – Марци! Школа!

– Не још, мама.

– Сместа! – довикну мајка. – Сигурно је време и за Томију да пође у школу.

Марци рече Томију: – Могу ли још мало да читам ту књигу с тобом после школе?

– Можда – рече он тобоже равнодушно.

Удаљио се звиждућући, држећи прашњаву, стару књигу под мишком.

Марци оде у учионицу. Налазила се до њене спаваће собе и механички учитељ већ ју је чекао укључен. Увек је био укључен у исто време сваког дана осим суботе и недеље, јер је њена мајка говорила да девојчице боље уче ако имају наставу у исто време.

Екран засветле и на њему се појави текст: – Данашња лекција је о сабирању правих разломака. Убади јучерашњи домаћи задатак у одговарајући прорез.

Марци послуша уздахнувши при том. Размишљала је о старим школама које су постојале када је деда њеног деде био дечак. Сва деца из целог суседства

долазила су вичући и враћала се кући заједно после наставе. Учила су исто градиво, тако да су могла да се међусобно помажу при изради домаћих задатака и да причају о њима.

А учитељи су били људи...

Механички учитељ исписа на екрану: – Када саберете разломке 1/2 и 1/4...

Марци закључи да су деца у прошлости зацело волела школу. Како им је само било лепо...

SF

КВИЗ

Ево најпре одговора на (тешка) питања из прошлог броја:

1. Шекспирова „Буре“
2. Џон Вилијемс
3. 1966.

А сада ево поново прилике да проверите своје SF (не)знање:

1. Који је назив најпознатијег и најобимнијег SF циклуса Урсуле Легвин?

2. За који је роман Артур Кларк једини пут успео да освоји „дуплу круну“ – награде „Хјуго“ и „Небјула“?

3. Шта је то „фензин“?

Подручје између Канзаса и Мисурија још од времена протеривања Индијанаца никада није било нарочито мирно. Као неко проклетство, међу беле насељенике од тридесетих година прошлог века довлачиле су се разне протуве спремне на свако безакоње и злочин.

Године 1850. почели су немири између присталица и противника ропства. Канзашани су кроз организацију Слободних земљорадника хтели да оснују државу у којој неће бити робова, а томе су се највише противили велеседници из Мисурија. Ови други почели су да оснивају герилске

жртва правио је узде!

Некадашњи учитељ у Библијској школи Вилијем Кантрил морао је извесно време да се изгуби из Јуте као коњокрадица. Од 1859. био је уцењен у Канзасу због крађе коња, крађе робова и убиства. Претварајући се да је одметник против робовласника, напао је и неколико имања, присвојио робове и стоку, а онда и једне и друге препродавао.

Када је почео грађански рат, Кантрил је окупио малу војску заједно са већ поменутим зликовцем Андерсоном и другим протувама као што су били Џон Мекоркл, Мали Арчи Клемент, Кол

сет одметника ујахали су у Лоренс махом због тога што се у њему налазила кућа Џемса Лејна који је за длаку измакао, а делимично и зато што је град постао центар за снабдевање северњака и, на крају, зато што су Андерсон и Мекоркл желели да се посебно освете.

Наиме, непосредно пред Кантрилов напад на Лоренс много жена, супруга, мајки и ћерки побуњеничких симпатизера било је затворено у троспратној згради, тада највећој у Канзас Ситију. Горњи спрат је попустио и многе од жена су изгинуле. Међу мртвима су биле и Матилда, сес-

сет мртвих и можда исто толико рањених грађана Лоренса.

Они који су преживели масакр сведочили су још годинама о ужасном призору на улицама Лоренса. Два сата после овог покоља град је опљачкан, а разбојници су га затим запалили. Нико од преживелих није се усудио ни да напусти своје скровиште а камоли да се успротиви плачкашима, или да се упусти у гашење пожара.

Два месеца касније Кантрилова банда је извела сличан напад у Бакстер Спрингсу. То је превршило сваку меру, па се и у Конфедерацији и у Унији јавила

БИЛО
ЈЕДНОМ
НА
ДИВЉЕМ
ЗАПАДУ

банде које су упадале у Канзас и плачкале – што је и био прави мотив – противнике ропства. У тим нападима било је, разуме се, обостране пуцњаве, мртвих и рањених, па је крај уз границу назван Крварећи Канзас... Убиства су постала масовна после напада на град Лоренс у мају 1856. који су извели бандити из Мисурија. Лоренс је тада био привремена престоница и родно место сенатора Џемса Лејна, поборника ослобођења Црнаца. Пошто је у нападу убијено неколико грађана, три дана касније извесни Џон Браун окупио је малу групу самозваних осветника. Они су убили пет људи осумњичених да су учествовали у нападу на Лоренс.

Учитељ, убица,
коњокрадица...

Била је то увертира за грађански рат. По шумама су почеле да се појављују групе одметника и једне и друге стране, али су се мање сукобљавале међусобно а више нападале на становништво. Тада се први пут чуло и за Вилијема Кларка Кантрила за кога амерички историчари кажу да је био најопаснији међу ондашњим одметницима.

Кантрил је био Канзашанин, али присталица ропства и симпатизер Конфедерације. Но, за његова схватања ратовања историчари су сагласни да су ближи хунском варварском вођи Атили него јужњачком генералу Роберту Лију. Његов заменик поручник Бил Андерсон, звани Крвави, био је, према неким сведочењима наоружан секирицом, сабљом, и са више од осам пиштоља за појасом, а на коњу је носио пушке и двоструке бисаге пуне пиштоља. На жалост, многи од оних који су сумњали у ове тврдње имали су прилику и да виде како се Бил Андерсон лако служи силним пуцаљкама. Уопште, Андерсон је био опседнут потребом да показује своју свирепост, а од скалпова својих

Јангер, Џим Јангер, Френк Џемс, а касније у рату и седамнаестогодишњи Џеси Џемс.

Паника у Лоренсу

Већ поменути град Лоренс имао је несрећу да га банда под Кантриловим и Андерсоновим вођством поново нападне у августу 1863. године. Била је то једна од највећих и најбезумнијих трагедија грађанског рата.

Кантрил и његових сто педес-

тра Била Андерсона, као и сестра Џона Мекоркла Кристи.

Кантрил је јахао на челу своје булументе и сви су пуцали на људе затечене на улицама Лоренса не штедећи ни децу ни мајке које су их чувале.

Градом су завладали ужас и паника.

Подврискујући и сејући смрт око себе са осталим убицама јахали су и Френк Џемс и Кол Јангер, па су и они допринели страшном билансу од око сто педес-

жеља да ове бандите збришу са лица земље. Та се жеља појачавала утолико више што су неки од разбојника напуштали Кантрила и предузимали самосталне плачкашке акције све до Тексаса, где су нападали железницу, отимали и убијали.

Кантрил је сад јахао на траг за Мисури. Успут је имао неколико мањих чарки са северњачким трупима. Иако је с њима било свега двадесетак разбојника, ус-

пели су да допру чак до Кентакија.

Но, у међувремену је дошло до капитулације Југа и Кантрил са преосталим бандитима одлучује да се пред северњачким трупама представи као регуларна војска Конфедерације.

Узде од скалпова

Учинили су то чим су наишли на јединицу северњачког капетана Едварда Терила. Али, капетан се досетио с ким има посла. Наредио је тобожњем јужњачком официру Кантрилу да сјаше јер је ухапшен.

пајући их пушчаном ватром. Разбојници се нису збунили, одговорили су истом мером.

Од петорице бандита само један је пао с коња и остао на земљи. Остали су, пуцајући у галопу, успели да се пробију из обруча и нестану у прерији. Била су то браћа Џемс и Јангер.

О њима је Америка тек чула...

Кад су војници опколили бандита који је испео из седла, схватили су да је мртав. Поред њега је мирно фрктао његов ждребац са чудним уздама.

— Људи, па ово су узде од скалпова — узвикнуо је један од војника.

У ВРЕМЕ ГРАЂАНСКОГ РАТА КЛЕРК КАНТРИЛ И БИЛ АНДЕРСОН БИЛИ СУ НАЈОЗЛОГЛАШЕНИЈИ МЕЂУ ОДМЕТНИЦИМА

ИЗАСУ

Илустровао: Брана Јовановић

Тада је велики разбојник начинио своју последњу грешку — покушао је да побегне.

Није далеко одмакао. Северњачки куршуми оборили су га из седла... Метеж је искористио Крвави Бил Андерсон и нестао. Крајем 1864. године скупно је групу одметника међу којима су била браћа Џемс и браћа Јангер. Само што су прешли Мисури, северњачка војска успела је да опколи неке од бандита заси-

Заиста, узде су биле од трака необичне коже на којој су се још држале људске власи...

— Овакве узде, чуо сам, имао је само Крвави Бил Андерсон — рече средовечни официр. — Можда смо баш њега удесили...

Официр је био у праву.

Мртвог Крвавог Била препознали су касније неки грађани који су имали прилике да га упознају док је био страх и трепет.

Тако су многи одахнули.

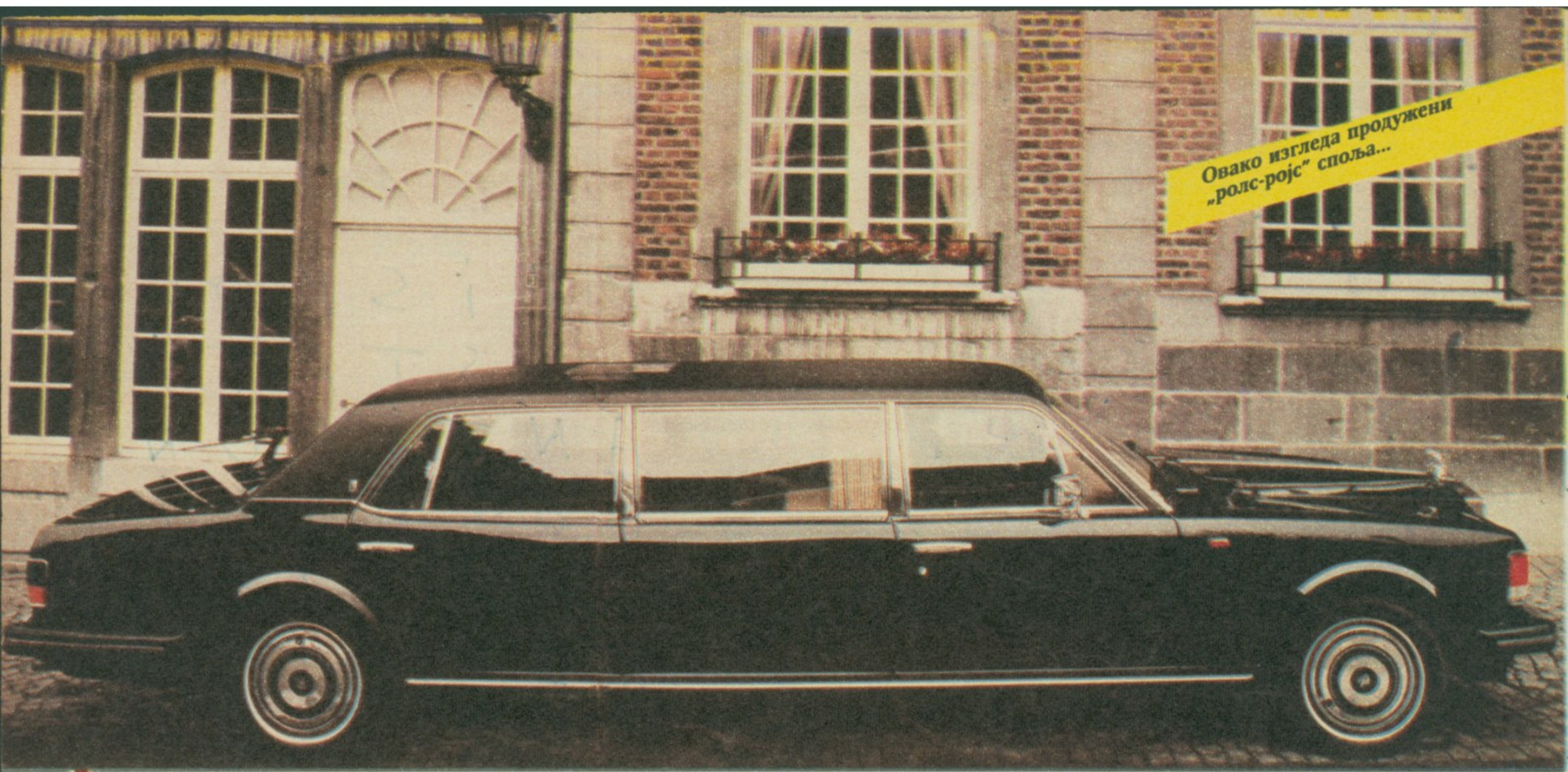
Д. Брандон

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ДЕО АГАРА ЗА АУТО ГЕНО ЗАВАР.	НАМКА О БО- ЛЕСТИ- МА НОСА	НАШЕ НАЗВЕ- РЕ ПОЛУ- ОСТРВО	БНГЛЕС- КИ ШАХИСТ МАЈКА	ХРПА, ГОМИ- ЛА	ИТА- ЛИЈАН- СКИ КОМ- ПОЗИТОР	ЛЕК ПРО- ТИВ МАЛА- РИЈЕ
БРЗ И НА- ТАО ОКОК	P	R	i	S	K	O K
ПРЕ- ЛИСТА- ВАТИ	L	i	S	T	A	T i
ХЕ- МИЈСКИ ЕЛЕ- МЕНТ	A	N	T	i	M	O N
МАРИ- НАЦ (МН.)	M	O	R	N	A	R i
ИМЕ КЊИ- ЖЕВНИ- ЦЕ ПЕРОЦИ	E	L	A	ЖАГАН- СКИ НОВАЦ ВРСТА БИЈЕ	J	E N
ЗНАК ЗА НОБЕ- ЛИЈУМ	N	B	ЈЕЗЕРО У ДР- СКОЈ МАРКА АУТА	A	N	РАС- ПИСАНО ПОВЕ- ЋЕ
КОМПО- ЗИТОР СТРАВИН- СКИ СУМПОР	i	G	O	R	РЕКА У СИБИРИ ЗАБЕ- ЛЕШКА (ЛТ.)	O B
PS	K	i	P			i
ВЛАДАР- СКО ЖЕ- ЗЛО, ПАЛИЦА (МН.)	ЖАРАК	НОВНА- НА ДО- ЗНАКА	J	E	N	D A K
РАВНО- ТЕЖА	B	A	L	A	S T	ВИДИ, ГЛЕ
ЗНАК ЗА КИСЕО- НИК	O	НАМКА О ЖИВОТУ ПОЈЕ- ДИНИХ ОРГАНИ- ЗАМА	ШПАН- СКИ ГИ- ОДЦ, ДЕ ВЕГА СИОВИТ			
ГРАД У ИСТОЧ- НОЈ СРБИЈИ	N					
АНТИЧ- КИ МА- ТЕРИ- ЈАЛ ЗА ПИСАЊЕ	ОСТРВО КОЈЕ ТРИНИ- ДАДА					
МАНА, НЕДО- СТАТАК (МН.)	▽					ДОБИТ, КОРИСТ
НАСЛЕД- НО ИМА- ЊЕ, АМАН- ЈУМИ					ЗНАК ЗА ОСОБОР	
ЈУНАК ИЗ ЦРТА- НИХ ФИЛМО- ВА					РАДИЈУС СЛОВЕ- НАК ПЕС- НИК ДРА- ГОТИН	R
ЛИЧ- НОСТ ИЗ СТРИ- ПОВА, БИВА			ПОПУТ, НА НА- ЧИН ПОКАЗ- НА ЗА- МЕНИЦА			
ЗАВЕСА НА КРЕВЕ- ТУ (ФР.)				СЛОВО ЛАТИ- НИЦЕ ИВО ТИЈАР- ДОВИЈ		
УВЕСТИ ОВЋЕ У ТОР				i		
ОКУП УСТАНО- ВА И КАДРОВА У ЗАВРА- ШТАЈУ				T		

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: честито, активан, тровати, Маганик, азот, ђс, Рид, Ј, Ати-
њани, шињел, мањкати, опанчар, Баку, кк, Ир, тата, Латини, Ита, очи
„з“, Бернс, ара, МО, цокла, р, идеално, Јероним, анасони.

Овако изгледа продужени
„ролс-ројс“ споља...

БОГАТОГА КУБА ПУТУЈУБА

ТАЈ ЛУДИ СВЕТ

Нова варијанта

Цена је оквирна јер се однос динара према западнотемачкој марки готово свакодневно

мења. Тачан износ је: један метар аутомобила – 100 хиљада марака.

Толико је, наиме, тражио Белгијанац Фредерик ди Шателе, а један јапански магнат,

чије се име држи у тајности, не трепнувши платио. Ако желите да рачунате – аутомобил је дугачак 6,37 метара.

Фредерик ди Шателе није непознат европској јавности. То је средовечан човек који је прилично добро живео. Но, тиме није био задовољан. Сметало му је свакодневно грађанско сивило. Требало је нешто учинити, нешто што ће донети и узбуђење и добру зарadu. Тако му је пало на памет да преуређује унутрашњост стандардних аутомобила укључујући одржавање каросерије. Пошао је од логичне претпоставке да у свету има још људи који попут њега желе да измене своју

свакодневицу. Али, није он наиван – знао је да то могу да приуште само парајлије. Зато се по оној народној – колико пара, толико музике – определио само за измену скупочених серијских аутомобила. Под „удар“ су дошли „ролс-ројс“, „ровер“, „мерцедес“...

Тако се Шателе проучио у Европи као „опелементавац“ аутомобила. Фирму држи у Лијежу и запошљава двадесетак мајстора различитих струка. Све се ради ручно. Материјал који се уграђује је првокласан, светски. Аутомобил је после „обrade“ далеко квалитетнији него у тренутку силаска са монтажне траке, чак и ка-

У
„РАСТЕГНУТОМ“
„РОЛС-РОЈСУ“ -
ЈЕДИНОМ
ПРИМЕРКУ
НА
СВЕТУ -
НАЛАЗИ СЕ
ТЕЛЕФОНСКА
ЦЕНТРАЛА,
ЧАЈНА КУХИЊА,
ВИДЕО СИСТЕМ
И КОМПЈУТЕРИ
А ГОСТЕ
ПОСЛУЖУЈУ
ГЕЈШЕ

...а овако његова
унутрашњост

да је у питању „ролс-ројс“.

Не обрачунава ситниш

Све што изађе из Шателеове радионице је и класа и маса. Или да будемо прецизнији, сваки такав аутомобил је, у ствари, споменик свом газди. Разуме се, Шателе свој рад папрено наплаћује. Једино моторски простор руком не дотиче, то унапред назначи муштерији. Мотор и сви пратећи елементи остају онакви какви су склопљени у фабрици.

Колико је Шателе до сада зарадио, не зна се, али да је најуноснији посао направио са поменутиим јапанским магнатом то је сасвим сигурно.

Јапанац је тражио темељно преуређење савременије и боље верзије Ролс-Ројсовог модела „силвер спур“, такозване „сребрне мамузе“.

„Спур“ је, иначе, дугачак 5,37 метара, а кад је наручилац побројао шта све жели у унутрашњости возила, испало је да мора да се продужи за читав метар.

Шателе је прихватио. Није му било први пут да „растеже“ каросерију, али метар није ситница. Тражио је да му се остави пристојно време, никако мање од четири месеца. Јапанац је пристао. Јасно, Шателе је купио фабрички модел, он је урачунао у цену.

Мајстори су се дали на посао. Материјал је купован широм света, тамо где је најквалитетнији. Тако је кашмир набављен у Индији, теписи у Ирану, кристал у Венецији, хај-фај опрема у Јапану... Све у складу са уговором, зар се наручилац није цењао, али је тражио да унутрашњост аутомобила буде најлепша, најскупља и најудобнија на свету. Једино што је, иначе прецизног, Јапанца збунило била је заокругљеност суме.

– То је мој принцип! – одговорио му је Шателе. – Никада не обрачунавам ситниш!

Више од луксуза

Шателеови људи обавили су посао на продужењу возила за 400 часова, док им је за унутрашње опремање било потребно читавих 900 часова рада.

Слика коју доносимо само делимично дочарава унутрашњост „растегнутог“ Ролс Ројсовог „спура“. То је путујућа рајска кућа. Арапски шеици, власници нафтоносних поља могу о њој да сањају!

Чега све ту нема! Одељење за путнике, мала телефонска централа за везу са целим светом, чак и мала чајна кухиња! Ту је последња реч хај-фај опреме (телевизор није вредан помена!) видео системи, компјутери са дисплејем... Електроника, свуда електроника. Довољан је притисак на дугме, па да се учини штошта. А да се господин власник не би нагињао и посезао за дугметом, целокупном „парадом“ се оперише даљинским управљачем. Само што чаша са пићем не приће сама устима!

Газду и његове госте служе гејше. Унутрашњост аутомобила је толика да могу, додуше мало погурене, да се крећу. Не дај боже да возач нагло уочи и оне посрну, отказ му не гине. Возило мора да језди, чак и улицама вишемиллионског Токија.

Пије се из чаша од брушеног кристала, седи за сточићима од кедровог дрвета, ноге држе на најскупочићим теписима и јагњећој кожи... Ентеријер је израђен од ораховог дрвета, без иједног чвора или влакна које није у низу.

Дванаест швајцарских крава платило је главом, да би се њихова кожа уградила у унутрашњу опрему. Кожу је прерађивао један приватник, најбољи аустријски мајстор.

Клима – уређаји одржавају сталну температуру и влажност. Стакло између путничке кабине и возача се помера даљинским управљачем. Возач кроз стакло не види путнике али они виде њега. Веза између путника и возача одржава се телефоном.

Спољашњи шумови се у унутрашњости аутомобила не чују, чак се у возњи не чују ни гуме на точковима. Човеку се чини да лети. Штавише, путници не примећују да возило скреће или окреће. Разлог је једноставан – радијус пуног окретања износи више од 16 метара.

Најтеже је возачу. Јер, кроз градску гужву треба проћи аутомобилом дужином од шест метара и тешким око 3,5 тоне!

Очигледно, за богате ништа није скупо. Али, кад завршите читање овог текста сетите се да милиони деце у Африци умиру од глади. За њих је право богатство и комадић сувог хлеба. Свет је ипак пун неправди, зар не?!

М. Тодоровић

ЗАБАВНИКОВ СВЕТ КОМПЈУТЕРА

ВОЈСКО- ВОЂЕ ЗА РАЧУНА- РОМ

Пошто је до сада било пречи углавном о акци-
оним или пуцачким игра-
ма, сматрали смо да би
требало нешто рећи и о
великој породици стра-
тешких игара које су да-
нас доста популарне.

THEATRE EUROPE

Како је ово остварење фирме ПСС једна од најновијих игара овога типа, почећемо са њом. Радња игре је смештена у ближу будућност када је блоковска подељеност довела до тога да су се две суперсиле судариле на територији Европе. Играч на почетку бира да ли ће се борити на страни НАТО или Варшавског пакта и затим почиње да командује својим јединицама. На карти Европе учртане су све државе Источног блока (белом бојом), Западног (плавом бојом) и земље које су неутралне (зеленом) међу којима је и наша Југославија. Ове неутралне државе имају своје војске, али су током игре неактивне и улазе у сукоб само онда када нека од армија пређе на њихову територију. Борба се врши углавном конвенционалним оружјем, али постоји и могућност нуклеарног или хемијског напада на неки од градова. Бројчано, армије Варшавског пакта су надмоћније и имају невероватну снагу продора, док су армије НАТО пакта нешто „жилавије“, али у игри приморане да се стално повлаче кроз Немачку и Француску до Атлантског океана. Ипак, после 30 дана борби, НАТО пакту стиже помоћ из САД-а, па

је њихово преимућство очигледно, што завршава игру у корист НАТО пакта. Ако ипак армије Варшавског пакта потисну или униште НАТО снаге, победа иде њима у корист. Осим времена, важан фактор у игри је DEFCON (DEFence CONdition), израз који означава атомску војну готовост, с тим да DEFCON 1 значи комплетан нуклеарни рат. Коришћење атомског или хемијског оружја, као и велика опасност по неки од пактова, смањује DEFCON са 5 на мање вредности, што води ка неумитном Биг-бангу... Наравно, као и у правом рату, хемијско или нуклеарно оружје није баш лако активирати: за атомско наоружање је потребна и шифра. Приликом судара двеју армија, играч може изабрати и такозвани „ACTION“ мод, који му омогућује да одигра једну игрицу (акциону наравно) од које зависи исход битке. Играч покреће свој курсор по екрану, упуцавајући непријатеље и бирајући нека од могућих оружја која су му на располагању у доњем делу екрана. Ипак, ACTION мод и није баш тако интересантна ствар као што се можда чини, тако, ако желите прави рат, оставите се акције. Команде у игри уносе се искључиво уз помоћ курсора, а рачунар руководи сам временом и обновом снаге. Обратите пажњу да свака од армија мора бити на време снабдевена, јер ће иначе њена ефикасност и покретљивост знатно опасти. Снага неке армије је исписана поред слова ARM., док AIR. означава ваздушне снаге неке армије, а SUP има вредност количине намирница које армија носи са собом. На први поглед, сама идеја трећег светског рата на Европској територији изгледа помало незгодна, међутим, игра је веома опомињућа и помало застрашујућа (погледај слику са градом у првом плану). Све то чини је занимљивом за игру и дуге часове забаве.

EAST FRONT

Већ само име не тако нове игре коју је издала фирма CCS, казује много: сукоби совјетске и немачке војске на Источном фронту за време другог светског рата. Једна од слабијих страна игре је графика и чињеница да је није могуће играти против компјутера, већ само против неког другог играча. На почетку оба играча изабери број јединица које ће учествовати у игри, а затим

образују своју армију. Могуће је бирати тенковске, противтенковске јединице, пешадију, артиљерију итд. Пошто је нека од опција изабрана, играч бира и оне јединице које су њему најпотребније: тако, упоређујући техничке карактеристике тенкова, могуће је изабрати оне који су играчу најпотребнији (лаки тенкови за брзо кретање или на пример, тешки за статичку борбу). На крају, свакој јединици играч може доделити снагу (највише 9), што се одражава како код борбе (што већи убачени број, то је и јединица издржљивија и снажнија), тако и код кретања (што је већа снага, то се јединица спорије креће, укопава и зауставља). Но, о томе ће бити више речи. Пошто су оба играча направила прави избор, рачунар ће свакој од армија дати једну шифру (А, В, С... итд.), коју играчи морају записати, јер се у игри уместо сличица на мапи, на месту одређене јединице налази неко слово које је код неке од армија. Команде се издају тако што се укуца једно слово, и то: R (Rapid move) за кретање по карти онолико пута колико то услови дозвољавају, M (careful move) за кретање само једном, C (Take Cover) за укопавање и H (Halt) за прекид командовања. Кретање се врши тако што се унесе број који означава неки од праваца. Тако, број 1 означава „Крени на север“, 2 „Крени на северозапад“, 3 – „Крени на запад“ и тако даље, све до 8. Пре или касније, јединице немачког и руског играча ће се сударити. На крају фазе игре када се јединице покрећу, рачунар ће играча за сваку јединицу посебно питати да ли жели да отвори ватру на неку од противничких јединица. Ако је одговор потврдан, играч једноставно унесе код противничке јединице коју жели да уништи. Уколико је јединица снажнија, то ју је теже зауставити после неколико покретања (Rapid move). Зато, ако рачунар после ваше наредбе о отварању ватре испише да се јединица сувише брзо креће да би могла пуцати, одмах је укопајте. Наравно, домет ватре варира од јединице до јединице...

Пре или касније, као и у многим стратешким играма, битка ће се завршити, компјутер ће краће време калкулисати и... прогласити победника. Тако је неки обични компјутерски хакер постао човек који је можда преправио историју. На екрану наравно. А то је једна од дражи стратешких игара...

Никола Попевић

Директор НО „ПОЛИТИКА“
др Иван Стојановић

В. д. руководиоца ООУР-а и в. д. главног и одговорног уредника „Политикиног забавника“
Дарко Рибникар

Заменик главног и одговорног уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Дарко Рибникар, Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петковић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 250 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Тромесечна 3.012 динара, полугодишња 6.024 динара, годишња 12.048 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Тромесечна 6.024 динара, полугодишња 12.048 динара, годишња 24.096 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

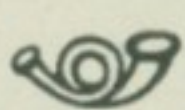
САД	\$ 42.-
СР НЕМАЧКА	ДМ 74.-
ШВЕДСКА	Шкр. 258.-
ФРАНЦУСКА	Ффр. 246.-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 60.-

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника одговоран: Миливоје Весовић, руководиоца ООУР-а „Дубока штампа“.

Зашто је прво слово „А“, не „Б“?

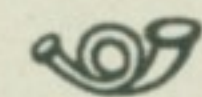
Новине су пуне фељтона о Вуку Караџићу, али нигде нисам нашао зашто је Вук у азбуци одредио овакав редослед слова, тако различит од онога у абедици? Мислим да ретко ко зна тај податак па би било добро да то мало детаљније објасниш читаоцима који су, вероватно, већином ђаци.

ГРАДИМИР СЛАВКОВИЋ

Ф. Чандека 23А/10,
51000 Ријека

Замолили смо др Ивана Клајна, једног од наших најбољих стручњака за језик, да ти одговори на питање. Ево шта он каже: „Редослед слова у азбуци није одредио Вук, него је то традиционални азбучни ред у ћирици, који се угледа на грчки алфавет, док је онај у абедици преузет из латинског. Примера ради, Грци не разликују „Б“ од „В“, и зато та два слова у нашој азбуци долазе једно после другог. Стари Римљани, напротив, бележили су гласове „У“ и „V“ истим словом, и отуда је у латиници „V“ смештено после „U“, чак пред крај абедице. На сличан начин могу да се објасне и друге разлике у редоследу између азбуке и абедице.“

Ако желиш старе бројеве

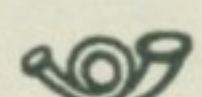

Редовно купујем сваки број „Забавника“. Занима ме како могу да набавим старе бројеве и по којој цени.

РОБЕРТ БОШЊАК
А. Штампара 23,
56000 Винковци

Неке од бројева, на пример десетак уназад, можеш да набавиш у „Политикиној“ продавници, Македонска 35 (можеш и да им пишеш). Али оне баш старе, пре десетак и више година, једино може да ти пошаље неко ко скупља „Забавнике“. Ми их у редакцији имамо све, али укорићене.

Поправити мајку природу

Имам једну велику муку и због тога патим. Страшно сам дебела у бутинама па ме сви због тога зафркавају. Реци ми како да омршавим?

ТАЊА ИЗ
Скопља

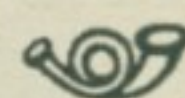
Пре свега, наш ти је савет, немој никад да држиш дијету, нарочито не оне које налазиш по часо-

писима типа „за три дана – два килограма доле“. Дијета те намучи а дуготрајних резултата ретко кад има. Пошто је време кад можеш да купиш доста воћа и поврћа, труди се да једеш намирнице које су корисне за организам а не гоје

(наравно, уколико их једеш у разумним количинама). Важно је да избациш слаткише (може понекад сладолед) и да смањиш хлеб и теста. Уза све ово, потруди се да пливаш, трчиш или, једноставно, ходаш брзим темпом. Предложићемо ти вежбу која је добра за бутине. Чучни и у том положају „шеткај“ се по кући док издржиш. Видећеш, то ће ти помоћи!

Детелина за срећу

Управо сам се вратила из дворишта. Села сам да ти напишем своје прво писмо, јер сам веома срећна. У дворишту сам нашла (веровали или не) 4 детелине са по четири листа и једну са пет. Ако ми не верујеш, шаљем ти ту фамозну детелину али, под условом да ми је вратиш и поручиш где је најбоље да је ставим.

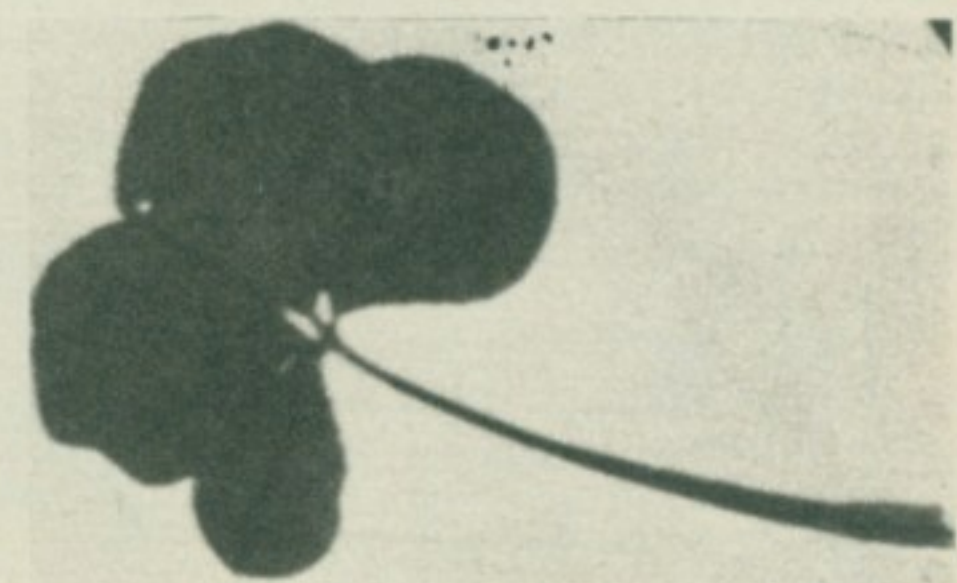
У рубрици „Ма шта кажеш“ највише сам волела оно слонче што куца на машини, а у „Малој пошти“ дечака у маркици. Молим те да их вратиш у лист. Ако то не учиниш, нема везе, ја ћу те и даље волети...

Недавно сам из српскохрватског имала за домаћи да напишем писмо било коме. Ја сам једина написала писмо свом омиљеном Забавнику. Између осталог: „Ја сам врло радознао дете, зато желим да ме разумете!“

АНА ПЕТРИЋ

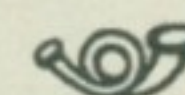
Марка Краљевића 26 а,
14000 Ваљево

Пренели смо само део Аниног писма. Она нам, на крају, шаље и једну праву детелину са четири листа „за срећу свих оних који ра-

де у овом листу“. Ми смо је ставили на хамер, хамер исекали и преко детелине залепили селотејп, да се „срећна биљка“ очува. То и теби, Ана, предлагемо. После је окачи (кад ти се детелина врати поштом) поред кревета. Ако неко има бољу идеју, нека ти пише.

На метализе мотору у боље сутра

Желео бих да знам где могу да купим мотор „томос крос 50 сениор“ и колика му је цена. Овај мотор видео сам у Забавнику број 1405.

ЖАН МАНЧИЋ
18331 Бабушница

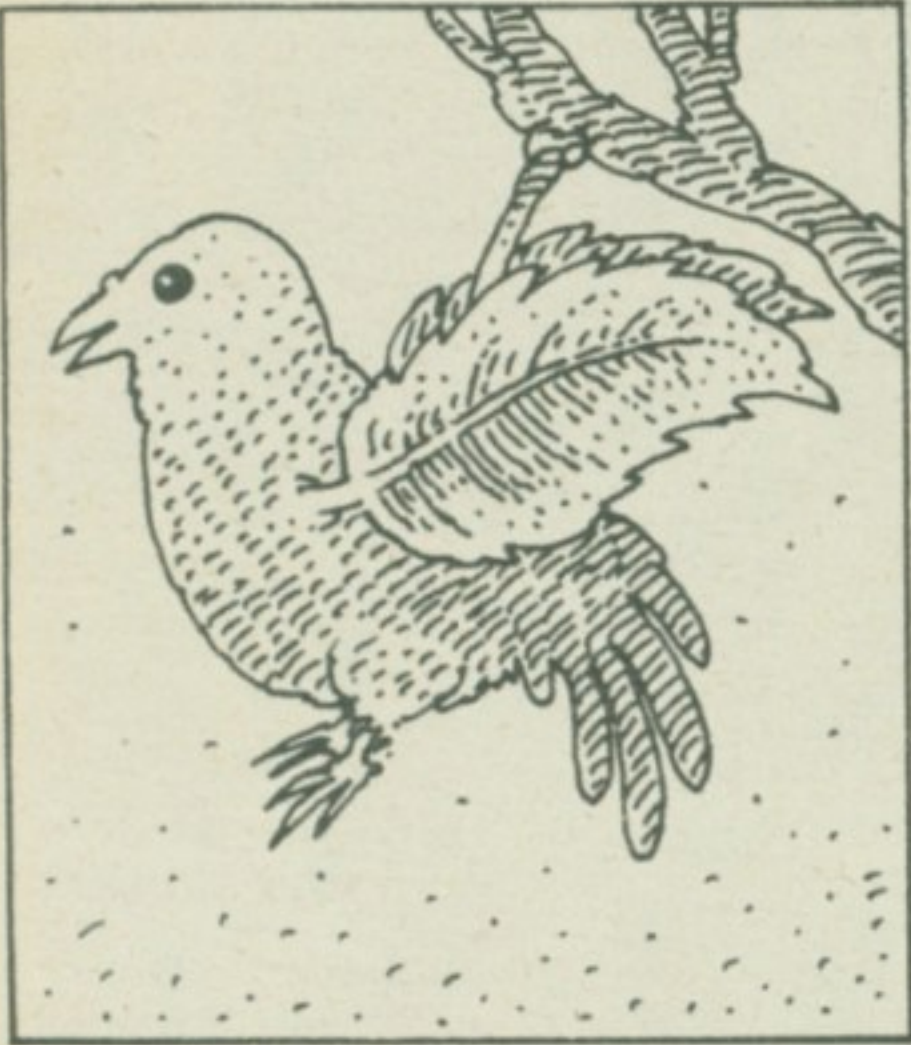
Мотор о коме је и Забавник писао не може више да се нађе на тржишту. Постоје други модели. „Томос 14М“ од 49 кубика који развија највећу брзину од 72 километра на сат, има 4 брзине, носивост му је 160 килограма. Стаје око 50 старих милиона. Још популарнији је „томос ВТ 50“, има метализирану боју и пун је неких „украса“, тако да подсећа на стране моторе. Има исто кубика, развија брзину од 80 кт на сат, има 5 брзина (или – степена преноса), а носивост му је 220 килограма. Кошта око 80 милиона старих. Све информације о овим моторима можеш да добијеш у представништву „Томоса“ у Београду, телефон 433-218.

И воћка и птица

Ако знаш, напиши ми нешто о воћу киви. Где расте и како изгледа?

СЛАВИЦА ПЕРГЕ
Давидовићева 11/52
Смедерево

На први поглед киви личи на тек рођеног јежа. Није онда ни чудо што у Америци кружи анегдота о жени која угледавши ову воћку,

није знала да ли треба да је поједе или „убије“. Киви има смарагднозелену боју (кад се расече) и укус који истовремено подсећа на поморанџу, банану, јагоде и лубеницу. Најбоље успева на Новом Зеланду где је стигао 1906. године из области влажне и топле климе у долини реке Јангце, у Кини.

Прилагођавање ове биљке изван њене постојбине текло је без тешкоћа, само што је нагло напредовала – по 25 центиметара на дан! Због необичног изгледа, киви тешко успева да задобије поверење људи. Ипак, већ се производи у САД, Јапану, Француској, Италији, Аустрији, па и код нас, у Македонији у комбинату „Тиквеш“.

Иако нема никакве везе са рибизлом, Новозеланђани су ово кинеско царско воће назвали кинеска рибизла, а код нас је познатије под именом актинидија, према његовом латинском називу. Американци су, опет, да би ово воће пласирали на своје тржиште педесетих година, захтевали од произвођача са Новог Зеланда да промени име. И, названо је киви. Не зна се из којих разлога су му дали име екзотичне птице. Пошто је воћка толико непривлачна, стручњаци су покушали да произведу сорту која уопште неће имати бодље. То им је пошло за руком и сада имамо и ћелавог кивија.

Средиште галаксије

Занима ме астрономија и, мада сам тек у шестом разреду, знам о овој лепој науци нешто више од својих вршњака. Зато те молим да ми кажеш шта је средиште галаксије. Знам да се сва тела окрећу око средишта галаксије. Брзо ми одговори, веома сам нестрпљива.

ГАКОВИЋ ДУШИЦА
Партизанска 7
11000 Београд

Галаксија има спирални облик. Највећа концентрација је у њеном средишту где има на милијарде звезда. Сама галаксија се, тачно си рекла, и креће и окреће око свог средишта које има велики сјај. Пошто смо ми у некој врсти спиралног рукавца и налазимо се у равни галаксије на удаљености од центра на око 30 хиљада светлосних година (светлосна година – око 9,1 билиона километара) ми центар галаксије, који је заклоњен облацима гаса и прашине не видимо у пуном сјају. Зато видимо галаксију или Млечни Пут, како су је још стари Грци назвали, као неку врсту диска.

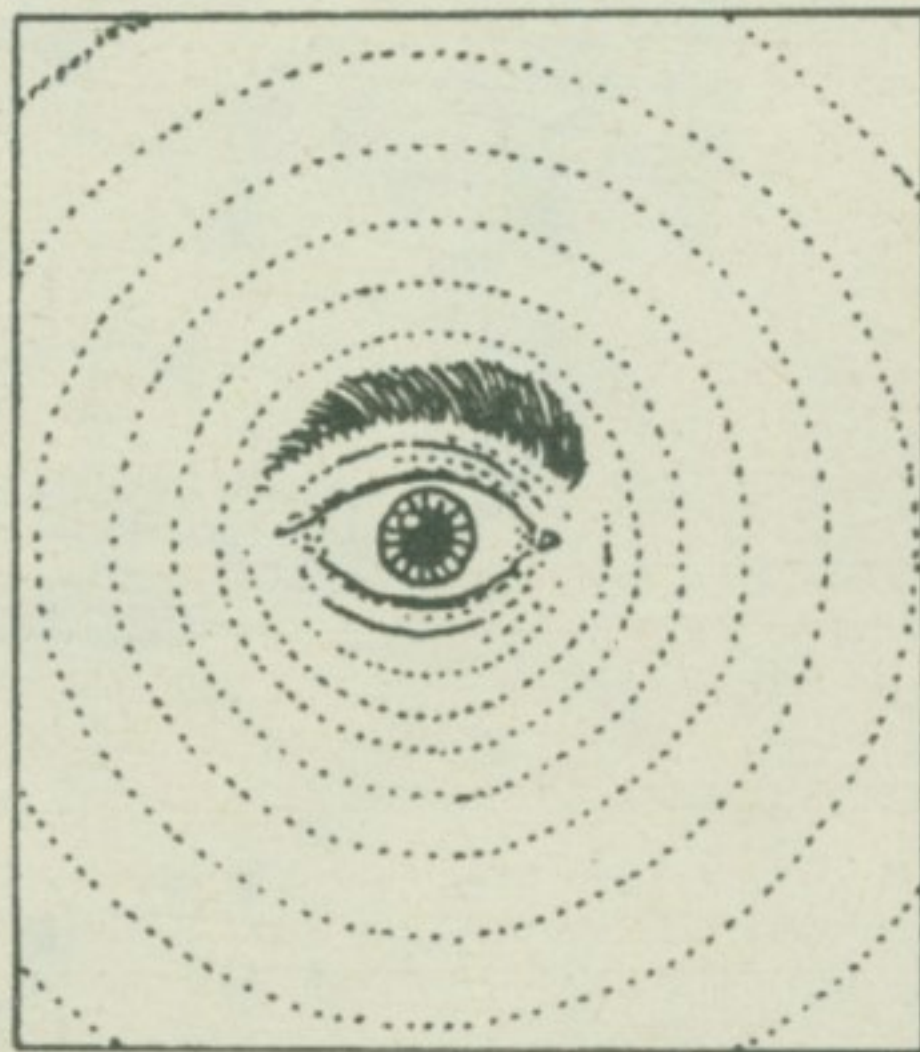
Званичних информација

– нема

Много ме занима хипноза и желео бих да напишем нешто о њој. Молим те да објавиш адресу неког хипнотизера (по могућности лекара) из Сарајева, који би ми помогао.

КАЛАБА КОЉА
Обала 2. јула 85
71000 Сарајево

Забавник је недавно писао и о хипнози и о београдском хипнотизеру примаријусу др Антићу који ради на Београдској децјој клиници као анестезиолог. Званичних информација о раду неког сарајевског лекара у овој области – нема (пази, нисмо рекли да хипнотизера у Сарајеву нема). За сада, можда би било најбоље да поручиш неке књиге о хипнози. У београдској продавници „Културе“ у Косовској 37 сазнали смо да могу да ти пошаљу књиге: „Хипноза, те-

орија и пракса“ (издање „Нолит“, аутор Тихомир Којић) или „Хипноза за свакога“ („Медицинска књига“, Момчило Тодоровић).

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Симона Сајнкар, Валва-зорјева 38, 63000 Цеље – има 10 година, воли музику, сакупља постере, на-лепнице.

Дијана Видинлић, Маје-вичких бригада 73а, 76300 Бијељина – има 11 година, сакупља салвете и касете, воли забавну музику.

Ивана Милас, Р. Веина 1, 43260 Крижевци – има 12 година, сакупља постере, разгледнице и марке.

Горчо Настевски, с. Трап Битолско 97000 – има 17 година, воли музику, путовања и дописивање.

Наташа Ладњак, Динарска 19, 54431 Чепин II – има 16 година, воли спорт и музику.

Барбара Суто, Марка Орешковића 2, 52000 Пула – има 13 година, бави се спортом, воли музику, спорт и дописивање.

Весна Иванц, Чопова 1, 63310 Жалец – има 12 година, сакупља значке и постере.

Един Вишњић, Живка Жижића 30, 84000 Бијело Поље – има 14 година, воли стрипове и забавну музику, сакупља значке.

Марија Боровац, XI језерски завој 7, 41000 Загреб – има 14 година, воли спорт, дописивање и музику.

Марија Драговић, ЈНА 6/57, 34300 Аранђеловац – има 10 година, воли забавну музику, сакупља значке и марке.

Ове недеље Забавнику су писали и:

Љиљана Тајагић, Нови Београд; Ненад из Босанског Шамца, Јован Јоцић, 21215 Турије; Ведран Кордић, Видиковац 32/а, 51000 Ријека; Ружица Митреовић – Беба, Вршац; Александар Марковић, Параћин; Гордана Јовановић, Вука Караџића 78а, 11251 Остружница код Београда; Ђорђе Танасијевић, Цара Ханла Селасија 23, 11000 Београд; Рангел, Титов Велес; Данче Зафиров, Даме Груев 54, 91400 Титов Велес.

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

din don ?

ШТОС ЈЕ БИТИ ДРУКЧИЈИ

Предграђе Лос Анђелеса Беверли Хилс познато је по својим богатим становницима. Ту су смештене куће с базенима и свим могућим најсавременијим електронским уређајима. Нема више ниједне куће без гараже којој се врата отварају помоћу даљинског управљача – притиснеш дугме или само станеш поред „електронског ока“, а врата се сама отворе. Али, примећено је да извесни Рајан Џонсон врата гараже отвара ручно. Види, зар може и тако? Сада би сви да копирају Рајана. ■

ХЕЛИКОПТЕРОМ НА РУЧАК

Ствар је врло једноставна. Ако си већ пилот хеликоптера а задатак ти је да идеш у извиђање, зашто не би скренуо мало с пута и слетео до првог ресторана с хамбургерима, чувеног „Мек Доналда“? Управо тако размишљали су амерички пилоти стационирани у Западној Немачкој. Међутим, „подвалу“ је приметио њихов старешина Вилхелм Малвеј. Халаљиви пилоти су кажњени са петсто долара. Значи, сваког од њих хамбургер је коштао по 250 долара! ■

ТРАДИЦИЈА ЈЕ ЛЕПА, АЛИ БОЛИ

Кад се заврши обред венчања, прође славље, младећи коначно стижу до свој стана. А онда, тако наглаже обичај (да не кажемо сујеверје), младожења треба да пренесе младу преко кућног прага. Шта да се ради кад „слатка женица“ има вишак килограма? То је управо био случај с Јоландом Свете која је у Стокхолму недавно склопила брак с Јаном Андерсоном. Пошто жену не треба питати за године и килограме, прекрши-ћемо чинило и открити да је Јоланда тешка близу сто, а Јан нема више од седамдесет килограма. Јан је узео Јоланду у наручје, поклекао, испустио је, пао и – сломио руку. Уместо на месени месец отишао је у болницу. ■

ДВА НАЧИНА ДА СЕ КАЖЕ: ВОЗИ СПОРИЈЕ

На уласку у један градић у америчкој држави Вашингтон стоји натпис: „Успори! У граду нема ни доктора, ни амбуланте, ни болнице!“

И, да видите, возачи заиста успоравају и возе обазривије. То је један начин. Други је, сасвим слу-

чајно, смислено брачни пар који живи наомак Њујорка. На сто метара од своје куће која је на самом путу поставили су таблу: „Вози пажљиво! Пут прелази нулисти!“ Од тренутка кад су поставили таблу више немају проблема. Возачи поред њихове куће возе знатно смањеном брзином и, како сведочи брачни пар Шерич, осврћу се. Где су ти нулисти? ■

САСВИМ НЕКРАЉЕВСКИ РАЗГОВОРИ

Британски краљ Џорџ V (1865-1936) уобичавао је да свако јутро телефоном проћаска са својом сестром, принцезом Викторијом. Пошто су разговарали интерном линијом, нису много пазили на протокол. Једном приликом, кад је зазвонио телефон, принцеза Викторија је дигла слушалицу, и не сачекавши да чује глас с друге стране „жине“, рекла: „Где си, тудо матора?“ Наступила је пауза, а онда је мушки глас с централе промуцао: „Извините. Ваша висост, овде није краљ.“ ■

ПРОФЕСИЈА: ИСТРЕБЉИВАЧ ПАПИРА

Роберто ди Стефано годинама је сакупљао стару хартију у Мајамију, продавао је и од тога живео. Али, временом је приметио да се људи понекад тешко „растају“ од неких папира за које само они знају да су поверљиви. Мало помало, Роберто је схватио да ће му људи бити захвални (читај: то ће му добро платити) ако компромитујуће документе уништи. Роберто се сада бави новим послом. Постао је, како у шали каже, истребљивач папира. Гарантује тајност и сигурност. Сада људи траже његове услуге и за друге предмете које желе да Роберто потпуно уништи, у највећем броју случајева, спали. ■

УПОМОЋ! ВАТРОГАСЦИ У ПЛАМЕНУ!

Кад избије пожар, ту су ватрогасци. А шта се догађа кад се запали ватрогасна станица? Управо је то био случај у британском граду Ковентрију. Стара ватрогасна станица је букнула, ватрогасци су, у првом тренутку, били збуњени. Кога да зову кад „сами горе“? У помоћ су им притекле колеге из суседног града. ■

ПРВИ МЕЂУ „БАКШИШАРИМА“

Статистичари на Западу изводе различите „нај“ листе. Недавно су објавили истраживање о људима који дају највеће наношине у ресторанима. Први међу бакшишарима су музичари, последњи – лекари. У последњих десетак година „буџети музике“ су с последњег места прешли у „вођство“. ■

ДЕБЉИНА НИЈЕ ПРИВАТНА СТВАР

Господин и госпођа Марнејн, грађани аустралијског града Сиднеја, поднели су молбу за усвајање детета. У дугачком упитнику који је требало да попуне, између осталих питања, било је и – уписати тежину оба брачна друга. Обоје су могли да се „похвале“ килограмима, и једно и друго преко стотке. Одбили су их с образложењем да, тако гојазни, не би могли да воде рачуна о детету. Нек' се јаве кад мало ослабе(?). ■

МАЧКА НИЈЕ САМО КУЋНИ ЉУБИМАЦ

Седамдесетчетворогодишња Ева Черни већ неколико година живи сама у кући у Милвокију. Друштво јој прави само њена мезимца, мачка по имену Кити. Недавно је у Евиној кући избио пожар. Старица која је спавала

на спрату, ништа није осетила. Зато је Кити почела да је буди мјаукањем, да је удара шапом по глави све док Ева коначно није схватила да нешто није у реду. Држећи мачку у рукама једва се пробила кроз дим и пламене језике који су захватили готово читав горњи спрат. Извукла је живу главу захваљујући мачки. ■

